

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198238

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. K87

Accession No. K4

Author గురుగ్రామ్
చీబిజ్.

Title మధువ మోదినోడు

This book should be returned on or before the date
last marked below

ಶಾರದಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ-೩೩
ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು
ಎಂಟು 'ಜಿಬಿಜ್' ಬರಹಗಳು

ಲೇಖಕರು :
'ಜಿಬಿಜ್'

ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಟನಾಲಯ
ಅರಳೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ೨

ಮುದ್ರಣ :
ಚಿತ್ರಾ ಪ್ರಿಂಟರಿ,
ಬೆಂಗಳೂರು-೨

ರಕ್ಷಾಪತ್ರದ ರಚನೆ :
ಆರ್. ಎಸ್. ನಾಯ್ಡು

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ :
ಡಿಸೆಂಬರ್ ೧೯೫೩
(ಎಲ್ಲಾ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಲೇಖಕರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ)

ಬೆಲೆ :
ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

‘ಮಾಲೆಯ
ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ
ಏಳೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ
(ಅಂಚೆವೆಚ್ಚ ಸೇರಿ)

ಪರಿಚಯ

ಜಿಬಿಜ್ ನಗೆಬರೆಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ಜಿಬಿಜ್ ಅಂದರೆ ನನಗೆ ತುಂಬ ಪರಿಚಯ. ನಿಮಗೇನೋ-ತಿಳಿಯೆ. 'ಹುಡುಗಾಟ'ವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇನಾನು ನೋಡಿದ್ದೆ. ನೀವೂ ನೋಡಿರಬಹುದು ಅವರಿದ್ದ ಕಡೆ-ಆದರೆ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಾರರು. ನಾಲ್ಕುಡಿ ಎತ್ತರದ ೬೪ ಪೌಂಡು ತೂಕದ ಆಳು ಆತ. ಹಾಗೇನಾದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೂ 'ಯಾರೋ ಹುಡುಗ' ಅಂತ ನೀವೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಲಾರಿರಿ.

ಈಗ "ಜಿಬಿಜ್ ನಗೆಬರೆಹ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ" ಅಂದಾಗ ನನಗೆ ತುಂಬ ಜೀಸರವಾಯಿತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ನಗೆ ಬರೆಹ ಬರೆದು ಇದು ಗಂಭೀರ ಬರೆಹ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ, ಆ ಮಾತಿನ ತೂಕ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮುಂದಿರುವ ಗಂಭೀರ, ತೀಕ್ಷ್ಣ ಲೇಖನಗಳೂ ಕತೆಗಳೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಗೆಬರೆಹಗಳೇ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ದುಃಖ ದುರಂತ ಬಡತನ ಹಸಿವು ರೋಗಗಳ ಬಗೆಗೂ ಕತೆ ಕವನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಓದಿ ಅನೇಕರು ಅದು ನಗೆಬರೆಹ ಎಂಬಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ ಜಿಬಿಜ್ ಬರೆದ ಬರೆಹ ಎಂಥ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು ನಾನೇ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಹೊರಟೆ.

ಜಿಬಿಜ್ ವಿಚಾರ ಅರಿತವರೆಲ್ಲ ಹೀಗೇ ಮಾಡಬೇಕಾದೀತು.

ಯಾಕೆ-ಗೊತ್ತೇ?

ಅದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ 'ಪ್ರಾಣ'.

ಅರ್ಥಾತ್ ಅವರಿಗೆ 'ಪ್ರಾಣ' ಇದೆ!

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಜಿಬಿಜ್ ಎಂಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ, ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಹಿರಿಯರು 'ತಪ' ಕಲಿಸಲಿಳಿಸಿದರು. 'ತಪ'ದ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ, ಆತ ಅದನ್ನು 'ತಾಪ' ಅಂತಲೇ ಉಚ್ಛರಿಸಿ, ತಾಪ ಹೊಂದಿದ. ತಪಸಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಖುಷಿಯಾದರೆ, ತಾಪದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆತ ಮದುವೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತಾಪ

ತ್ರಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ. ಈಗ ಆತನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ, ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದಾರೆ; ತಾಪತ್ರಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನೆಂದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ನಗೆ‘ಬರೆಹ’.

ಈಗ ಅವನ ‘ಬರೆಹ’ (ಹಣೆಬರೆಹವಲ್ಲ) ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ನೋಡಲು ಪ್ರಸಂಗೇ ಹೋದೆ. ಕಂಪಾಜಿಟರನ್ನೇ ಕೇಳಿದೆ.

“ಅದೇನೂ ಹರಟೆ ಅಲ್ಲ ಸಾರ್, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೊಂಚ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ”

“ಅಂದರೆ-ಕಥೆ ಏನಯ್ಯಾ? ”

“ಕಥೆ.... ಹ್ಲೂ.... ಅಲ್ಲ ಸಾರ್.... ಕಥೆಯ ಹಾಗೆ ಭಯಂಕರ.... ಭೀಕರ ... ಹತ್ಯೆ.... ಇತ್ಯಾದಿ ಇಲ್ಲ ಸಾರ್”

“ಕವಿತೆಯೇನಯ್ಯಾ ? ”

“ಹ್ಲೂ.... ಹೌದು. ಆ ಮೊನ್ನೆ ಯಾವುದೋ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದೆ ಸಾರ್... ಹಾಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.... ಗದ್ಯ ಅಲ್ಲ.... ಹರಟೆ-ಅಲ್ಲ ಹಾಗಿತ್ತು.... ಹಾಗೇ ಇದೆ ಸಾರ್ ಇದೂ.”

“ಅದೆಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯವಯ್ಯಾ. ನೀ ಹೇಳೋದು ನೋಡಿದರೆ, ಇದು ಕವಿತೆಯೂ ಅಲ್ಲ ...”

“ಹಾಗಾದರೆ.... ಸರಿ.... ಸಾರ್.... ಅಲ್ಲ.”

“ಮತ್ತೇನಯ್ಯಾ.... ಕಾದಂಬರಿಯೋ ? ”

“ಅಂದರೆ ... ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ಕತೆ.... ಅಥವಾ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಬರುವ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬನ ಹೆಸರು ಕೊನೆಗೂ ಬರುವ ಕತೆ ಅಲ್ಲವೇ ಸಾರ್”

“ಹೌದು....”

“ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆ ಓದುವವರಿಗೆ ಬೈಗಳು, ಉಪದೇಶ, ಗೇಲಿ ಮಾಡಿ, ರಾಜಕೀಯ ತುಂಬಿರುವ ಕತೆ ಅಲ್ಲವೇ ಸಾರ್.”

“ಹೌದು ಮಹರಾಯಾ....ಹೌದು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ... ಅದಲ್ಲ ಸಾರ್....”

“ಮತ್ತೇನು ಬರೆದಿದ್ದಾನಯ್ಯಾ ಅವನ ತಲೆ.”

“ನಿಜ ಸಾರ್.... ಅವನ ತಲೆ.... ಬಹಳ....”

“ಏನು ಬಹಳ.... ಇದೋದು ಒಳ ಪಾಂಡು.... ಅವನ ತಲೆ ಬಹಳಾಂಧ್ರಿ ದೊಡ್ಡ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಯಷ್ಟಿದೆ! ಬಹಳ....ಅಂತೆ....ಬಹಳ....”

“ಅಂದ್ರೆ.... ಅದನ್ನು ಓದಿದರೆ ಏನೋ ಒಂದು ತರೆಹ ಆಗುತ್ತೆ ಸಾರ್”

“ತರಹೆ ಅಂದರೆ.... ಕಾಫಿ, ಹೆಂಡ, ಹುಳಿಮಜ್ಜಿಗೆ, ಕ್ರಶ್.... ಯಾವುದು ಕುಡಿದರೆ ಆಗುವ ಹಾಗೆ ? ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿದಾಗ ಆಗುವ ಹಾಗೆಯೋ ? ”

“ಸರಿ....ಸಾರ್.... ಅದೆಲ್ಲ ಕುಡಿದಾಗ ಏನೋ ಆಗುತ್ತಲ್ಲ ಹಾಗೆ+ಮತ್ತೆ ಸುಂದರಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅದ ಹಾಗೆ+ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಇದಿರುನಿಂತಾಗ....ಅದ ಹಾಗೆ+ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಬರಬೇಕಾದ ದಿನ ಬಾರದಾಗ ಅದ ಹಾಗೆ....”

“ಅದೇನಯ್ಯ ನಿನ್ನ ದಶಮೂಲಾಂಷ್ಟ....”

“ಹಾಗಲ್ಲ ಸಾರ್.... ಓದಿದರೆ ಏನೇನೋ ಆಗುತ್ತೆ-ಆನಂದ ರೋಮಾಂಚನ.... ಬೇಸರ.... ಅಂತೂ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು ಇಲ್ಲಿದೆ ಸಾರ್....”

“ನವರಸವಿದೆ.... ಪಾದರಸವೂ ಇದೆ....”

“ಹೌದು ಸಾರ್.... ಹೌದು ಸಾರ್....” ಎಂದು ಕಂಪಾಜಿಟರು ಏನೋ ಕಂಡವನಂತೆ ಕಿರಿಚಿಕೊಂಡ.

ಆಗ ನನಗನ್ನಿ ಸಿತು....

ಹರಟೆ.... ಪ್ರಬಂಧ.... ಕತೆ.... ಕವಿತೆ.... ಕಾದಂಬರಿ.... ನಾಟಕ.... ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಂಗಗಳು.

ಈ ಜಿಬಿಜ್ ಬರೆದುದು ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿದೆ; ಆದರೆ ಹೆಸರು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ್ದು. ಅಂದರೆ.... ಅನಂಗ.... ಅಂತ.

ಅಥವಾ ಅದಿ ಅಂತ್ಯ ಅರಿಯದ ಉರುಟಾದ ಬುರುಡೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ !

ಜಿಬಿಜ್ ಎಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವೋ ಅಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂತ ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೇಳಿ . ನನಗೇನು....ನಾನೂ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಆದರೆ-ಒಂದು ಮಾತು.

ಇಲ್ಲಿ-ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬರೆಹಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರ ಜೀವನದಲ್ಲೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬಾರಿ ತೋರಿದ ಅನುಭವ-ಸಿಡಿದ ಕಿಡಿಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಗತಿಶೀಲರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇದು ಸಜೀವ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಅಂದರೆ

ನಾವೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಜೀವಸಹಿತ ಇರುವದರಿಂದ; ಇದನ್ನು ಓದುತ್ತಿರುವದರಿಂದ;
ಇದನ್ನೋದಿ ಮೆಚ್ಚುವದರಿಂದ.

ಜಿಬಿಜ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಂಥ ಒಂದು ಕಂಡೂ ಕಾಣದ-ಯಾವುದೋ ಶಕ್ತಿ
ಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಓದಿದರೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಇದೆ; ಏನೋ ಒಂದು ತರಹೆ ತೃಪ್ತಿ, ಸುಖ,
ಆನಂದ.

ನೀವೂ ಓದಿ.

ಆಗ ನಿಮಗೂ ಅನ್ನಿಸೀತು-ಹರಟೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಅಂಗ;
ಜಿಬಿಜ್ ಬುರುಡೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಂಗ ಅಂತ.

ಅಷ್ಟೆ !

ನಿಮ್ಮ ಗೆಲೆಯ—

ಕುಮಾರ ವೆಂಕಣ್ಣ

‘ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು’ವಾಗ—

ಇದು ನನ್ನ ಮೂರನೆಯ ನಗೆಬರಹಗಳ ಸಂಕಲನ. ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಂಕಲನಗಳಾದ ‘ಮುಗುಳುನಗೆ’, ಮತ್ತು ‘ಹುಡುಗಾಟ’ಗಳಂತೆ ಇದೂ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಬೇಸರವನ್ನು ನೀಗಿ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿ, ಅರಳಿಸಿ, ಮುದಗೊಳಿಸಿ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ನಕ್ಕು ನಲಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ನನಗೆ ಅದೇ ತೃಪ್ತಿ; ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಸಫಲಗೊಂಡಂತೆ.

ಮೊದಲು ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ‘ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?’ ಎಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ್ದೆ. ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಏನೋ ‘ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ’ವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಸಾಧಿಸಿಯೇಬಿಡಲೆಂದು ಹೊರಟಾಗ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ‘ಅದೇನು ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಯೋ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ‘ಅಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ನಾಪತ್ತೇದಾರಿ ನಗೆ ಬರಹಗಳ ಸಂಗ್ರಹ’ ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದನಾದರೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ‘ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು’ ಎಂದು ಅದರ ಹೆಸರು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹ ಆಮೇಲೆ ಹೇಗೋ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ‘ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು,’ ‘ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸ,’ ಮತ್ತು ‘ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ’ ಇವುಗಳು ಈ ಮೊದಲೇ ಮೈಸೂರಿನ ಆಕಾಶವಾಣಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾರವಾಗಿವೆ. ‘ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮವಳೇ.’ ಕತೆ ‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಗತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ, ‘ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಗತಿ’ಯ ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ನಾನು ಉಪಕೃತ.

ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಬರೆದು ನನ್ನನ್ನೂ ನನ್ನ ಬರಹಗಳನ್ನೂ ತಾಗಿ, ತೂಗಿ, ಅಳೆದು, ತೊಳೆದು, ನೋಡಿ, ನೋಡಿಸಿರುವ ನನ್ನ ಹಿರಿಯ ಆತ್ಮೀಯ ಗೆಳೆಯ ಕುಮಾರ ವೆಂಕಣ್ಣನವರಿಗೆ, ನಾನು, ಭಾರವಿಲ್ಲದ ಸಾನು, ಬಹು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಆದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಜತೆ ಸೇರಿ ಭೂಭಾರಿಗಳಾಗುತ್ತೇವೋ ಎಂಬ ಬಗೆಗೆ ವಾಚಕರೇ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು !

—‘ಜಿಬಿಜಿ’

ಅಜೀವ ಪರ್ಯಂತ
ನೀನು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ತಾಪಸಿಯಾಗೆಂದು
ಹಠ ಹಿಡಿದಿದ್ದ
ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರಿಗೆ
ನಾನು 'ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು' ತಾಪತ್ರಯಪಟ್ಟು
ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು
ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ.....

- ೧) ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು
- ೨) ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ
- ೩) ಉತ್ತೇಜ್ಜೆ
- ೪) ಕೊನೆಗೂ ಸೋತೆ!
- ೫) 'ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮವಳೇ....
- ೬) ಗತವೈಭವ
- ೭) ನಳಮಹಾತ್ಮೆ
- ೮) ನಮ್ಮ ತಾತ

ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು !

ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಕಿಂಗ್ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತರಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಭಯವಾಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತೆರೆದ ಬಾಯಿ, ಸುಕ್ಕುಸುಕ್ಕಾದ ಮುಖ, ಅರೆಬಿರಿದ, ಊರ್ಧ್ವ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳು....ನನಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು.

ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಿ 'ಅಮ್ಮಾ.... ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಅಮ್ಮ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕೈ ನಡುಗಿ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಓಡಾಡುವಾಗ ಯಾವುದನ್ನೂ ಎಡವಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಲಿಲ್ಲ. 'ಎನೇ' ಎಂದುಕೊಂಡು ಘಟನೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಬರಲಿಲ್ಲ....ಬದಲು ಏನೊಂದೂ ಕೇಳದವಳಂತೆ, ನಡೆದದ್ದು ತಿಳಿಯದವಳಂತೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಾನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮುಖ ಎಂದಿನಂತೆ ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು.

ನನಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅಮ್ಮ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲಾ....ಅವ ರಿಬ್ಬರೂ ಜಗಳವಾಡಿದರೆ?....ಯಾವಾಗ ಜಗಳವಾಡಿದರು? ಬೆಳಗಿನಿಂದ ನಾನು ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇನೆಲ್ಲಾ; ನಾನು ಕಾಣದ ಹಾಗೆ....ರಾತ್ರಿ ಜಗಳವಾಡಿದರು, ಅನ್ನೋಕೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಂತಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾತಾಡ್ತಾ ಇದ್ದು!....ಯಾತಕ್ಕೆ ಜಗಳ ಆಡ್ತು....ಹೂಂ....ಎಂಥ ಸಣ್ಣ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ್ರೂ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಜಗಳ ಮಾಡೋರು....ಅಮ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಅಷ್ಟು....ಕಾಲು ಕೆರೆದುಕೊಂಡು ಜಗಳ ತೆಗೆಯೋದು....ಅಪ್ಪಾಜಿ ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಂಡು....ರಾಜೀ ಮಾಡ್ಕೊಳ್ಳೋದು.... ಇದೇನು ಹೊಸದಲ್ಲ....ಆದ್ರೂ ಇವತ್ತು....ಯಾವಾಗ, ಯಾಕೆ ಜಗಳ ಆಯ್ತು? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮೆದುಳನ್ನು ಕೆಣಕತೊಡಗಿದುವು. ನಾನು ಮತ್ತೆ ಅಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ.

“ಅಮ್ಮಾ...ಅಪ್ಪಾಜಿ, ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಮುಖ ಬೆವತ್ತು, ಕಣ್ಣುರೆವ್ವೆ, ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಬೆವರಹನಿ ತೊಟ್ಟಿತ್ತಾ ಇದೆ. ಕೈಕಾಲುಗಳು ದೂರದೂರವಾಗಿ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿವೆ. ತುಟಿಗಳಿಲ್ಲವೇನಮ್ಮಾ, ಅವು ಕುದುರೆ ಲಾಳದಾಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರಿಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕ್ರಾಪಿನಲ್ಲಿ ಬೈತಲೆ ಗೆರೆಯೇ ಸತ್ತೆ ಇಲ್ಲ ಕಣಮ್ಮಾ....”

“ಲೇ ಪಪ್ಪಿ, ಯಾಕಂಗೆ ಬಡ್ಕೋತೀಯೇ; ನಿನಗೇನು ಸ್ಕೂಲಿಲ್ವಾ ಇವತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆ ಈಗ? ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದ್ರೂ ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಾ” — ಎಂದು ಅಮ್ಮ ರೇಗಿದಳು.

“ಸ್ಕೂಲಿದೆ ಕಣಮ್ಮಾ...ಹೊತ್ತೂ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ‘ಮೇಡಂ’ ಇವತ್ತಿನ ದಿನ ಬಣ್ಣದ ವೆಟ್ಟಿಗೆ, ಹೊಲಿಗೆದಾರ, ಕ್ರೋಸಾಕಡ್ಡಿ, ಸ್ಟೆಟರ್ ಉಲ್ಲನ್, ಎಂಬ್ರಾಯಡರಿ ಧೈಫ್ ಮತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿ ಪೂಜೆಗೆ ದುಡ್ಡು, ಇವಿಷ್ಟನ್ನೂ, ಒಂದನ್ನೂ ಮರೀದೆ, ತಂದೇ ತರಬೇಕೆಂದೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಾತೇನೆಂದೂ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದಾರೆ....ಅದನ್ನು ಕೇಳೋಕೆ ಅಂತಾನೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹತ್ರ ಹೋದೆ. ಅವರು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.... ಮುಖ ಬೆವತ್ತು, ಕಣ್ಣುರೆವ್ವೆ, ಹುಬ್ಬುಗಳಿಂದ ಬೆವರಹನಿ ತೊಟ್ಟಿತ್ತಾ ಇದೆ.... ಕೈಕಾಲುಗಳು ದೂರದೂರ ...”

“ಸಾಕುಸಾಕು....ಪುನಃ ಸುರು ಮಾಡಬೇಡ ನಿನ್ನ ಗಿರಾಗತೀ ನಾ....”

“‘ಗಿರಾಗತಿ’ ಅಂತ ಶಬ್ದಾನೇ ಇಲ್ಲಂತಮ್ಮ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಾ ‘ಮೇಡಂ’ ಹೇಳಿದ್ದು.”

“ನಿಮ್ಮ ‘ಕನ್ನಡಾ ಮೇಡಂ’ಗೆ ತಲೇಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲ....”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿದೆಯಮ್ಮಾ ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ?”

“ಸುಮ್ಮೆ ಹೋಗ್ಗೊತ್ತೆ ಇಲ್ಲೇ....ಕಣ್ಣೆ ಓದ್ತಾಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು.”

“ಅಪ್ಪಾಜಿ....”

“ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಕೈಲಿ ಏನಾದ್ರೂ ಇತ್ತೇನೆ?....”

“ಹೂಂ... ಕಣಮ್ಮಾ ಕಾಗ್ಗ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲು ಕೊಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ನೀರು ತಟ್ಟಿ, ನೀರು ಕುಡಿಸಬೇಕಮ್ಮಾ.... ಹಾಗಂತ ನಮ್ಮ ‘ಪ್ರಧಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮೇಡಂ’ ಹೇಳಿದ್ದು.”

“ನಡಿಯೇ ಅತ್ತ. ಅವಳಿಗೆ ಮಹಾ ಗೊತ್ತು. ಅವಳು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು.... ನೀನು ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟಿ. ಅದು, ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲು ಕೊಟ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿಸಿದ್ರೆ ಹೋಗೋ ಮೂರ್ಛೆ ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ತಿಳ್ಳೊಬ್ಬೇಕಾದ್ರೆ ನಾವು ಬಹಳ ನೀರು ಕುಡೀಬೇಕು.”

“ಕೊಡಮ್ಮ ನೀರು ಕುಡೀತೀನಿ. ಆಮೇಲೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಅದ್ಯಾವ ಮೂರ್ಛೆ ಅಂತ”

“ಅದು ಬಿಲ್ ಮೂರ್ಛೆ....”

“ಅಂದ್ರೇನಮ್ಮಾ ಬಹಳ ಕೆಟ್ಟದ್ದೇ ಅದು....ಅದಕ್ಕೇನೌಪಧಿ ? ”

“ಅದಕ್ಕೇ ಔಷಧೀನೂ ಇಲ್ಲ ಪಥ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ತಾನೇ ಸರಿಹೋಗತ್ತೆ! ಆ ಧರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸೆಟ್ಟಿ, ನಾವು ನಿನ್ನ ತಕ್ಕೊಂಡ್ಲೆಲ್ಲಾ ಹನ್ನೆರಡು ಧರ್ಮಾವರದ ಕುತ್ತಾಲದ, ಕೊರನಾಡಿನ ಸೀರೆಗಳ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಕಳು ಹಿಸಿದ್ದಾನೆ ಅಂತ ತೋರುತ್ತೆ. ಅದೇ ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಕೈಲಿರೋ ಕಾಗದ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ;... ಮೊದಲೆ ಚಂದ....ಈಗ ಕೇಳೇಕೆ, ಕೋತಿಗೆ ಹೆಂಡ ಕುಡಿಸಿ, ನೆಶ್ಯ ಎರಿಸಿದ ಹಾಗಿದೆ, ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿಗೆ....ಮೂರ್ಛೇನೂ ಬರ್ತದೆ....ಜ್ವರಾನೂ ಬರ್ತದೆ.”

“ನಾನು ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಹಾಗೇ ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಬರಹೇಳ್ತೇನಮ್ಮಾ?”

“ಇನ್ನು ತಲೆಹರಟೆ ಮಾಡಿದೇ ಅಂದ್ರೆ ಏಟು ಬೀಳುತ್ತೆ, ನೋಡು.... ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಸೊಂಡು ಬರ್ರಾಳಂತೆ, ಡಾಕ್ಟರನ್ನು. ಹೋಗೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ನಿನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನೀನು....ಮೇಡಂಗೆ ಹೇಳು ನಮ್ಮನೇಲಿ ಮದುವೆ ಗಲಾಟೆ... ಮದುವೆ ಎಲ್ಲಾ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ನೀವೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ತರಿಸಿಕೊಡ್ತಾರಂತೆ ಅಂತ...”

“ಹೋಗಲಿ, ನಾನು ಯಾವತ್ತಿನಿಂದ ರಜಾ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ ಅಣ್ಣನ ಮದುವೆಗೆ....ಮೇಡಂಗೆ ಒಂದು ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆ ಕೊಡಮ್ಮಾ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಅವರ ಹೆಸರು ‘ತ್ರಿಪುರಸುಂದರಿ’ ಅಂತ ಕಣಮ್ಮಾ....ಅವತ್ತು ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಾನು ತೋರಿಸಲಿವ್ವೇನಮ್ಮಾ....ಕರ್ರಗೆ, ಗುಂಡು ಬದನೇಕಾಯಿಯಂಗೆ ದಪ್ಪಗೆ.... ನೀನು ‘ಗುಜ್ಜಾನೆ ಮರಿ’ ಅಂತ ಕರೆದೆ, ಅಪ್ಪಾಜಿ ‘ಮಿರುಮಿರುಗುವ ಹಾ.... ಕರೀತಾರೆಯ ನೀಂ’..ಅಂತ ಅವಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದರೆಲ್ಲಮ್ಮಾ; ಅದೇನ್ ಬಣ್ಣಾಂತ ನೀನು ಕೇಳಿದಾಗ....ಅದು ‘ಗ್ಯಾರಂಟಿ’ ಬಣ್ಣ ಕಣೇ, ನಿನ

ಗೇನು ಗೊತ್ತು, 'ಕೆಂಪು ರಂಪು....ಕಪ್ಪು ಕಸ್ತೂರಿ' ಅಂತ, ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳಿದಾಗ, ನಿನ್ನ ಬಳಿಯ ಮುಖ ಕೆಂಪಗಾಗಿ ನೀನು ಜಗಳಕ್ಕೇ ಹೋದೆ....ಅವ್ರೇ....ತ್ರಿಪುರ ಸುಂದರಿ....ನಮ್ಮ ಮೇಡಂ."

"ನಿನಗೆ ಅದೇನ್ ಜ್ಞಾಪಕಾನೆ ಹತ್ತೊರ್ವದ್ದಾದ್ರೂ ಚಾಚೂ ತಪ್ಪಂಗೆ...."

"ಕೊಡಮ್ಮಾನುತ್ತೆ, ಅವರಿಗೊಂದು ಲಗ್ನ ಪತ್ರಿಕೆ....ನಮ್ಮ 'ಮೇಡಂ'ಗೆ"

"ಈಗ 'ಮೇಡಂ'ಗೂ ಇಲ್ಲ ಮಂತ್ರಿಗಳ್ಳೂ ಇಲ್ಲ ಲಗ್ನ ಪತ್ರಿಕೆ. ಎಲ್ಲಾ ನಿನ್ನೇನೆ ಮುಗಿದೋದೋ !"

"ಹೌದಾದ್ರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದು....ನೀನು ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಾ ಪಟ್ಟಿ ಹಂಚಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿದೇ ಅಂತ"

"ಹೌದು ಕಣೇ....ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಗೆ ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡ್ತಾ ಕೂತರೆ ಆಗತ್ತೈ? ನೋಡಿದೋರು ನಗ್ತಾರೆ. ನಾನೆಷ್ಟೋ ಹೇಳ್ವೆ ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ಸಾವಿರಾ ಹಾಕ್ಸಿ ಅಂತ. ನನ್ನ ಮಾತೆಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ತಾರೆ ಅವರು. 'ಯಾಕೆ....ಮಾಡೋಕೆ ಬದುಕಿಲ್ಲದೆ ಸುಮ್ಮನೆ' ಅಂತ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರೇಗಾಡಿದರು. ಈಗ... ಲಗ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಪದರಾಟವಾಗಿದೆ. ಹಿರೇ ಮಗನ ಮದುವೆ ಬಹಾಳ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ ನಾ ನಿದ್ರೆ.....ಅಗ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾಡೋಣ, ಸಾಧ್ಯವಾದ್ದು ಮಿಗಿಸೋಣ ಅಂತ ನಿಮ್ಮಪ್ಪಾಜಿ ಹತ."

"ಅಗೊಮ್ಮಾ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಿನ್ನ ಕೂಗ್ತಾ ಇದಾರೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾನು ಹಾಲಿಗೆ ಓಡಿದೆ.

*

*

*

"ಬಂದಾ"—

"ಹೂಂ"

"ಬಂದಾ....ಇಲ್ಲಿ"

"ಹೂಂ...."

"ಬಂದಾ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ"

"ಹೂಂ...."

"ಬಂದಾ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ, ಏನೇ....ಬಂದಾ ಇಲ್ಲಿ"

“ಬಂದೇ....ಬಂದೇ....ಬಂದೇ....ಏನು, ಕೂಗೋಕೆ ಮರು ಮಾಡಿದ್ರೆ ಒಂದೇ ಉಸುರೇ....ಪಾತ್ರೆ ಸಾಮಾನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡ್ತಾ ಇದೇನೆ ; ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೇಗ ತೆಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ....”

“ಅಲ್ವೇ, ಈಗ ಇಷ್ಟು ಪಾತ್ರೆ ಸಾಮಾನು ಬೇಕೆ ? ಮನೇಲಿರೊ ಸಾಮಾ ನ್ನಲ್ಲೇ ಸರಿದೂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಆಗೊಲ್ವೆ. ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಈಗ ಡುಡ್ಡಿಡಬೇ ಕಂದ್ರೆ....ಹೇಗೆ, ಎಲ್ಲಿಂದ ತರೋದು, ಏನು ಕತೆ....”

“ಹೋದಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೂ....ನಿಮ್ಮದು ಇದೇ ರೀತಿಯಾಯ್ತು....ಹಿರೇ ಮಗನ ಮದ್ದೆ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ಮಾಡ್ಬೇಡ್ತೆ. ನಾಲ್ವಾರು ಜನ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಸೇರಿದ್ದಾಗ ಸರಿಯಾದ ಪಾತ್ರೆ ಪಲಾಸು ಇಲ್ದಿದ್ದೆ ನಗೆಪಾಟಲಾದೀತು....ಪಾತ್ರೆ ಗಳಿಲ್ಲದೆ ವ್ರಾಣ ಬಿಡೋರು ನಾವು ತಾನೇ....ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತಾದೀತು.... ನಮ್ಮ ಸಂಕಟ....”

“ಆಗ್ಲೆ, ಆಗ್ಲೆ, ನಮ್ಮಾಫೀಸಿನ ಶಂಕ್ರಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳೇನೆ. ಮೂರುದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ತರೋಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡು ಅಂತ ; ಇಷ್ಟೇ ಪಾತ್ರೆಗಳು ತಾನೇ ಬೇಕಾಗೋದು ? ”

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆಷ್ಟೆ....ಮುಂದೆ ಜ್ಞಾಪ್ತ ಬಂದ್ರೆ ನೋಡ್ಬೊಳ್ಳೋಣ....ಅದು ಸರಿ, ಈಗ ಚಪ್ರದ್ದೇನು ಮಾಡಿದ್ರಿ ? ”

“ಓಹೋ, ಆಗ್ಲೆ ‘ರೆಡಿ’ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದೀನಿ. ನಮ್ಮಾಫೀಸಿನ ಹೆಡ್ ಕ್ಲಾರ್ಕಿಗೆ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕೋರು ಗೊತ್ತಂತೆ. ಅವರ ಕೈಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ದಿವ್ಯನಾಗಿ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿಸ್ತೇನೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದಾನೆ ಆತ. ಚಪ್ರ ಹಾಕೋರು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬರ್ತಾರೆ.”

“ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಅದೆಂತ ಚಪ್ರ ಹಾಕ್ತಾನಿ ಆತ. ನೀವಿದೇ ರೀತಿ ಮಾಡೋದು. ಹೊರೆ ಹುಲ್ಲು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ಹಿಡಿ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಡಿದಾ ಡೋದು. ಅದೇಗೊ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ ಚಪ್ರ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿರಬೇಕೊಂತ. ಮದುವೆಯ ವಿಜೃಂಭಣೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕಾಣೋದು ಚಪ್ಪರದಿಂದಲೇ. ಚಪ್ರ ‘ಡಿಕಾವಾ’ಗಿ ಇರದೆ ಚಪ್ರದೊಳಗಡೆ ಎಷ್ಟು ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದರೂ ಅದು ಮಂಕಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೆ.”

“ಹೇಗಿದ್ದೂ ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವನೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ನೀನೇ ಹೇಳಿ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ, ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕೋ ಅಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕಿಸಿಕೊ.... ಆಯ್ತು....ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಚಪ್ಪರೋಪನ್ಯಾಸ ನಿಲ್ಲಿಸು”

“ನಿಮ್ಮ ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಬೇಡಿ; ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನೇನಂದಾ ತಾಳೀಗೆ? ”

“ಅವನು ಕೊಂಚ ತಾಳಿ, ಕೊಡ್ತೇನೆ ಅಂದ. ಬಹುಶಃ ನಾಳೆ ಕೊಟ್ಟಾನು.”

“ಇನ್ನೂ ಬಹುಶಃ ಗಿಹುಶಃ ಅಂತಿದ್ದೀರಾ ಮದುವೆ ಮೂರುದಿನ ಇಟ್ಟೊಂಡು. ಒಂದು ತಾಳಿ ಮಾಡೋಕೆ ಎಷ್ಟು ದಿನಾನರತೆ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೂರೆಂಟು ತಾಳಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು.”

“ಅವನೂ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ನೂರೆಂಟು ತಾಳೀನ. ಆದ್ರೆ ನಮ್ಮ ತಾಳೀನ ನಾಳೆ ಕೊಡ್ತಾನೆ.”

“ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದು, ಈ ಕುಂಬಕರ್ಣಾಚಾರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬೇಡ್ರಿ, ಅವನು ಮದುವೆ ಆದಮೇಲೆ ‘ತಾಳಿ’ ಮಾಡ್ಕೊಡೋನು ಅಂತ; ‘ಸುಮ್ಮನೆ ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತು ಈಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವನೇ ತುಂಬಾ ಚೇಪ್’ ಎಂದು ಅವನಿಗೇ ಕೊಟ್ಟಿರಿ.”

“ನಿನಗೇಕೆ ನಾಳೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿ ಸರಿಯಲ್ಲವೋ! ಹೇಗೂ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟೋದು ನಾಡಿದ್ದು ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆಗೆ ತಾನೆ! ”

*

*

*

“ಕೂಗಿದ್ದಾ”

‘.....’

“ಕೂಗಿದ್ದಾ....ಅಂದ್ರೆ....”

“ನಿನ್ನೇ ನಾನು ಕೂಗಿದೆ ಅಂದ್ರಾ....ಫೇಸ್ ಇದೂ ಸರಿಯೆ, ಒಂದೇ ಸಮ ‘ಬಾರೆ ಬಾರೆ’ ಅಂತ ಬೊಂಬಡ ಮಾಡ್ಕೊಂಡ್ರೂ ‘ಕಮಕ್ ಕಮಕ್’ ಅನ್ನದೆ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೀನು ಮಾಡ್ತಿರೀಯಾ, ಆದ್ರೆ ಕೂಗ್ತಿ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ‘ಕೂಗಿದ್ದಾ ಅಂದ್ರೆ’ ಅಂತ ಓಡೋಡಿ ಬರ್ತಾ....”

“ಅದಕ್ಕಿಷ್ಟೊಂದು ಮಾತೇಕೆ? ಕೂಗಿದ್ದೆ ಕೂಗಿದೆ ಅನ್ನಿ; ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಕೂಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿ....”

“ಸರಿ ಆಗ್ಲೆ ಕೂಗ್ಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ರೆ ಈಗ ಕೂಗಿದೆ....”

“ಅದೇನೊ ನಿಮಗೆ ಹೇಳ್ಬೇಕು ಅಂತ ಬೆಳಗ್ಗಿನಿಂದ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮುಖ ನೋಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಮರ್ಮೋಯ್ತಲ್ಲ.”

“ಏನಂದೆ....”

“ಹಾಂ....ವಾಲಗದೋರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಿ ತಾನೆ, ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗಿನೇ ಬರ್ಟೇಕು ಅವರು ಬಾರ್ಪೋಕೆ.”

“ನಾನೇ ಬಾರ್ಪೋಕೆ ಬಿಡೆ. ಈಗಾಗ್ಗೆ ಇರೋ ಖರ್ಚು ಕೂಡಿ ನೋಡಿದ್ರೆ ‘ವಾಲಗ’ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತೆ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರೋದು, ಹೇಗೆ ತರೋದು....”

“ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ತರೋದು, ಚಕ್ಕು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟು ದುಡ್ಡು ತರೋದು.”

“ಹೂಂ....ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂತಿದೆ ಹಣ ...ಚೀಪಾಗಿ ಮಾಡೋಣಾಂತ ನಾನಿದ್ದೆ....ವಾಲಗ ಇಲ್ಲದ್ದು ಮದುವೆನೆ ಆಗೊಲ್ಲವೇ ? ”

“ಮದುವೆ ಮನೆಲಿ ವಾಲಗ ಆಗದಿದ್ದರೆ ? ”

“ಹೇಗೂ ಮಕ್ಕಳ ವಾಲಗ ಆಗ್ತು ಇರ್ದದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ‘ಲೌಡ್ ಸ್ಪೀಕರ್’ ಹಾಕಿಸಿದ್ರಾಯ್ತಲ್ಲ. ವಾಲಗಕ್ಕಿಂತ ಅದು ‘ಚೀಪ್’ ”

“ಅದೇ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರ ಮಗಳ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲಾ ಲೌಡ್ ಸ್ಪೀಕರ್ನಾ. ಗಂಡು ಕರೊಂಡು ಬರ್ವಾಗ....‘ಓ ಜಾನೆವಾಲೆ ಬಾಲಮಾ,’ ಹೆಣ್ಣು ಬಂದು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ ‘ಗಯೀ....ತೂ ಗಹೀ ಅಮರ ಭಾವನ ಅಮರ ರಹಿ’ ಇಂಥ ಅಸಂಬದ್ಧ ಹಾಡುಗಳು....ಧೂ ಅಪಶಕುನ.”

“ಅಯ್ಯೋ ನಿನಗೇನೆ ಗೊತ್ತು.”

“ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯಾಗುವಾಗಲೂ ಲೌಡ್ ಸ್ಪೀಕರ್. ಅದರಲ್ಲೂ ಫಿಲಂ ಹಿಟ್ಸ್. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದ್ರೆ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗೋರಾರು. ದೇವರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕೋರಾರು? ಅಂಜನೇಯಸ್ವಾಮಿ ಪೂಜೆ ಆಗ್ತು ಇರುತ್ತೆ, ‘ಭೂಲನ ಜಾನಾ....’ ಆದ ಮೇಲೆ ‘ಮೈಹುಂ....ಅಲ್ಲಾ ಡೀನ್ ಅಲ್ಲಾ ಡೀನ್’....ಅದೂ ಮುಗಿತೆಂದ್ರೆ ‘ಸಂಡೇ-ಕಿ-ಸಂಡೆ’. ಎಲ್ಲಿಯ ಅಂಜನೇಯ ಎಲ್ಲಿಯ ಈ ‘ಫಿಲಂ ಹಿಟ್ಸ್’. ಈಗಿನ ಕಾಲದ ಹುಡುಗರು ಇನ್ನೇನು ಒಂದು ಪದ್ಯ ಗಟ್ಟಾಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಗದ್ಯ ಗಟ್ಟಾಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ‘ಫಿಲಂ ಹಿಟ್ಸ್’ ಮಾತ್ರ ಸದಾ ಪಾರಾಯಣ....

ಸದ್ಯ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ಮೂರ್ತಿ ಹಾಗಲ್ಲ.”

“ಹೂಂ ಅವನಿಗೆ ಪದ್ಯವೂ ಬರೋಲ್ಲ, ಫಿಲಂ ಹಿಟ್ಟೂ ಬರೋಲ್ಲ....”

“ನಿಮಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಒಳ್ಳೆ ಮಾತು ಆಡೋದೂ ಬರೋಲ್ಲ.”

“ಅದು ಹೋಗಲಿ....ಲಾಡ್ ಸ್ಟೀಕರಿನಲ್ಲೇ ವಾಲಗದ ಸೆಟ್ ಹೇಳಿ ಹಾಕಿ ಸಿದ್ಧಿ ಹೇಗೆ....ವರನ್ನು ಕರೊಂಡು ಬಂದಾಗ ಒಂದು ತಂಜಾವೂರ್ ಸೆಟ್ ವಾಲಗ್ಗ....ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸ್ ಸೆಟ್.”

“ರೀ....ನೋಡೋರು ಏನಂತಾರೆ. ಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ವಾಲಗ ಬೇಡ್ವೆ. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತು ಹೇಳಿರಿ.”

“ಅಂತೂ ವಾಲಗ ಬೇಕೇಬೇಕು ಅನ್ನು. ಮೂರೂರು ಸುಳ್ಳುಪ್ಪನಿಗೆ ಈಗ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಕೆಳಗೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಆತ ನಾನೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೋದವನು....ಅವನ ದಾದೂ ಇಲ್ಲ, ಫಿರ್ಯಾದೂ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ಮನೆ ಮದುವೆಗೆ ಬಹಳ ಚೀಪ್‌ರೇಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಲಗದ ಸೆಟ್ ತಂದಿದ್ದ....ನಲ ವತ್ತು ರೂಪಾಯೋ ಅರವತ್ತು ರೂಪಾಯೋ ಅಂದ.”

“ಅವತ್ತು ಆರತಕ್ಷತೆಗೆ ಅಂತ ಹೋದೋರು ಅರ್ಧ ರಾತ್ರಿಗೆ ಬಂದ್ರೆಲಾ ಯಾಕ್ರೀ ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಆಯಿತು ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ....ವಾಲಗ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ದಿವ್ಯನಾದ ಸೆಟ್ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಆ ಸೆಟ್ಟಿ ?”

“ಅದೇನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ....”

“ಇಂಥ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿವರನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡ್ರೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನೀವೇ ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಸೆಟ್ಟನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ. ಆಮೇಲೆ ಮದುವೆಯ ಕಾಲ, ವಾಲಗದವರು ಸಿಕ್ಕದೆ ಮದುವೆ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾದೀತು.”

“ಅಂತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ಬಾರಿಸ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಲ್ಲಾ”

“ನಿಮ್ಮ ಓಲಗ ಕೇಳಿದ್ದೆ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು ಪರಾರಿಯಾದಾರು.”

“ಸದ್ಯ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ ತಕ್ಷಣ ‘ಪರಾರಿ’ ಮಾಡಿಸು ವಂಥ ಪರಾರಿಪ್ರಿಯ ರಾಗ, ತಾನ, ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದವರಿಗೆ ನಾನು ಚಿರಮುಣಿ.”

“ಅದಿನ್ನೆಷ್ಟು ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡ್ತೀರೋ ನಾನು ಬೇರೆ ಕಾಣೆ. ನೆಂಟರಿಷ್ಟರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡೋದೆ ?”

“ಉಹುಂ....ನೆಂಟರ ಇಷ್ಟ ಪೂರ್ತಿ ಗಾಗಿ ಯೇ ನಾವು ಮದುವೆ ಮಾಡೋದು. ಅವರು ಇಷ್ಟಪೂರ್ತಿ, ಕಂಠಪೂರ್ತಿ ತಿಂದು, ತೇಗಿ, ನೀರು ಕುಡಿದು, ನಮಗೂ ನೀರು ಕುಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸೊಂಟ ಪೂರ್ತಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗೋದು.”

“ಈಗೇನು ನನಗೆ ವಾಲಗವೂ ಬೇಡ, ಮೇಳವೂ ಬೇಡ. ಮಾನ ಹೋಗೋದು ನಿಮಗೆ ಹೊತ್ತು ನನಗಲ್ಲವಲ್ಲಾ.”

“ಆಗ್ಗೆ ಕೋಪ ಬಂತೇ ನಿನಗೆ....ಇಗೊ ಹೊರಟಿ ಸರಿಯಾದ ಒಂದು ಸೆಟ್ಟನ್ನು ಚೀಪಾಗೆ ಹಿಡ್ಕೊಂಡು ಬರ್ತೇನೆ ನೋಡುವಿಯಂತೆ.”

*

*

*

“ಅಲ್ಲಾಂದ್ರೆ....ಮಗೀಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಸಬೇಡ್ತೆ ? ”

“ಯಾವ ಮಗೀಗೆ? ಹುಟ್ಟಿ ಮಗೀಗಾ ? ”

“ನಿಮಗಿಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದ್ರಾ ಹುಡುಗಾಟ ಬಿಟ್ಟಲ್ಲ. ಮಗೀಗೆ ಅಂದ್ರೆ ವರನಿಗೆ”

“ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಇವೆಯೆಲ್ಲ.”

“ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಯಾರಂದ್ರೆ. ಮದುವೆ ಬಟ್ಟೆ....”

“ಅವ್ವೆ. ಅವನತ್ರ ಇರೋ ಬಟ್ಟೇಲಿ ಅವನಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ಮದುವೆ ಮಾಡ್ಬಹುದು.”

“ಅದ್ರಲ್ಲಾ ಮಿಗಿಸೋಕೆ ನೋಡ್ತೀರಲ್ಲ. ಇದ್ರೆ ನಿಮ್ಮಂಥವರೇ ಇರಬೇಕಿ.”

“ಮಿಗಿಸೋದಿಲ್ಲಿಂದ ಬಂತೆ. ಸದ್ಯ ಮುಳುಗಿಹೋಗದಿದ್ದ್ರೆ ಅಷ್ಟೇಸಾಕು ! ”

“ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚಿಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡೋದೆ ಉಂಟಂತೆ ಒಂದೆರಡು ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಸಿದ್ದ್ರೆ ಏನು ಕೊಳ್ಳಿಹೋಗುತ್ತೆ ? ”

“ಯಾಕೆ ವಟವಟಾ ಅಂತೀಯೆ, ಆಗ್ಗೆ ಹೊಲೆಹಾಕಿದೀನಿ ಕಣೆ ! ”

“ಮತ್ತೆ, ನನ್ನತ್ರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ರೆ....ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ನೀವೂನೇ. ಎಲ್ಲಿ ಹೊಲೆ ಹಾಕಿದೀರಿ? ನಿಮ್ಮ ಟೈಲರ್ ತಾನೆ? ನಿಮ್ಮ ಫ್ಯಾಮಿಲಿ ಟೈಲರ್ ! ನಿಥಾನ್ ಸಾ ಅಂಡ್ ಬ್ರದರ್ಸ್ ತಾನೆ!....ಈಗ ಬಟ್ಟೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಾನೆ ಕೊಡೋದು ಅವನು....”

“ಎಲ್ಲಾ ದರ್ಜೆಯವರೂ ಅಷ್ಟೇನೆ ಕಣೆ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೊಡೊಲ್ಲ. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳದ ಹೊತ್ತು ಕಟಿಂಗ್ ಮಾಡೊಲ್ಲ. ಕೇಳಿದಾಗ ಕಾಚಾ ಮಾಡಬೇಕು, ಗುಂಡಿ ಹಾಕಬೇಕು, ನೀವೆಲ್ಲದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಬರೋ ಹಂಗಿದ್ದ್ರೆ ಹೋಗಿ ಬನ್ನಿ, ‘ಇಸ್ತಿ ಹಾಕಿರೋನೇ....’ ಅಂತ ಹೇಳೋದೆ ಅವರ ಸ್ವಭಾವ....”

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಗೂನ ಕಳಿಸಿ ಇವತ್ತೆ ತರಿಸಿಬಿಡಿ ಬಟ್ಟೇನಾ”

*

*

*

“ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿತು. ಇನ್ನು ಅಡಿಗೆಯವನಿಗೇನು ಮಾಡ್ತೀ?”

“ಅಲ್ವೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಜನ ಹೆಂಗಸರು ಬಂದಿರ್ತಾರೆ. ಅವರು ಇದ್ದೊಂಡು ಅಡಿಗೆಯವರು ಬೇಕೆ? ಅವರೆಲ್ಲ ಊರಿನೊಳಗಿನ ಮಾತೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಒಂದು ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ, ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡು ಮದುವೆಗೆ ಅಡಿಗೆ ಆಗ್ತದೆ.”

“ನೀವು ಹೇಳೋದು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಗೆ ಬಂದೋರ್ನು ಅಡಿಗೆಗೆ ಕರೆಯೋದು....ಅಡಿಗೆ ಮಾಡೋಕೆ ಬರ್ತಾರೇನು ಅವರು. ಮೊದಲು ಅಡಿಗೆ ಯವರಿಗೆ ಹೇಳಿ....ಇವತ್ತು ಸಂಜೆಗೆ ಬರ್ಲಿ.”

“ಅಪ್ಪಣೆ”

“ಹಾಗೇ ತರ್ಕಾರಿ, ಊಟದಲೆ, ದೊನ್ನೆ ಎಲ್ಲಾ ತಂದುಬಿಡಿ....ವೇಟೆಯಿಂದ ಬರ್ತಾ. ಸಂಜೆಗೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ರೆಡಿ ಮಾಡ್ಕೊಬೇಕು....ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ‘ಟೈಂ’ ಇರೊಲ್ಲ.”

“ಅಲ್ವೆ ನಿಂ ಭಾವನೆಗೆ, ನಂ ಭಾವನೆಗೆ ಕಾಗ್ಗ ಬರ್ದಿದ್ವಿನೆಲ್ಲಾ ತರ್ಕಾರಿ ಬಾಳೆಯಲೆ, ಬಾಳೇಕಾಯಿ....ಎನು ಸಿಕ್ಕಿದ್ರಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ ಅಂತ. ಅವರು ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಅವರೆಷ್ಟೆಷ್ಟು ತರ್ತಾರೆ ಅಂತ ನೋಡ್ಕೊಂಡು ತಂದ್ರಾ ಗೊಪ್ಪೇ. ಹೇಗಿದ್ದ್ರಾ ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅವರು ಬರ್ತಾರೆ....”

“ನೀವು ಕಾಗ್ಗ ಬರೆದಿದ್ದೀರಿ. ಅವರು ತಂದ್ರು. ಅವರೊಂದು ಸಕ್ಷ ಹಾಗೇ ಬಂದ್ರು ಅಂತ ಇಟ್ಟೊಳ್ಳಿ. ಆಗೇನು ಮಾಡ್ತೀರಿ....ಅದೆಲ್ಲ ಆಗೋದೇ ಇಲ್ಲ. ನೀವು ತರೋದು ತಂದ್ಬಿಡಿ. ಅವರು ತಂದಿದ್ದೂ ಇರ್ಲಿ. ಆಗುತ್ತೆ. ಮದುವೆ ಮನೇಲಿ ತರ್ಕಾರಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡೋಕೆ ಕಣೆ ಕೇಳ್ತೀಕಾ...”

“ಆಗಲಿ, ಪಟ್ಟೇ ತಾ. ಇವೆಲ್ಲ ತೊಂದ್ರೇನೆ ಬೇಡಾಂತ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು. ಹೆಣ್ಣೋರ ಮನೇಲೆ ಮಾಡೋಣ ಅಂತ. ಆ ಹಳ್ಳೀಲಿ ಮಾಡೋದು ನಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ ಅಂತ ಒಂದೇ ಹಠ ಹಿಡಿದೆ. ಈಗ ಒಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಖರ್ಚು. ಇದೆಲ್ಲ ಉಳಿತತ್ತು....”

“ಹೌದು ಉಳಿತತ್ತು....ಈಗ ಊಟದೆಲೆ. ಅದೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿ....ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮಾತಾಡೋಣ”

*

*

*

“ಅರತಕ್ಷತೆಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ಬೇಡಾ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆನೆಲ್ಲಾ ಈಗ ಇಟ್ಟೊಬೇಕಾಗಿದೆ.”

“ಇದೇನೆ ಹೊಸ ಖರ್ಚು ಹೇಳ್ತೆ. ಹೆದ್ರಿಕೆ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ. ನಿನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಅಂಜನೇಯನ ಬಾಲದ ಹಾಗೆ ಬೆಳೆತಾ ಇವೆ.”

“ನಾನೇನು ಮಾಡ್ಲಿ ಹೇಳಿ....ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತೆ ...ಮಾನಾಕ್ಷಮ್ಮನವ ರಿಲ್ಲವೆ....ಅವರ ತಂಗೀನ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.”

“ಕೊಟ್ಟಿರಿ...ಅದರೇನೀಗ....?”

“ಹೇಳೋವರೂ ಕೇಳಿ ಸ್ವಲ್ಪ... ಆಕೆ ಸಂಗೀತ ವಿದುಷಿಯಂತೆ. ಅವಳ ಕೈಲಿ ಕಛೇರಿ ಮಾಡಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಮೀನ ಹಠ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆ. ‘ನಿನ ಗ್ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನು ನಾನು ಅವಳ ಕೈಲಿ ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಾಗಿ ಕಛೇರಿ ಮಾಡಿಸ್ತೇನೆ. ನೀನೇನು ತೊಂದ್ರೆ ಹಚ್ಚೋಬೇಡ. ಬರೀ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯಕ್ಕಿಷ್ಟು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಬಿಡು ಸಾಕು. ಉಳಿದಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ನನಗಿರಲಿ’ ಎಂದು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದಾಳೆ. ಅವಳ ಮಾತು ಹೇಗೆ ತೆಗೆದ್ದಾಕೋದು. ಅವಳದು ಒಂದು ತರಹ ಜಿಗಣೆ ಸ್ವಭಾವ....ಕೊಂಚ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದವರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡೀಂದ್ರೆ’

“ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದವರು ಅಂದ ಕೂಡ್ಲೆ ನನಗೆ ಪಕ್ಕಲಬೇ ಹೋಯಿತೆಲ್ಲೆ.... ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯ ದವರನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ ಪೀಕಲಾಟ ಎಂದು ಪಕ್ಷದವರಿಗೂ ಬೇಡ. ಬಲು ಕಷ್ಟ. ಆ ‘ಘಟ’ದವನು ಬಂದರೆ ಈ ‘ಕಂಜರಿ’ಯವನು ಬರೋಲ್ಲ, ಬೇರೆ ‘ಘಟ’ ತಂದ್ರೆ ನಾನು ಬರೋದು ಎಂದು ‘ತಬಲ’ದವನು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಗೊ ಸೆಟ್ಟು ಸಿಗಬೇಕಾದರೆ....ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಬಲ್ಲ ..”

“ಹೋಗ್ಲಿ... ನಾನು ಮೀನುಗಿಗೆ ಹೇಳಬಿಡ್ತೇನೆ. ‘ಪಕ್ಕವಾಡ್ಯದೋರ ಪಂಚಾಯಿತಿ ನನಗೆ ಬೇಡಮ್ಮ... ನೀನೇ ಅರೇಂಜ್ ಮಾಡ್ಬೊಡುಬಿಡು’ ಅಂತ. ನೀವು ಲೈಟ್‌ನವನು, ಹೂವಿನವನು, ಹಾಲಿನವನು, ಮೊಸರಿನವನು, ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಕಾರಿನವನು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರಿ ನೋಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಇನ್ನೂ ಇಷ್ಟು ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ಕೊಟ್ಟು, ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರೋಹಾಗೆ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿ ಬನ್ನಿ.”

*

*

*

ಇಂದು ಮದುವೆ ಆರಂಭ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದ ವಾಲಗದವರು ಬಂದು ಶಬ್ದ ಮಾಡಿದರು. ನರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಚಾಪೆ ಹಾಸಿಕೊಟ್ಟು ವಾಲಗಾರಂಭ ಮಾಡುವಂತೆ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅವರು ‘ಇದಿ ನ್ಯಾಯಮಾ’ ಸುರುಮಾಡಿಯೇಬಿಟ್ಟರು. ಇದಾದ ಐದು ನಿಮಿಷಗಳ ತರುವಾಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಾಲಗದ ಸೆಟ್ಟು ಬಂದು ನರಾಂಡದ ಇತ್ತಕಡೆ ತಾವೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿತು. ತಾವು ಮೂರೂರು ಸುಳ್ಳಪ್ಪನವರು ಕಳುಹಿಸಿದ ಸೆಟ್ಟಿಂದೂ ತಾವೂ ಬಾರಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೂರೂರು ಸುಳ್ಳಪ್ಪನವರು ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ ಹಟ ತೊಟ್ಟು ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಊದಲು ಅಣೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದರು. ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬಂದು “ಆಗಲೇ ಒಂದು ಸೆಟ್ ಬಂದಿದೆ ಯಿಲ್ಲಾ ?” ಎಂದರು.

“ಅದೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ನಾವು ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ, ಬಾರಿಸದಿದ್ದರೆ ಮೆಚ್ಚನಾ ಸುಳ್ಳಪ್ಪ” ಎಂದರು.

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ನೀವು ಬಾರಿಸಲೇ ಬೇಕೇನು ?”

“ಖಂಡಿತ, ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ”

“ಸರಿ, ನೀವೂ ಬಾರಿಸಿ, ಅವರೂ ಬಾರಿಸಲಿ.”

“ಯಾರೋ ಅಲ್ಲಿ...ಲೋ, ಮಾದ ಇವರಿಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಚಾಪೆ ತಂದ್ಬೊಡೊ. ಈ ಕಡೆ ಹಾಕೊ” ಎಂದರು.

ಎರಡನೆಯ ಸೆಟ್ ಮೊದಲನೆಯ ಸೆಟ್ಟನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟು ಬಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆ ಡೋಲಿನವನು ಈ ಡೋಲಿನವನನ್ನು

ಡೋಲಿನಿಂದಲೇ ಎದುರು ತಾಕಿದನು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹಣೆ ಹಣೆ ಚೆಚ್ಚಿಕೊಂಡರೂ ವಾಲಗವೇನೂ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಜೋಡಿ ವಾಲಗವೆಂದರೇನು, ಅದು ಹೇಗಿರುತ್ತೆ ಎಂಬುದರರ್ಥ ನನಗೆ ಆ ದಿನ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ವಾಲಗಕ್ಕೆ ೫೦ ರೂ. ಎರಡನೆಯ ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಕೊನೆಯಪಕ್ಷ ೬೦ ಒಟ್ಟು ವಾಲಗಕ್ಕೇ...೧೧೦ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

*

*

*

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸಾಮಾನು ತರಲು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅಮ್ಮ ಯಾರದೊ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯೋದಕ್ಕೆ ಅಂತ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ವಾಪಸು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಚಪ್ಪರ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಆ ಚಪ್ಪರ ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಮ್ಮ ರೇಗಿಹೋದಳು. “ಇದೇನು ಎತ್ತುಗಳಿಗೆ ಜೋಳದ ಕಡ್ಡಿ ತಿನ್ನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವ ಅಟ್ಟದ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಈ ಚಪ್ಪರ. ಎಲ್ಲರೂ ಬಗ್ಗಿಕೊಂಡೇ ತಿರುಗಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ.”

“ಅಲ್ಲ ತಾಯಿ....ಚಪ್ಪರ ಮಟ್ಟಸವಾಗಿ, ಮಾಟವಾಗಿ, ನೀಲಾಗಿರಬೇಕು. ಎತ್ತರವಾಗಿರಬಾರದು ಅಂತ ಹೇಳಿದಿರಿ”

“ತೀರಾ ಎತ್ತರವಾಗಿರಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿದರೆ, ಜನಗಳು ಓಡಾಡದ ಹಾಗೆ ಹಾಕಿ ಅಂತ ಅರ್ಥವೆ? ಮೊದಲು ಎತ್ತರಿಸಿ ಇದನ್ನು....ನೋಡೋರಿಗೆ ಅವಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.”

“ಎತ್ತರವಾಗಿ ಹಾಕೋಕೆ ಬೇರೆ ಬೊಂಬುಗಳಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಈ ಅಳತೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ, ತಾಯಿ”

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಬಂದವರು ವಿಚಾರ ತಿಳಿದರು. ಅಮ್ಮಾ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೊಂಬು ತರಿಸುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದಳು.

“ಹೂಂ....ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬೇಕಾಗುತ್ತೆ ಬೊಂಬಿಗೆ?”

“ಹೂಂ ...ಎನಿಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ....ಇನ್ನೊಂದಿಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಅಷ್ಟೆ”

“ಅಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ”

“ಎಷ್ಟೋ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿರಿ....ಮೊದಲು ಚಪ್ಪರ ಸರಿಹೋಗಲಿ.”

ಎಂದಳು ಅಮ್ಮಾ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸುಸ್ತುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆಯವನು ಹೊರಟು ನಿಂತಿದಾನೆಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ಅಮ್ಮಾ 'ಯಾಕಂತೆ' ಎಂದು ಅತ್ತಕಡೆ ಬೇಗ ಧಾವಿಸಿದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು.

ವಿಚಾರಿಸುವಲ್ಲಿ, ತನಗೆ ಅಡಿಗೆಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ತುಪ್ಪ, ಬೇಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾರೊ ಎತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದೂ, ಇದರಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ತನಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬಂದು, ಪ್ರತಿಸ್ಪೆಗೆ ಕುಂದುಕಬರುವುದೆಂದೂ ಅಡಿಗೆಯವನು ಕೂಗಾಡಿದ. ಅಮ್ಮಾ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವೋರ್ ರೂಂನ ಬೇಗದ ಕೈಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟು ಏನೇನು ಸಾಮಾನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದಳು. ಅಡಿಗೆಯವನಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಪ್ಪಾಜಿಯೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೂ ೧೦ ರೂ. ಜಾಸ್ತಿ ಕೊಡ್ತೇನೆ ಅಂತ ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು.

ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಹೇಗೂ ಮದುವೆ ಮನೆ ನಿಧಾನ ಅಂತ ಮೂರು ಘಂಟೆಗೆ ಬಂದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಕಾಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಘಂಟೆಗೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು-ಕಾಫಿ ಪಲಹಾರ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅಮ್ಮಾ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರು, ಮದುವೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕಿಂತ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟು ಮುಖ್ಯ. ಧಾರಾಮಹೂರ್ತಕ್ಕಿಂತ ಕಾಫಿ ಮುಹೂರ್ತ ಮುಖ್ಯ, ನಾಗೋಲೆಗಿಂತ ಇಸ್ಪೇಟು ಆಟ ಮುಖ್ಯ ಅಂತ. ಆದರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅದನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಬೆಳಗಿನ ಉವಾಹಾರ ಉಳಿಸಲು ಹೋಗಿ, 'ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತೋ ನಿಮಗೆ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು' ಎಂದು ಅಮ್ಮನ ಕೈಲಿ ಗೊಣಗಾಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸಂಜೆ ಕಾರಿನವರು ತಡವಾಗಿ ಬಂದು ವರನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಬರುವುದು ಒಹಳ ನಿಧಾನವಾಯಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ, ನಾವೊಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅನರೊಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಹೇಳಿ, ಕೊನೆಗೆ ಊರ ಹೊರಗೆ ಆರು ಮೈಲಿ ದೂರದ ಯಾರಿಗೂ ಸೇರದ ದೇವಸ್ಥಾನದಿಂದ ವರನನ್ನು ಎದುರು

ಗೊಂಡು ಬಂದುದಾಯಿತು. ಕಲಶ, ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯಗಳ ತಟ್ಟೆ, ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ತೂಗಡಿಸಿದ್ದೂ ತೂಗಡಿಸಿದ್ದೆ. ಆಕಳ ಸಿದ್ದೂ ಆಕಳ ಸಿದ್ದೆ. ಲೈಟಿನವನನ್ನು ನಾವೇ ಹೋಗಿ ಕರೆದು ತಂದಿದ್ದಾಯಿತು. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಸಾಕಷ್ಟು ಹುಡುಗರಿಲ್ಲದೆ ಹೋದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಹುಡುಗ ರನ್ನೆ ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಲೈಟ್ ಹಿಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯೆಲ್ಲ ರಸ್ತೆ ಯಲ್ಲೇ ಮಲಗತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ತಾಯಂದಿರು ಎರಡೆರಡು ಬಿಗಿಯು ತ್ತಲೇ ಅವು ರೋದಿಸತೊಡಗಿದುವು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮೂರು 'ಸೆಟ್' ವಾಲಗಗಳೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ, ಬೇಜಾರಾಗಿ ಅವರು 'ಧೂ ಈ ಹಾಳು ಮಕ್ಕಳು ಯಾಕಾದ್ರೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವೋ' ಎಂದು ರೇಗಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೂ ವರನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡು ಬಂದುದಾಯಿತು.

*

*

*

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಧಾರೆ ಮುಹೂರ್ತ. ವರನನ್ನು 'ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆ'ಗೆ ಕಳುಹಿಸುವಾಗ 'ಬಾಸಿಗ' ತಂದಿಲ್ಲದ್ದು ಪತ್ತೆಯಾಯಿತು. ಯಾರನ್ನೋ 'ಓಡ ಗಳುಹಿಸಿ' ಒಂದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಟೈಲರ್ ಬರೀ ಕೋಟು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಯಂಕಾಲಕ್ಕೆ ಆರತಕ್ಷತೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪರಾಯಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ. 'ತಾಳಿ' ತರುವುದು ಕೊಂಚ ನಿಧಾನವೇ ಆಯಿತು. ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಗಂಧದ ಕೋಲು ಸಿಗದೆ, ಕೊನೆಗೆ ಬೆತ್ತದ ಕೋಲಿ ಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಅಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಉರಿದುಬಿದ್ದಳು.

ಅಂತೂ ಧಾರೆ ಮುಹೂರ್ತ ಆದೊಡನೆ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ತಡೆದಿದ್ದ ಮಾತು ಕತೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಗಳಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅರಂಭವಾದುವು. ಹಲವನ್ನು ಅಮ್ಮ 'ರಾಜಿ' ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಉಳಿದವನ್ನು ಅವರವರ ಮರ್ಜಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಾಯಿತು. ಊಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಟನ್ ಹವ್ವಳದ ಪುಡಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಪ್ಪಾಜಿ ರೇಗಿಬಿದ್ದರು. 'ಹವ್ವಳ ಕುಟ್ಟೋದ್ರ ಬದಲು ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕುಟ್ಟಿ' ಅಂದರು. ಅಮ್ಮ ಬಂದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದಳು.

ಸಂಜೆ ಆರತಕ್ಷತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಮಿನಾಕ್ಷಮ್ಮನವರೇ ಪಕ್ಕ ವಾದ್ಯದವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ತಂಗಿಯೇ ಕಛೇರಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಅವಳು ಹಾಡುವಾಗ ಅರ್ಧದಲ್ಲೇ ದವಡೆ ಉಳುಕಿ, ಗಂಟಲು ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಆಗ ಯಾರೊ ಹುಡುಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಾಲ್ಕು ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದಳು. ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಿನಾಕ್ಷಮ್ಮ, ತಂಗಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ, ಅವರೇ ಎಂಟು ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿ ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆದ ಒಂದು ಅನುಕೂಲವೆಂದರೆ ಆರತಕ್ಷತೆಗೆ ಬಂದವರು ತಾಂಬೂಲ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದ ಪಕ್ಷಣ ಪರಾರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ಥಳಾಭಾವಕ್ಕೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಾಗ ಲಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೇನು ಆರತಕ್ಷತೆ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನ ಸಂಗೀತ ಮೇಷ್ಟ್ರಂತೆ, ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಸ್ಟುಡಿಯೊದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರಂತೆ. ಅವರ ಶಿಷ್ಯಕೋಟಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಅಮ್ಮನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಹಿರಿಯ ಮಗನ ಮದುವೆ ಬಹಳ ಅದ್ಭುತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಆ ಕೂಡಲೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟುಬಂದರಂತೆ ; ಅವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರ ಹಿರೀ ಸೊಸೇನ ನೋಡಬೇಕೊಂತ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿರಂತೆ.

ಅವರು ಬಂದವರೇ ಮಿನಾಕ್ಷಮ್ಮನವರ ಹಾಗೂ ಅವರ ತಂಗಿಯ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದು ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೂ, ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನಮಾನವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ತಾವು ಈ ಸಭೆ ಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲೇಬೇಕು. ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೂ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಮಾನವನ್ನು ವಾಪಸು ತರಬೇಕೆಂದು 'ಆ' ಎಂದು ಜೇಬಿನಿಂದ ಮೆಣಸಿರಕಾಳು ತೆಗೆದು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು 'ರಿಫಸ' ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ರಾಗ ತೆಗೆದು ತೊಡೆ ತಟ್ಟಿದರು. ಆಗ ಹತ್ತು ಗಂಟೆ ಯಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಸಂಗೀತ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮಾಡಿದ ಮನವಿ ಗಳು ಅರಣ್ಯರೋದನವಾಯಿತು. ಆಗ ಅಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಾಳೆ, ನಾಗೋಲಿಯಾದಮೇಲೆ ಮೇಷ್ಟ್ರರಿಗಾಗಿಯೇ ಕಛೇರಿ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದಾಗಿ ಭರ

ವಸೆ ಕೊಟ್ಟಮೇಲೆ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಫಲಕು'ಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ತತ್ಪೂರ್ತ ಮಂಗಳ ಹಾಡಿದರು.

*

*

*

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ನಾಗೋಲೆ. ನಾಗೋಲಿಯಾದಮೇಲೆ ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ಸಾಗೋಲೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಕೆಲಸವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಗಂಡಸರ ರೆಲ್ಲರೂ ಇಸ್ಪೇಟಿಗೆ ಕುಳಿತರು. ಅವರಿಗೆ ಕಾಫಿ ಸಪ್ಲೈ ಮಾಡುವುದೇ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಕೆಲಸವಾಯಿತು.

ಮೇಷ್ಟರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿಗಾಗಿ 'ಜೀವಕ್ಕೆ ಜೀರಿಗೆ' ಅರೆದರು. ಬರಿ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ಹೇಗೆ ಇಡೋದು ಅಂತ ಆರತಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಗಲಾಟೆಯಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಬರೀ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ 'ಮಂಗಳದ್ರವ್ಯ' ತಗೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಹಂಚಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಹೆಂಗಸರು ತಾವು ಒಬ್ಬರೇ ಬರಲಾರದೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗಂಡಸರನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಮೈಗಾವಲಿಗಾಗಿ ಕರೆತಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಳ ಮಾಡಿ ಕೂಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು ; ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಹಲವು ಗಂಡಸರು ಅದಕ್ಕೂ 'ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ....ತನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ' ಅಂತ ಜಗಳ ಆಡುತ್ತಾ ಇದ್ದು.

ಸಂಗೀತ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಕಛೇರಿಯೇನೋ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. 'ಅವರು ಹಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರೋದಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ನನಗೆ ಮೇಷ್ಟ್ರುಗಿದ್ದೋರು' ಎಂದು ಅಮ್ಮ, ವಾದಿಸಿದಳು. ಅವರಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ, ಒಂದು ಶಲ್ಯ ಇಷ್ಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಅಂತೂ ಮದುವೆ ಮುಗಿದರೂ ತಾಂಬೂಲಾರ್ಥಿಗಳು ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಆ ಆಫೀಸು, ಈ ಆಫೀಸು, ನಾನು ಅಗಸ, ನಾನು ಟೈಲರ್, ನಾನು ಅಕ್ಕ ಸಾಲಿಗ, ನಾನು ಬಳೆಗಾರ....ಅಂದುಕೊಂಡು ಒಂದೇಸಮನೆ 'ಇನಾಮು' ಕೇಳತೊಡಗಿದರು.

ಈ ಇನಾಮುಗಳ ಕಾಟ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಒಟ್ಟು ಲೆಖ್ಪ ಹಾಕಿದಾಗ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕೈಬಿಟ್ಟಿತ್ತಂತೆ. ಅಂದಾಜು ಹಾಕಿದ್ದು ಐದು ಸಾವಿರ. ಏನಿಲ್ಲ ಎತ್ತಿಲ್ಲ ಹತ್ತುಸಾವಿರವಾಗಿದೆ. ಇನ್ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಈ ಹಣ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಬಡ್ಡಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು, ಅಸಲು ಭದ್ರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ರೆ ಮದುವೆಗೆ ಹಾಕಿದ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ಬರೋದಿರಲಿ, ಅಸಲೇ ಸತ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಅದ್ಭುರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ್ರೂ, ಇನ್ನೂ ಅದ್ಭುರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಮದುವೆ ಅಂತ ಅಮ್ಮನ ಯೋಚನೆ. ಅವರ ಮದ್ದೇಲಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದ್ರೂ, ಇವರ ಮದುವೇಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದ್ರೂ, ನಮ್ಮ ಮದ್ದೇಲಿ ಅವನ್ನ ಮಾಡೋಕ್ಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪೇಚಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅದನ್ನ ನಮ್ಮಜ್ಜಿ ನೋಡಿ 'ಅಯ್ಯೋ ಬಿಡೆ, ಮದುವೆ ಮಾಡಿ, ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ಯಾರು ಸೈ ಅನ್ನಿಸ್ಕೊಂಡವ್ರೆ ; ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಅನ್ನೋದು, ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿ ನೋಡು ಅಂತ !' ಎಂದಂದು ಸಮಾಧಾನಿಸಿದರು.

ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ !

ಸಂಗೀತ ಸಾಮವೇದವೆಂದು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು 'ಸಾಮವೇದ' ಅನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ 'ಗರಡಿ ಸಾಮವೇದ' ಎಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಪ್ಪುತ್ತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ, ಗರಡಿ ಸಾಧಕ ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಇಬ್ಬರ ಕ್ರಿಯಾಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಒಂದೇ—ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವೆ, ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಪ್ರತಿಭೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಅವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿ, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಬ್ಬನು 'ಪಟ್ಟು'ಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬ 'ಮಟ್ಟು'ಗಳಿಂದ ಜನರ ತಲೆ ತೂಗಿಸಬೇಕು. ಒಬ್ಬನದು 'ಕಸರತ್ತು', ಮತ್ತೊಬ್ಬನದು 'ಕಛೇರಿ' !

ಒಬ್ಬ ಶರೀರ ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಹಾಲು, ಹಣ್ಣು, ಬಾದಾಮಿ, ಖರ್ಜೂರ ಹಲ್ಲಾದಿ ಪುಷ್ಟಿಕರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಕ್ಲುಪ್ತಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ತಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಣ್ಣೆ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಗರಡಿ ಸಾಧಕನಿಗೆ ಶರೀರ ಸಂಪತ್ತಾದರೆ, ಸಂಗೀತಗಾರನಿಗೆ ಶಾರೀರ ಸಂಪತ್ತೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ಆತನಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವುದು, ಬೆಲೆ ಬರುವುದು, ಬೆಲೆ ಹೋಗುವುದು ಶಾರೀರದಿಂದಲೇ ; ಶಾರೀರವಿಲ್ಲದ ಸಂಗೀತಗಾರ ಬೇಡಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಮಾಲಿನಂತೆ !

ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಯೂ ತನ್ನ ಶಾರೀರ ಸಂಪತ್ತಿಗಾಗಿ ಪುಷ್ಟಕರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗಾಣದ ತುಪ್ಪ (?) ಕಂಡರೆ ಗಾವುದ ದೂರ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಎಣ್ಣೆ ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವನಸ್ಪತಿಯ ವಾಸನೆಗೇ ವಾಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಶಾರೀರ ಕೆಡಿಸುವ ಸರ್ವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೂ ಇವನ ಬಹಿಷ್ಕಾರ. ಅಭ್ಯಂಜನವೆಂದರೆ ಇವನೂ 'ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ' ವೆನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಒಬ್ಬ ಗರಡಿ ಸಾಧಕನಿಗೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಗರಡಿ ಸಾಧಕನಿಗೂ 'ರೆವೆ-ರೆವೆ' ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ತಾನೇ ನಿಪುಣನೆಂದೂ, ತನ್ನ ಪಟ್ಟೀ ಪಟ್ಟಿಂದೂ, ಮತ್ತೆಲ್ಲ

ರದೂ ಅಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವನ ತೀರ್ಮಾನ. ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಯೂ ಅದೇ ರೀತಿ, “ಬಿಡೋ, ಅವನಿಗೇನು ಬರುತ್ತೆ; ನಾನು ಕಾಣನೇ ಅವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು; ನನ್ನ ರಾಗಕ್ಕೆ ಅವನು ತಾಳ ಹಾಕಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ‘ಪಾತಾಳಯಾತ್ರಿ’ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು; ನನ್ನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ‘ಕಲ್ಯಾಣಿ’ ರಾಗ ಬಂದಂತೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಅವನು ‘ಕಲ್ಯಾಣಿ’ಗೆ ಬಿದ್ದರೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!” — ಎಂದು ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಗರಡಿ ಸಾಧಕ ಸಂಜೆ, ಮುಂಜಾನೆ ‘ಸಾಮು’ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಯೂ ಅದೇ ಕಾಲವನ್ನು ಸಲಿಸುಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಒಬ್ಬನು ಮನೆ-ಮಾರು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಮೊಣಕಾಲು ಮಡಿಸಿ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿ, ಕೆಮ್ಮಿಣ್ಣು ಕಣ್ಣಿಗೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಬದುಕಿದ್ದಾಗಲೇ ಮೈಮೇಲೆ ಮಣ್ಣೆರಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಯೂ ಕಡಮೆಯೇನಿಲ್ಲ. ಮನೆ ಮಾರು ಕಿತ್ತುಹೋಗುವಂತೆ, ಮೂರು ಮನೆ ಆಚೆಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಕಿರಚಿ, ಸೂರು ಹಾರುವಂತೆ ಅರಚುತ್ತಾನೆ.

ಗರಡಿ ಸಾಧಕ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ‘ಗರಡಿ’ಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ ಇದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲೇ ಸಾಧನೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಸುತ್ತು-ಮುತ್ತಿನವರನ್ನು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ ತನ್ನ ಶಾರೀರ ಪಳಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ ನೆರೆಹೊರೆಗೆ ಕೊಡುವ ಉಪದ್ರವ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ನೆರೆ, ಯಾವಾಗಲೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೊರೆ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಶಬ್ದತಜ್ಞರು ನೆರೆಯ ಜೊತೆಗೇ ಹೊರೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟು ‘ನೆರೆಹೊರೆ’ ಒಂದೇ ಶಬ್ದವೆನ್ನುವಂತೆ ಮಾಡಿರೋದು !

ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳ ಉಪದ್ರವ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಅಥವಾ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಲವು ವೇಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಡೋಲು, ಪೃಥಂಗಗಳ ದ್ವಾರಾ ಈ ಉಪದ್ರವ ಲಭಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕೊಳಲಿನ ಕಾಟದಿಂದ ಗಂಟು ಬೀಳಬಹುದು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ವೀಣೆ, ಪಿಟೀಲುಗಳ ಪೀಕಲಾಟವಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ, ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮನೆ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯ ಕೆಲವು ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ‘ನೆರೆಹೊರೆ’ ಯಾಗಿರುವ ‘ದುರವಕಾಶ’ವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಎಡಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೈಗೂ ಬೆಳಗೂ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ. ಈ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹುಡುಗಿ ಪಕ್ಕವಾದ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೆ ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳ ಪಾಡು ಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ! ಹುಡುಗಿ ತಾನು ಹೆಚ್ಚೋ, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಹೆಚ್ಚೋ ಎಂದು ಅರಚುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲವುಕಾಲ ಪೂರ್ಣ ಗಂಟಲಿನಿಂದಲೂ, ಕೆಲಕಾಲ ಅರ್ಧ ಗಂಟಲಿನಿಂದಲೂ, ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ಣಕಾಲ ಮೂಗು-ಗಂಟಲುಗಳೆರಡ ರಿಂದಲೂ ಆಗಾಗ ಮೂಗಿನಿಂದಲೂ ಹಾಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಾವು ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ 'ಕೊಂಚ ಮೆತ್ತಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ' ಸಲಹೆ ಯಿತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಆಕೆ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ 'ಸಪ್ತಮ ಸ್ವರ'ಕ್ಕೆರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾರಿಸ ಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಇನ್ನೊಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ, ಆ ಹುಡುಗಿ, ನಾವು ಆ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ನಿಂದಲೂ ಅದೇ ರಾಗ ಹಾಡುತ್ತಿರುವುದು. ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ 'ಅದೇ ರಾಗ' ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದೂ, ಮದುವೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಅದೇ ರಾಗ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಆ ಮೇಲೆ ತೆಪ್ಪಗಾಗುವಳೆಂದೂ ನಮ್ಮ ಬೀದಿಯಲ್ಲೇ ಮೊದಲಿ ನಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವವರೊಬ್ಬರು ತಿಳಿಸಿದರು. ನಾವು ಆಕೆ ತೆಪ್ಪಗಾಗುವ 'ಸುದಿನ'ವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ!

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಒಂದು ಗಂಟೆ, ಸಂಜೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಹುಡುಗಿ ಒಂದೊಂದು ದಿನ, ಇಡೀ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ಹಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಯಾವುದೋ 'ಗಂಡು' ಬರುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ತಯಾರಿ ಯೆಂದೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಅವಳು 'ಹಾಡು' ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವಾಗಲಂತೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ ಮಾತು ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ ಕಿರುಚಬೇಕು. ಮೊದಲೇ ಕಿವಿ ಮಂದವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮಜ್ಜಿಯನ್ನು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ತಾತನ ಆಣೆ'ಗೂ ಮಾತಾಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿ ಸಂಗೀತ ಪಾಠ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಅರ್ಧಗಂಟೆ ಯಾದಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಕಿವಿ ತಮಟೆಗಳ ಸ್ವದನ 'ಮಾಮೂಲಿ'ಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಲಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಹುಡುಗನದು ಹಾಡುಗಾರಕೆ-ಸೀನಿಯರ್ ಸಂಗೀತ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾನಂತೆ, ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ದಿನವಹಿ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ

ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಏಳುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಎಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ, ಎಂದರೆ ಸರಿಯಾದೀತು. ಅವನ ಅಜ್ಜ ಎದ್ದು ಅವನನ್ನು ಏಳುವಂತೆ ಕೂಗಾಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕೂಗಾಟ ಅವರಪ್ಪನನ್ನೂ, ಅಮ್ಮನನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು, ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡಿ, (ಮಕ್ಕಳಿಂದ) ಮಾಡಿಸಿ, ಹುಡುಗನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಈ ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ಒಂದುದಿನ ಬೀಟಿನ ಪೋಲೀಸರು ಕೇಳಿ 'ಈ ಮನೆಗೆ ಕಳ್ಳರು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರಂತೆ! ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಇದು 'ಗಲಾಟೆ'ಯೆನ್ನಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರ ಗತಿಯೇನು? ನೀವೇ ಯೋಚಿಸಿ !

ಆ ಹುಡುಗ ತೂಗಡಿಸುವ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರೆರೆಚಿಕೊಂಡು ಸಂಗೀತದ ಪುಸ್ತಕ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದಾಗ ಪುನಃ ಗದ್ದಲ. ನಮಗೆ ಸುಮಾರಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಹತ್ತಿದ್ದನ್ನೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಆತ 'ದಾದಾ....ದಪದಪ....ದಾದಾ' ಎಂದು ಆರಂಭಿಸಿ, ಮಾಸ್ಪರು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ರಾಗ, ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ತಾಳಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನದೇ ಒಂದು ರಾಗ, ತಾಳ ಮತ್ತು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ಅವನ ಹಾಡು. ಅವರ ಮನೆಯ ಹಾಗೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹುಡುಗರನ್ನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅಳುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ನಮಗೆ ಕೋಪ ಬರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಕಂಬಳಿಯಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗುತ್ತೇವೆ.

ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಈ ಕೋಪದ ಭರದಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿಯ ಕೊನೆಯ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಡಿದು ಉಗಿದುಬಿಟ್ಟ !

ಆ ಹುಡುಗನ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ, ಆತ ಹಾಡುವಾಗ ತಾಳ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ತೊಡೆ ತಟ್ಟುವುದು. ಅವನ ತಾಳ ಅನೇಕವೇಳೆ ರಾಗಕ್ಕಿಂತ ಜೋರಾಗಿರುತ್ತೆ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಜಗುಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಯಾರನ್ನೋ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತ (ಇದು ಸಂಗೀತಗಾರರೆಲ್ಲರ ಅಭ್ಯಾಸ) ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ. ಅವನ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ, ಇವನು ದೃಷ್ಟಿಸಿದಾತ ಗರಡಿ ಸಾಧಕನಂತೆ. ಹುಡುಗ ತೊಡೆ ತಟ್ಟಿ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದರಿಂದ ಅವನು ರೇಗಿ ಒಂದೇ 'ಪಟ್ಟಿ'ನಿಂದ

ಅವನನ್ನು ಜಗುಲಿಯ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದನಂತೆ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದವರು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು, ಬಿಡಿಸದಿದ್ದರೆ, ಆ ಹುಡುಗನ ರಾಗವನ್ನು ನಾವು ಪುನಃ ಕೇಳುವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಹುಡುಗನ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ: ಆತ ಹಾಡುವಾಗ 'ಮಂಗ'ನನ್ನು ಮೀರಿಸುವ ಮುಖ ಮಾಡುವುದು. ಆತನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಕೊಂಚ ಹಲ್ಲು ಉಬ್ಬು. ಹಾಡುವಾಗ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಸೊಟ್ಟಮೋರೆ ಮಾಡುವುದೊಂದು ಸೋಂಕುಜಾಡ್ಯ. ಸೊಟ್ಟಮೋರೆ ಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ಆತ ಅಷ್ಟು ಉತ್ತಮ ಹಾಡುಗಾರನೆಂದು ಸಂಗೀತ-ಲಕ್ಷಣ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೋ ಏನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಲೆದೂಗಿಕೊಂಡು, ದನಡೆಗಳನ್ನು ಓರೇಕೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ತುಟೆಗಳನ್ನು ಸಿಂಡರಿಸಿಕೊಂಡೋ ಇಲ್ಲ ಚೂಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡೋ, ಎರಡು ಹುಬ್ಬುಗಳನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಾಳದವನನ್ನೋ, ಪಿಟೇಲಿನವನನ್ನೋ ದೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಅಣಕಿಸುವಂತೆ ಆಡುವುದು, ಯಾರಿಗಾದರೂ 'ಭಯ-ಅಸಹ್ಯ'ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಕೆಲವರು ಹಾಡುವಾಗ ರಾಗದ ಏರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಎದ್ದೆದ್ದು ಮೊಣಕಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರಂತೂ ರಾಗ ತುಟ್ಟತುದಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅ ವ ರೂ ಅಂಕಣದವರೆಗೆ ಹಾರಿ, ತೊಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ರಾಗ ಇಳಿದಾಗ ಇಳಿದು ಬರುವರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹಾಡುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ ನೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ತೆವಳಿ, ಬಳಸಿ, ಹಾಸಿದ ಜವುಖಾನವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಕ್ಕು-ಸುಕ್ಕು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರು 'ಫಲಕು' ಹಾಕುವಾಗ ತಲೆಯ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂಬ 'ಹಠ' ತೊಟ್ಟವರಂತೆ ತಲೆಯಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ರೇಡಿಯೊ ಕಂಡುಹಿಡಿದವರಿಗೆ ನಮೋ ನಮೋ! ಅವರು ಹಾಡುವವರ ಮುಖವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಮರೆ ಮಾಡಿ ನಮಗೆ ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ 'ಟಿಲಿವಿಷನ್' ಬಂದಮೇಲೆ....ಸಂಗೀತಗಾರರ ಮುಖದರ್ಶನದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ!

ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಹುಡುಗನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು. ಒಂದು ಸಂಜೆ ನಾವೆಲ್ಲ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ಬೀದಿಯ ಚಿಕ್ಕಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ

ಪುಸಲಾಯಿಸಿ ಅವರ ಕೈಲಿ ಒಂದು ಕತ್ತೆಯನ್ನು ಎಳೆತರಿಸಿ ಹಾಡುವ ಹುಡುಗನ ಕೋಣೆಯ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆವು. ಆ ಹುಡುಗನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಕತ್ತಿ ಹಾಜರಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ, ಆತ ಹಾಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ, ಆ ಕತ್ತೆಯ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಆತನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕತ್ತೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವಲ್ಲಿ....ಇನ್ನು ನಮಗೆ ?

ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕ ಈ ಹುಡುಗನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಮನೆಯ ಹೆಂಚುಗಳು ಸಂದುಬಿಟ್ಟು ಮಳೆ ಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸೋರತೊಡಗಿದ್ದು ಆತನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ಆತನ ಮೇಲೆ ಮೊಕದ್ದಮೆ ಹೂಡಿದನಂತೆ. ಓಬೀರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಈಗ ಹುಳು ತಿಂದು ಕೆಳಗುರುಳಿದ ದೂಲ ಇವನ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ಎಂದೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಿದನಂತೆ.

ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಾದಿಯ ಪರ ವಕೀಲರು ಹೆಚ್ಚು 'ವಕಾಲತ್ತಿ'ಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಹಾಡಿಸುವಂತೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹುಡುಗನಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಕೋಪ ಬಂದಿತ್ತು. ಜೋರಾಗಿ ಕಿರಚಿ, ಹಾಡಿ ಆ ಮೂಲಕ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹವಣಿಸಿದ. 'ದಶಮ ಸ್ವರ'ದಲ್ಲಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದ. ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದ ಜವಾನರು ಅವನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ, ಆತನನ್ನು ಆಚೆಗೆ ಎತ್ತಿಕೊಂಡುಹೋದರೂ ಅವನು ಹಾಡು ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಆತನ ವಿರುದ್ಧ ತೀರ್ಪಿತ್ತರು.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಚಿನ ಮನೆಯ ಮಾಲೀಕರೆಲ್ಲ ಸಂಘವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಭೆ ಸೇರಿ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮನೆ ಕೊಡಕೊಡದೆಂದು 'ರರಾವು' ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಹತೋಟಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ತನ್ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಹೆಂಚನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂತೆ. ತಾರಸೀ ಮನೆ ಮಾಲೀಕರೂ ಮುಂಜಾಗರೂಕತೆಗಾಗಿ ಈ ಕೆಳಕಂಡ 'ಷರತ್ತು'ಗಳೊಂದಿಗೆ ಮನೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆಂತೆ.

೧) ಬಾಡಿಗೆದಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಸಂಗೀತ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿವೆ ? ಅವನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ಯಾವಾಗ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ ? ಏಕೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾರೆ ? ಬಾರಿಸದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತೆ ?—ಎಂಬುದನ್ನು ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

೨) ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ ಬಾಡಿಗೆದಾರರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಯಾವ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಅಪಾಯ ತಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಒಂದು ವೇಳೆ ತಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ (ಬಾಡಿಗೆದಾರರ) 'ಲಾಗೋಡಿ'ನಿಂದ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಡುವುದೆಂದೂ ಬರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

೩) ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅಂಗೀಕೃತರಾದ ಸಂಗೀತ - ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ಖಚಿತಗೊಳಿಸಿರುವ 'ರಾಗ'ಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು ; ಈ ರಾಗಗಳು ಮನೆಗೆ ಅಪಾಯ ತರುವಂತಹವಲ್ಲವೆಂದು ಸರ್ಕಾರೀ 'ಎಂಜಿನಿಯರ್' 'ಸರ್ಟಿಫೈ' ಮಾಡಬೇಕು.

೪) ಯಾವುದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯಾಗಲೀ, ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಹುಡುಗ ಯಾ ಹುಡುಗಿ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಡಬಾರದು.

*

*

*

ಮೊನ್ನೆ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯಿತು. ರೋಗಿಯೊಬ್ಬನಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಡಾಕ್ಟರರೊಬ್ಬರು ಕಲಿತ ಸಾಹಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದರೂ ಕಾಯಿಲೆ ಗುಣಮುಖವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಯೊಬ್ಬ ಬೇರೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನಿಗೆ ಗುಣಮುಖವಾಯಿತಂತೆ.

ಗುಣಹೊಂದಿದಾತ ಯಾರದೊ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಭೋಜನ ಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಎಲ್ಲರೂ ಊಟ ಮಾಡಿ, ತಾಂಬೂಲ ಮೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾರೊ ಒಬ್ಬ ಮೆಲ್ಲಲಿಯಲ್ಲಿ 'ಸರಿ....ಮಾಗರಿ....ಗರಿಸಾ' ಎಂದು ಗೊಣಗಿದ. ಬಿಟ್ಟೇ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಹನೀಯರೊಬ್ಬರು ಇವರನ್ನು ಹಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದರಂತೆ. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಸಾಕು 'ಹೋ' ಎಂದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಆಲಾಪನೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟರಂತೆ. ಅವರು ಆಲಾಪನೆ

ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಗ ನೆರೆದಿದ್ದ ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಅದೃಶ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. 'ಸಾಸಾನೀನೀ' ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಸರಸರನೆ ಸ್ವಗೃಹಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಆದರೆ ಗುಣಹೊಂದಿದಾತನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕಾಯಿಲೆ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡವಂತೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಡಾಕ್ಟರು ಅವರನ್ನು ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಿಂದ ದೂರ ವಿಟ್ಟಿದ್ದಾರಂತೆ !

ಸಂತತವಾಗಿ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಅನುದಿನ ಅವನ ಕಿರುಕುಳಗಳನ್ನು 'ಕರ್ಣಗತ' ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಲೂ, ಇವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೇ ಸ್ವಾಧೀನ ತಪ್ಪಿ ತಂತೆ ! ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿ ಆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಭ್ಯಾಸ ಆರಂಭಿಸುವ ವರೆಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ !

ಅದೆಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಲಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಿಂದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, 'ಲಂಬೋದರ' ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾವು, ಒಂದು ದಿನ 'ಲಂಬೋದರ' ಕೇಳದೆ, ಇನ್ನೂ ಹೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೂ ಮಲಗಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ಮಗುವಿನ ಕೈಲಿ 'ಲಂಬೋದರ' ಅನ್ನಿಸುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ !

ನಮ್ಮ ಮನೆ ಎದುರು ಮನೆ ಮೃದಂಗದಂಗಡಿ. ಮೃದು-ಅಂಗ ಅಂತ ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದು ಕೊಡುವ ನಾದ ಕರಿಣವೇ ? ಮೃದಂಗದಂಗಡಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಂಗ್ ಸೆಲೂನ್. ಸೇವಿಂಗ್ ಸೆಲೂನಿಗೂ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಬಾದರಾಯಣ ಸಂಬಂಧ. ಸೆಲೂನಿನಾತ 'ಸಂಗೀತಕೋರ'. 'ಗಿರಾಕಿ'ಗಳಿಲ್ಲ ದಾಗ ಕೊಳಲು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಾವು ನೋಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ, ಅವನಿಗೆ 'ಗಿರಾಕಿ'ಗಳ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಕೊಳಲು ಬಾರಿಸುವ ಕಾಲವೇ ಜಾಸ್ತಿಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ದಿನ ಅವನು ಡೋಲಿಗೂ ಕೈ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಗೋಳು ಗೋವಿಂದನಿಗೇ ಗೊತ್ತು !

ಒಂದೊಂದುದಿನ ಕೊಳಲಿನವನಿಗೂ ಮೃದಂಗದವನಿಗೂ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬಿದ್ದು ಇಬ್ಬರೂ ಆವರವರಂಗಡಿಗಳಲ್ಲೇ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರಿಗೆ 'ವರಸೆ' ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ವೇಳೆ, ಅದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ

ಹುಡುಗಿ, ತನ್ನ ಮಾಸ್ತರ 'ಗಂಡುಧ್ವನಿ' ಮತ್ತು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂನ 'ಕೂಗುಧ್ವನಿ'ಯೊಂದಿಗೆ ಕಿರಚುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಹುಡುಗ 'ಸಹಸ್ರತಾಳ'ದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಇರುವ 'ಖಾಯಂ' ಕತ್ತಿ ಕಿರಚುತ್ತದೆ !

ಆಗ ನಮಗೂ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕಿರಬೇಕಾದರೆ ನಾವೂ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂದು. ನೆರೆಹೊರೆಗೆ 'ಸಂಗೀತೋಪದ್ರವ' ವನ್ನು ನಾವು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ರೀತಿಯ ಸಂಗೀತ ಕಲಿತು ಈ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು 'ಹಠ' ತೊಡುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಸಂಗೀತದಿಂದಲೇ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಗ ನಮಗರಿವಿಲ್ಲದೆ ನಾವೂ 'ಸರಿಮಾಗರಿ....ಗರಿಗರಿಸಾ' ಎಂದು ಹಾಡ ತೊಡಗುತ್ತೇವೆ. ತಾಳಕ್ಕಾಗಿ ತೊಡೆ ತಟ್ಟುತ್ತೇವೆ. ಮುಂದಿರುವ ಮೇಜನ್ನೇ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂನಂತೆ ಬಾರಿಸುತ್ತೇವೆ, ಡೋಲಿನಂತೆ ಬಡಿಯುತ್ತೇವೆ. ಕೈಲಿದ್ದ ಪೆನ್ನಿಲ್ಲನ್ನೇ ಕೊಳಲಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊದುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮ ಹಾಡಿಗೆ ನಾವೇ ಮನ ಸೋತು 'ಪಕ್ಕಾ' ಸಂಗೀತಗಾರರಂತೆ ತಲೆಯಾಡಿಸಿ, ತುಟಿಯಾಡಿಸಿ ಮಂಗನ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ !

ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ !

ನನ್ನ ಹತ್ತಿರದ ಸ್ನೇಹಿತ ಕುತೂಹಲರಾಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆ'ಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದಾನೆಂಬ ವರ್ತಮಾನ ನಮಗೆಲ್ಲ ತಲುಪಿತು.

ನಿಧನ ವಾರ್ತೆಗಳು ತಲುಪುವುದು ನಿಧಾನವಾದರೂ ಇಂಥ ಸುದ್ದಿಗಳು ತಾರಿಗಿಂತ ನೇರವಾಗಿ ನಮಗೆ ತಲಪುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ, ಈಗಿನ ಕಾಲದ 'ತಾರು'ಗಳ ಮಾತಲ್ಲ, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ತಾರುಗಳು! ಈಗಿನ ಕಾಲದ 'ತಾರು'ಗಳ ತರವೇ ಬೇರೆ, "ಇದೊ ಹೊರಟೆ. ನಾಳೆ ಸಂಜೆ ತಲುಪುತ್ತೇನೆ"—ಎಂದು ತಾರು ಕೊಟ್ಟು ರೈಲು ಹತ್ತಿದರೆ ನಾವು ತಲುಪಿದ ಮೇಲೆ ತಾರಿನವನು, ನಮ್ಮ ತಾರನ್ನು ನಮಗೇ ಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ರುಜು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಈಗಿನ ಕಾಲದ 'ತಾರ'ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ !

ಕುತೂಹಲರಾಯನ ಈ ಹೊಸ 'ಉದ್ಯಮ' ತಿಳಿದು ನಾನೂ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರೂ ಕೊಂಚ ಹುಷಾರಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ವಿಮಾ ದಳಾಳಿ, ಮನಿ ಸರ್ಯು ಲೇಟಿಂಗ್ ಕಂಪೆನಿ, ವಿವಿಧ ವಿನೋದ ಹಾವಳಿಯವರು, ಹೊಸ ಕಂಪೆನಿ ಪೇರುಗಳ ಮಾರಾಟಗಾರರು ; ಸಂಘ, ಸಂಸ್ಥೆ, ಕೂಟ, ಗೋಷ್ಠಿ, ಪರಿಷತ್ತು, ಸಮಾ ವೇಶ, ಸಭೆ, ಸಪ್ತಾಹಗಳ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ, ಪಾರ್ಶ್ವಿಕೋತ್ಸವ (ಮೂರು ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದಾವರ್ತಿ ನಡೆಸುವ ಉತ್ಸವ), 'ಆರಂಭೋತ್ಸವ' (ವ್ಯವಸಾಯ ಕೆಲಸದ ಉತ್ಸವವಲ್ಲ), ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಹೋತ್ಸವ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಚಂದಾ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವವರು ; ನಿಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ 'ಕಥೆ' 'ಇಡಿಸಿ' ಎಂದು ಕಾಡುವ ಕೀರ್ತನಕಾರರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಕುತೂಹಲರಾಯನನ್ನೂ 'ದಾಖಲು' ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದಂತೆ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರ್ವಾಚೀನ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧಕ'ರ ಮಾಜಿ ಕಿರುಕುಳಗಳೇ !

ಕುತೂಹಲರಾಯ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಆತ ಏನಾದರೂ ಒಂದು ಗತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಮುಖ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೆನೆ, ಮಂಜು, ಚೂರ್ಣಗಳಿಂದಲೂ ಕೃತನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗ 'ಏಕದಂ' ತಿಂಗಳಿಗೊಂದುಸಾರಿ ಮುಖಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದ. ಆ ಮೇಲೆ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಗಡ್ಡ ಬೆಳೆದು ಮಂಡಿಯನ್ನೂ ದಾಟಿ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಮೀಸೆಯ ಎಡಬಲ ತುದಿಗಳು ಎಡಬಲ ಭುಜಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ತೂರಾಡಿ, ತೂಗಾಡಿ ಕಂಪಿಸ ತೊಡಗಿದವು. ಕ್ರಾಪಂತೂ ನಾಟಕದ ನಟರಿಗಿಂತ ಉದ್ದ ನಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಹಿಂಭಾಗದ ಕೊರಳ ಮೇಲೆ ಕೊನೆಗಾಣದೆ ಮಲಗಿತ್ತು. ನೀರು ಕಾಣದ ಅವನ ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಕರಿಯ ರೇಷಿಮೆ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಕೆಲವರು ಆತನನ್ನು "ಏನಿ, ಊರಿಂದ ಮನಿಯಾರ್ಡರು ಬರಲಿಲ್ಲವೆ? ನಾವೇ ಕೊಟ್ಟರೋಣವೆ, ಹಜಾಮತ್ತಿಗೆ ಹಣ!" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು "ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆರಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲವೆ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು. "ಯಾವುದಾದರೂ ಕಂಪನಿಗೆ, 'ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನ ಪಾತ್ರ' ಹಾಕಲು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಾ?"—ಎಂದು ಕೆಲವರು ಕೇಳಿದರು. "ಯಾವ ಪರ್ವ ತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ, ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತಕ್ಕೋ, ಹಿಮಾಲಯದ ಮಾನಸ ಸರೋವರಕ್ಕೋ?" ಎಂದು ಅಣಕಿಸಿದರು. "ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿ, ಆದರೆ ಯಾವ ಗಿರಿಜಾ, ಮೇನಕಿಯರಿಂದಲೂ ನಿಮ್ಮ ತಪೋಭಂಗವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ"—ಎಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದರು.

ಆತ ಯಾರಿಗೂ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಅಂತರ್ಮುಖಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಆತನ ಮೂಗು ಉದ್ದವಾಗಿ ನೇಗಲಿನ ರೂಪತಾಳಿ, ಮುಗಿಲಿನಕಡೆ ತಿರುಗಿತು. ಕಣ್ಣುಗುಡ್ಡೆಗಳು ಒಳಗೆ ಹೋಗ ತೊಡಗಿದವು.

ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹುಡುಗ ಹೀಗಾಗ ತೊಡಗಿದನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮರುಕ ಪಟ್ಟರು. ಯಾರೂ ಅವನನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಾಲದ ನಂತರ ಆತನ ಮನೆಯವರು ಆತ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಮೂರು ದಿನವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲೇ ಏನಾದರೂ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೇನೋ ಎಂದು ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ನಾವೆಲ್ಲ ಆತನ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ತನೆ, ಉಡುಪು, ರೂಪುಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಆತನ ಮನೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆವು. ಪಾಪ! ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿ, ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ತಮ್ಮಂದಿರು, ಮದುವೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಮುಗ್ಧ ತಂಗಿಯರು....ಇವರಾರಿಗೂ ಅವನ ನಡವಳಿಕೆಯ 'ತಲೆ - ಬುಡ' ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲವಂತೆ!

ಈಚೆಗಂತೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೂ ಓಲೆಗರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ತಂದು ಕೋಣೆಯ ತುಂಬಾ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನಂತೆ. ಗುಜರಿಗೆ ಬಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಭಾಗ ಇವನ ರೂಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆಯಂತೆ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಭೂತಕನ್ನಡಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಓಲೆಗರಿಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನಂತೆ! ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ, ಮುಖ ಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಊಟಕ್ಕೂ ಬಲವಂತ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯಂತೆ! ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದವನು ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಪಾಪ, ಮುದುಕರು ಇದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

*

*

*

ಮತ್ತೆ ಹಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ.....

ಅದೇ ಮುದುಕರು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಚ್ಚಿ ತಮ್ಮ ಮಗನ ಪತ್ತೆಯಾದುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರು ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಆತ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಯಾರೊ ಬುದ್ಧಿವಂತರ ಸಲಹೆ ಮೇರೆಗೆ "ಓಲೆಗರಿಯೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಇಷ್ಟವಿದ್ದವರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು" ಎಂದು ಜಾಹಿರಾತು ಹಾಕಿಸಿ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಜಾಹಿರಾತು ಪ್ರಕಟವಾದ ದಿನದ ಸಂಜೆ ಯಾರೋ ಅವರ ಮನೆಯ ಕದವನ್ನು ತಟ್ಟಿದರಂತೆ. ಓಲೆಗರಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಯಾರೋ

ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದುಕೊಂಡು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಾಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅವರ ಕುಮಾರ ಕಂಠೀರವನೇ ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ.

ಅಷ್ಟು ದಿನಗಳು ಕುತೂಹಲರಾಯ ಎಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬ ನನ್ನ ಕುತೂಹಲದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರು ಆತ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿನ ಗ್ರಂಥಗಳ ನಡುವೆ ಕುಳಿತು ಗ್ರಂಥಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳಿದರು. ಈಗ ಆತ ನನ್ನು ಆಚೆ-ಈಚೆ ಬಿಡದೆ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಆತ ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಆ ಮುದುಕರು ತಿಳಿಸಿದರು.

*

*

*

ಇದಾದ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ತನಕ ನನಗೆ ಕುತೂಹಲರಾಯನ ಸುದ್ದಿಯೇ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಓದು (?) ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಉಪ ಸಂಪಾದಕ (?) ನಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಅಫೀಸಿನ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಕುತೂಹಲರಾಯನಿಂದ ಕಾಗದ ಬಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತ ತಾನು ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಲಕ್ಷಣ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಭಾಗ'ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದೂ, ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಸಂಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಯಾರಿಗೂ ಸಂಭಾವನೆ ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ತನಗೂ ಬೇಡವೆಂದೂ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೂಡಲೆ ಜಬಾಬು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದ. ಆತ ತನ್ನ ಅಲಂಕಾರ ತಾನು ನೋಡಿಕೊಂಡರೆ ಸಾಕು, ಇನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದಾನೆಂದುಕೊಂಡು, ಅವನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ.

ಆ ಭೂಪ ನನ್ನ ಮೌನವನ್ನು ಸಮ್ಮತಿಯೆಂದೇ ಭಾವಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಎಂಟು-ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾಕಾಯಿ ಪೆಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ರೈಲ್ವೆ ಪಾರ್ಸೆಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ. ಅದರ ಮೇಲೆ 'ಮ್ಯಾಟರ್ ಫಾರ್ ಪ್ರೆಸ್' ಎಂದಿತ್ತು. 'ಇಂದ-ವಿಳಾಸ' ಮೊದಲು ನೋಡದೆ ನಾನು ಅದು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪೇಪರ್ ಬೇಲ್' ಎಂದು ಅದನ್ನು ನ್ಯೂಸ್‌ಪ್ರಿಂಟ್ ಇಲಾಖೆಗೆ

ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು 'ಪ್ರೆಸ್ ಮ್ಯಾಟರ್'ನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವವರಾರೊಂದು ನನ್ನ ವಾದ !

ಆದರೆ, ಖೋಟಾ ನಾಣ್ಯದಂತೆ, ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ವೇಪರ್ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪಾಪಸು ಬಂದಿತು, ಅದು ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವೇಪರ್‌ಲ್ಲವೆಂದೂ, 'ಮನುಷ್ಯತೆ' ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಆಗ ನಾನು 'ಶೂಲಂಕುಶ'ನಾಗಿ ನೋಡ ಬೇಕಾಯಿತು. ಅವು ಕುತೂಹಲರಾಯ ಬರೆದ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಲೇಖನ ಮಾಲೆ. ಕಂತೆ ಕಂತೆಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂತೆಯೂ ಎರಡು ಕೈಲಿ ಎತ್ತಲಾರದಷ್ಟು ಭಾರವಾಗಿದ್ದು, ಬರಿಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ಓದಲಾರದಷ್ಟು ಸಣ್ಣಕ್ಷರ ದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಎತ್ತುವಂತೆ ಆಳಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆತ ಎರಡು ಕಂತೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಎತ್ತಲು ಹೋಗಿ ಕೆಳಗುರುಳಿದ; ಭಾರಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಉಳುಕಿತಂತೆ! ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಎತ್ತಿದರೆನ್ನಿ.....

*

*

*

ಸದ್ಯ, ಮಹಾರಾಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂತೆಗೂ ತಲೆಬರಹ ಹಾಕಿದ್ದ. 'ಅಲಂಕಾರ ಮಣಿದರ್ಪಣ,' 'ಉಪಮಾ ಮಥನ ಚಂದ್ರಿಕಾ', 'ವಕ್ರಾಲಂಕಾರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪುರಾಣಂ' 'ಸರ್ವಾಲಂಕಾರ ಭದ್ರಂ', 'ವಿರೋಧಾಭಾಸ ಸಂಗ್ರಹಂ' 'ಅರ್ಥಾಂತರ ನ್ಯಾಸ ಚೂಡಾಮಣಿ' 'ಕಾವ್ಯಾಲಂಕಾರ ದರ್ಶನ' 'ಉಪಮೇಯ ದೀಪಿಕೆ' 'ಉತ್ತೇಕ್ಷಾವಲ್ಲಭ ಮಂಜರಿ' ಇತ್ಯಾದಿ....ಇತ್ಯಾದಿ. ಕಂತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಮುಗಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊಂಡು ಕೈಲಿದ್ದ ಕೊನೆಯ ಕಂತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಉಳಿದು ವನ್ನು ಮನೆಗೆ, ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಳುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಆಗ ಒಂಭತ್ತು ಜನ ದೊಡ್ಡವರೂ ಮೂವರು ಹುಡುಗರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದಿನ್ನಿಂದ ಸಾಗಿಸಿದರು. 'ಉತ್ತೇಕ್ಷಾವಲ್ಲಭ ಮಂಜರಿ' ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಬಳಿ ಉಳಿಯಿತು.

ಪಾಪ! ಕುತೂಹಲರಾಯ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬರೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಕಾಗದ. ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ, ಮಸಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಸುರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ನರವನ್ನು ನೋಯಿಸಿದ್ದಾನೆ, ತಲೆಯನ್ನು ತುರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕಾದರೂ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಿಗಲೆಂಬ 'ಲೋಕಮಾತ್ರ' ಉದ್ದೇಶ

ದಿಂದ, ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಈ ಲೇಖನಗಳನ್ನೋದಿ ಆತನ ಸಾಹಸ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

*

*

*

ಈ ಮಹಾ ಸಂಶೋಧನ ರಾಮಾಯಣ ಅಥವಾ ಅಲಂಕಾರ ವಿವೇಚನ ಭಾಗವತವನ್ನು ತೆರೆದು ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಉದ್ಗ್ರಂಥ (ಉದ್ಭವಾದ ಗ್ರಂಥ)ವನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಲು ಎಷ್ಟು 'ಮಂಡಲ' ವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಆಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಲು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಲೇಖನದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದರೆ ಓದುಗರಿಗ ಅದನ್ನು ಓದಲು ಅಥವಾ ಬಿಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. ಆದರಲ್ಲೂ 'ಉತ್ತೇಕ್ಷಾವಲ್ಲಭ ಮಂಜರಿ'ಯಂಥ ನೀಳ್ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಕಾಲದ ನಮೂದನೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ನನಗನ್ನಿಸಿತು.

ನನ್ನ ವಕ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂವಾದಕ ಗೆಳೆಯರು ನಾನು ಈ ಕಂಠೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ, ಈ 'ಬೃಹತ್-ಕಂಠೆ'ಯನ್ನು ಒಂದೇ 'ಸಿಟಿಂಗ್' ನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ, ಎರಡು ಸಿಟಿಂಗ್‌ನಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿದರೆ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು 'ಬಾಜಿ' ಕಟ್ಟಿ ತೊಡಗಿದರು. ಇದನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗಡ್ಡಮೀಸೆಗಳು ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳು ದಾಟಿ, ನೆಲ ಮುಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವುದೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಈಗಲೇ ಆಂಬ್ಯುಲೆನ್ಸ್‌ಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದೂ ಇದನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆ (?) ಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು, "ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯೋದೇನು ಬಂತು, ಇದನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯೋದು" ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ನನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಕಂಠೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು — "ನಾನೊಂದು ನೀಳ್ಗ್ರಂಥ ಪರಣಕ್ಕೆ ಕೈಹಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸುವವರೆಗೂ, ಅಂದರೆ ಮೂರುದಿನಗಳವರೆಗೂ ಮನೆಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಳಿನ ಕೈಲಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಬಿಡಿ, ಮನೆಗೆ. ಪಾಪ! ಮನೆಯವರೇಕೆ ಅಹೋ ರಾತ್ರಿ ನಮ್ಮ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬೇಕು"—ಎಂದು ಸೀಡಿಸಿದರು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು

ಅದನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಂಜನೇಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಮೂರ್ಛೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಗ ತಂದಿದ್ದ ಸಂಜೀವಿನಿ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರು... ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರು ; ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರು. “ದೇವಾ ಸುರರು ಅಮೃತ ಮಧನಕ್ಕೆ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಬದಲು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅಮೃತ ಇನ್ನೂ ಬೇಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು” —ಎಂದರು.

ಪತ್ರಿಕಾ ಕಛೇರಿಯ ‘ಇಂದಾ-ಗೆ’ ಗುಮಾಸ್ತರೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಇದು ಪತ್ರಿಕಾ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಹಳೆಯ ರಿಕಾರ್ಡುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ತಂತಿಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದು ಎತ್ತಿದಷ್ಟು ತೂಕವಿದೆ ಎಂದರು. ಕಂವಾಜಿಟರು ಗಳು ‘ಲಾಕ್’ ಆದ ಡೆಮ್ಮಿಯಾಕಾರದ ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳ ‘ಫಾರಂ’ ತೂಕಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರು. ಮೆಷಿನ್‌ಮ್ಯಾನ್ ಸಹ, ಇದೊಂದು ಸಿಲಿಂಡರ್ ತೂಕವಿದೆಯೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದ.

ನಾನು ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು, ಅವಹಾಸ್ಯ ಸಾಕೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ ರಭಸಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮುಂಗೈ ಉಳುಕಿತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಂಶೋಧನ ‘ಲೇಖನಗುಚ್ಛ’ವನ್ನು ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಓದಲಾಗುವು ದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಮನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡುವು ದೊರೆತಾಗಲೆಲ್ಲ ಓದಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ತಿಳಿದ ನನ್ನ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಪುನಃ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಕಂತೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಸೈಕಲ್ಲಿನ ಹಿಂದೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಂದ ಜವಾನ “ಸಾರ್, ಸೈಕಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ಲೋ ಸಾಲದು, ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು” —ಎಂದ.

*

*

*

“ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವಾಗ? ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಯಾವಾಗ? ಏಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು? ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದು’ ಯಾರು? ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ‘ಹುಟ್ಟು’ ಹಾಕಿದರು? ಎಂಬೀ ವಿಷಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಖಚಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಧರವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಉತ್ತೇಜ್ಜೆಯು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಕಾಲ, ದೇಶ, ವರ್ತಮಾನ, ಸನ್ನಿವೇಶಗಳೂ ಇನ್ನೂ ತೀರ್ಪಿನ ವಾಗಿಲ್ಲ. ಒಂದೆರಡು ಸಾರಿ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರು ಹಾಗೂ ವಿವಾಂಸರು ಇದನ್ನು

ನಿರ್ಧರಿಸಲೋಸುಗ ಒಂದು ಸಮಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಜಗಳವಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಓಲೆಗರಿಗಳಲ್ಲೇ ಹೊಡೆದಾಟವಾಗಿ ಸಭೆ ಭರಖಾಸ್ತಾಯಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು 'ಪಂಡಿತರ ಪುಂಡಾಟ'ವೆಂದು ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟು ವರ್ಣಿಸಿದರು! ಆ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರುಗಳೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ದ್ವೇಷಿಸಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಶಿಲಾ ಶಾಸನ, ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯ, ಓಲೆಗರಿ, ಹಳೆಯ ಮುದುಕರು ಇವರುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಇನ್ನೂ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ, ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ವರ್ಣಿಸುವುದು, ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲದಂತೆ ವರ್ಣಿಸುವುದು. ಒಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನಾಗಿ ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡುವುದು. ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ವಸ್ತುವಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಹೋಲಿಸಿ ಆ ಪ್ರಾಣಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನೆನ್ನುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೊ ವಸ್ತುವನ್ನೊ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು....

ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ—ಹೀಗೂ ಇರಬಹುದು : ಉತ್—ಆದರೆ, ಉತ್ಪತ್ತಿ ಅರ್ಥಾತ್ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಯಾ ಊಹಿಸಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದನ್ನು ಅನ್ನುವುದು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾರು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ, ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ 'ಪ್ರೇಕ್ಷೆ' ಎಂಬುದು 'ಪ್ರೇಕ್ಷಕ'-ಎಂಬುದರ ಲಘುರೂಪವಿರಬಹುದೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಅನುಮಾನದ ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಜ್ಜಿ ಉಜ್ಜಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಉತ್—ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಈ ಎರಡೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ವಿಸ್ತರಿಸಿ 'ಸಾಲುಗಳೊಳ ನಡುವೆ' (in between the lines) ಓದಿದಾಗ : ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಏನು ನೋಡಿದನೋ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಉತ್ಪತ್ತಿ ಯಾ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಯಾ ಊಹಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ಎಂಬರ್ಥ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ 'ಉತ್-ಪ್ರೇಕ್ಷಕ'-ವೇ ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಮಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕೊನೆಯ 'ಕ' ಕಳಚಿಬಿದ್ದು

‘ಉತ್-ಪ್ರೇಕ್ಷ’ವಾಗಿರಬಹುದು. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ‘ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷ’ಯಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರಬಹುದು.

ಅದಿಲ್ಲವಾದರೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ತಿಳಿದು, ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದಲ್ಲಿ ಆ ಉಪೇಕ್ಷೆಗೇ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಲೂ ಸಾಕು. ಅನೇಕ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಈ ಶಬ್ದದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ‘ದಂ-ಶೋಧನೆ’ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದನ್ನೂ ಖಚಿತವಾಗಿ, ಆಧಾರವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಿ ತಲೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತಿಲ್ಲ !

ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ, ಸ್ವರೂಪೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ, ಗುಣೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಎಂಬ ವಿಭೇದಗಳಿವೆ. ಅವಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಒಳಭೇದಗಳೂ ತಳಭೇದಗಳೂ ಮತ ಭೇದಗಳೂ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಸಮಾವೇಶವೊಂದನ್ನು ಕರೆದಿದ್ದರು. ಈ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದ ಪೋಲೀಸ್ ಇಲಾಖೆಯವರು ಆ ದಿನ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸ್ ಪಹರೆ ಹಾಕಿ ನೂರ ನಲವತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸೆಕ್ಷನ್ ವಿಧಿಸಿದರಂತೆ !

*

*

*

ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವುದೂ, ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳುವುದೂ, ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡುವುದೂ ಹುಡುಗರಿಂದ ಹಿಡಿದು ವೃದ್ಧರವರೆಗೂ ಇಷ್ಟ. ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಇದು ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದುದು. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇನ್ನಾವ ಅಲಂಕಾರಕ್ಕೂ ಇರದ ಬೆಲೆ ಈ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಿದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಅರಿತು, ಬಳಸುವುದರಲ್ಲಿ ನುರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಉಪಯೋಗ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದೆ.

ಬೆಳಗಾದರೆ, ಒಂದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು.

“ಏಲ್ರೀ.. ಹತ್ತುಗಂಟಿಯಾಯಿತು, ಏನ್ರೀ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಹಾಗೆ ಮಲಗಿದ್ದೀರಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಾವಿನ ಹಾಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದೀರಲ್ಲ” — ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳುವ ವರೆಗೂ ಯಜಮಾನ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೇಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವು ಎಷ್ಟೇ ದಡ್ಡ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಜಾಣ, ಗಿಣಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೊಗಳದ ಹೊರತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ, ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು

ವುದಿಲ್ಲ, ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿ ಎಷ್ಟೇ ಕುರೂಪಿಯಾ ಗಿರಲಿ, “ಚಿನ್ನ....ರನ್ನ....ಇಂದುವದನೆ, ನಳಿನಾಕ್ಷಿ, ಶೀರಿಷ ಸೊಂಟಿ” ಎನ್ನ ಬೇಕು. “ಅರು ವರ್ಷ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಹುಡುಕಿದೆ ನಿನ್ನಂಥ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಲು. ನಿನ್ನ ಗುಣ, ನಿನ್ನ ರೂಪು, ನಿನ್ನ ಘನತೆ, ನಿನ್ನ ನಡತೆ ಆಹಾ.. . ಆ ಸೀತಾ ಸಾವಿತ್ರಿಯರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ಭಾವನೆ.”—ಎಂದು ನೋಡಿ, ಮಿಂಚಿನ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆಷಲ್ ಕಾಫಿ, ತಿಂಡಿ ತಯಾರಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾದದ ಬಳಿ ಆವಿಯಾಡುತ್ತವೆ.

“ಎಂಥಾ ಜಾಣ್ಮೆ ನೀವು . ಅಲ್ಲ, ನನಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಡ್ವೆ? ಗುಟ್ಟು ಗುಟ್ಟಾಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದೀರೆಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾನೂವೇ? ನಿಮ್ಮ ಸಮಾನ ಇಲ್ಲಿ.. .ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮವು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಚುನಾಯಿಸಿದ್ದು. ಭೇಷ. ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಅಂತೂ ‘ಅಲೋಕೇಷನ್’ ದುಡ್ಡು ನಾಳೇನೆ ಬರುತ್ತೆ ಅನ್ನು” ಎಂದು ಹೊಗಳುತ್ತ ಒಂದು ಸೀರೆಗೆ ದುಡ್ಡು ‘ಬಂದೋಬಸ್ತು’ ಮಾಡ್ಕೊತಾಳಿ ಹೆಂಡತಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಷ್ಟು ಹೊಗಳದಿದ್ದರೆ ನೀವಂತೂ ಒಂದು ಕಾಸೂ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯ ಮುದುಕಿಗೆ : “ನಿಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೇನು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೀರದು ಅಜ್ಜಿ. ಈಗಿನ ಕಾಲದವರ ಕೈಲಿ ಈ ಕೆಲಸ ಸತ್ತರೂ ಆಗೊಲ್ಲ. ನಾವೂ ಇದ್ದೇವೆ. ಏತಕ್ಕೆ! ನಿಮಗೆ ವಯಸ್ಸು ಆಗ್ತಾ ಆಗ್ತಾ ಪ್ರಾಯ ಬರ್ತಾ ಇದೆ.”—ಎಂದು ಬಿಡಿ, ಸಾಕು. ಅಜ್ಜಿ ಒಬ್ಬರೇ ನಡೆಸಿಬಿಡ್ತಾರೆ, ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ.

ಇನ್ನು ಮುದುಕರೂ ಅಷ್ಟೆ : “ಬಿ.ಎ. ಪ್ಯಾಸ್ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಮುಂದೆ... ಏನು ಕೊಟ್ಟರೂ ತೀರದು. ನಿಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿ ಶಕ್ತಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ನರೆತ ಗಡ್ಡವೇ ಸಾಕ್ಷಿ.” ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡಿ. ಆಗ ನೋಡಿ ಅವರ ಹಿಗ್ಗನ್ನು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಂತೂ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಗಳಿಸಿ ಮತ್ತಾ ವುದಕ್ಕೂ ಎಡೆಬಿಡದಂತೆ ಕೂತಿದೆ. ದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ, ರಾಜ, ಅವನ ಆಸ್ಥಾನದ ಭಟ್ಟಂಗಿಗಳು, ಕವಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಕೆಲಸ ರಾಜನನ್ನು, ಅವನ ಪರಿವಾರವನ್ನು, ಅವನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಉತ್ತೇಕ್ಷೆ ಮಾಡು

ವುದೇ ಆಗಿದೆ. ರಾಜಾಧಿರಾಜರ, ರಾಣಿ ಅಧಿರಾಣಿಯರ, ರಾಜಕುಮಾರ ಅಧಿ ರಾಜಕುಮಾರರ ಗುಣಗಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವುದು ಅವರ ಪರಿವಾರ.

ರಾಜಕುಮಾರ ಅರವತ್ತುನಾಲ್ಕು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು, ಕೇವಲ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅರೆದು ಕುಡಿದ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ರಾಜಕುಮಾರ ಅರವತ್ತಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಆರು ವರ್ಷದಿಂದಲೂ ತಿದ್ದುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಮಂತ್ರಿ ಕುಮಾರನ ಜೊತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹೊಸಲು ದಾಟಲು ಸಹ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದ ರಾಜ ಕುಮಾರನನ್ನು ಆತ ಸಿಂಹದ ಕೂಡ ಸರಸವಾಡಿದ, ಹುಲಿಯ ಕೂಡ ಗುದ್ದಾಡಿದ, ಕರಡಿಯ ಕೂಡ ಕಾದಾಡಿದ, ಕಿರುಬನ ಕೂಡ ಕಿತ್ತಾಡಿದ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ವರ್ಣಿಸುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು ?

ಇನ್ನು ನಿತ್ಯಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ—ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯೇ ಅದರ ಜೀವನಾಡಿ. ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಗಳು, ಭಿನ್ನವತ್ತೆಳೆಗಳು, ಸ್ವಾಗತ ಗೀತೆಗಳು, ಪುಸ್ತಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು. ಲೇಖನಗಳು ಸಿಂಹಾವಲೋಕನಗಳು ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಉತ್ತೇಕ್ಷೆಯೇ ಬುನಾದಿ.

ನಿಮ್ಮ ಸಲಹೆ ಅತ್ಯಮೋಘ, ನಿಮ್ಮ ಸೂಚನೆಗೆ ನನ್ನ ಅಭಿವಾದನಗಳು, ನಿಮ್ಮ ಭಾಷಣ ಅಕ್ಷರಶಃ ಅನುಕರಣೀಯ, ನಿಮ್ಮ ಫೈರ್ಯ ಧೈಯ ಪೂರ್ಣ... ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿದರೆ ಅಷ್ಟು ಅನುಕೂಲ! ಮೇಲಧಿಕಾರಿಯ ಮಗ ಶುದ್ಧ ಶುಂಠಿಕಾಯಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆತ 'ತುಂಬಾ ಚುರುಕು .. ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದರೆ ಹಸ್ತ ನುಂಗುತ್ತಾನೆ' ಎನ್ನ ಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ, ಆ ಹುಡುಗ ನೀವು ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಸ್ತ ನುಂಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂಥವನಿರುತ್ತಾನೆ !

*

*

*

ಕುತೂಹಲರಾಯನ ಈ ಲೇಖನ ವಾಹಿನಿಯನ್ನು ಓದುತ್ತ ಹೋದ ಹಾಗೆ ಬೆಳಕು ಹರಿಯಿತು. ನನ್ನಾಕೆ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ನೋಡಿ 'ಎನ್ನಿ, ಇನ್ನೂ ಓದುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಾ.. ನಿಮಗೇನು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡೀತೆ?'—ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ನಾನು ಮೌನದಿಂದ ಓದು ಮುಂದುವರಿಸಿದೆ. ಆಕೆ 'ನೀವು ಹೀಗೆ ಓದುತ್ತಾ ಹೋದ್ರೆ.... ನೀವೂ ಕುತೂಹಲರಾಯನ ಹಾಗೆ ಆಗ್ರೀರಿ, ನೋಡ್ತೀರಿ' ಎಂದಳು. 'ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ'—ಎಂದುಕೊಂಡು ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಪತ್ರಿಕಾ ಕಛೇ

ರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅಣಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಸಂಜೆ ಕೂತು, ಆ ಕಂತೆಯನ್ನು ಕೂನೆ ಗಾಣಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟೆ.

ಆದರೆ ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಆ ಕಂತೆಯೇ ಪತ್ತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ 'ನನಗೊಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವಳೇ ಏನೋ ಮಾಡಿದಾಳೆಂದು ನನಗೆ ಗುಮಾನಿ. ಈಗಲೂ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದೇನೆ 'ಕೊಡೆ ಅದನ್ನು .. ಕುತೂಹಲರಾಯ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಪಟ್ಟು ಬಂದಿದಾನೆ' ಅಂತ. ಅವಳು ಈ ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು ಬ್ರೇಕಿಲ್ಲದ ಜೀಪಿನಂತೆ ಮೇಲೇ ಬರುತ್ತಾಳೆ.

ಇನ್ನೇನಿಲ್ಲ.. ಆ ದಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೌದೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಂತೆಯನ್ನೇ ನಾದರೂ ಒಲೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಳೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನುಮಾನ !

ಕೊನೆಗೂ ಸೋತೆ !

“ಅದಿರಲಿ, ನೀವು ಮನೆಗೆ ಬಂದ್ರೆಲ್ಲಾ... ಆಗ ಏನು ನೋಡಿದ್ರಿ, ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ,”-ಎಂದಳು ಶಾರಿ ತನ್ನ ಸಹಜ ವೈಯಾರದಿಂದ.

ನಮ್ಮ ಶಾರಿ ಚರಿತ್ರೆ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಮಗಳು. ಅವಳ ತಂದೆಗೆ ಪ್ರಶೋಪಾಧ್ಯಾಯರೆಂದು ಅಡ್ಡಹೆಸರು. ಪಾರವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಪಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೆಸರುವಾಸಿ.

“ಶಿವಾಜಿ ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ?”-ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದಾಗ “ಪುಣೇಲಿ” ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಹುಡುಗ ಉತ್ತರಿಸಲೇಬೇಕು. ಅದುವರೆಗೂ ಅವರು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಹೊರತು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ! ಅಭ್ಯಾಸಬಲ. “ಅಲ್ವಿ ತರಕಾರಿ ಏನು ತರಲಿ?”-ಎಂದು ಅವರು ಕೇಳಿದಾಗ, “ಹುರುಳಿಕಾಯೋ, ಏನೋ ತನ್ನಿ”-ಎನ್ನು ಬೇಕು, ಯಾರಾದರೂ. “ಎಷ್ಟು ತರಲಿ?”-ಎಂದಾಗ “ಒಂದು ವೀಸೇನೋ ಏನೋ ತನ್ನಿ”-ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಅನ್ನ ಬೇಕು. ಅಂತೂ ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅವರ ಪತ್ನಿ, ಪುತ್ರಿ, ಪುತ್ರ ಕೊನೆಯಪಕ್ಷ ಚಿಕ್ಕಮಗು ಏನಾದ್ರೂ ಒಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರೆ ಅವರು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಹೋಗೋದು.

ಶಾರಿಗೂ ಅದೇ ಸ್ವಭಾವ. “ಹಿರಿಯಪ್ಪನ ಚಾಳಿ ಮನೆಮಕ್ಕಳಿಗೆಲ್ಲಾ.” ಅದ್ರೆ ಶಾರಿಗೆ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲ. ಕೊಂಚ ಕಡಿಮೆ. ಎಲ್ಲಾದಕ್ಕೂ ಏನಾದ್ರೂ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕು, ಉತ್ತರ ವಡೆಯಬೇಕು ಎಂಬ ಹುಚ್ಚು ಕುತೂಹಲ ಅವಳಿಗೆ. ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗೊಂದು ಅವರ್ಣನೀಯ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತೆ. ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತು.

“ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು?”-ಅಂತ ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕೇಳಬೇಡಿ. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಶಾರಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ. “ಹೇಗೋ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ನಿಮಗೆ ಅದೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ?”-ಎಂದು ನಾನೂ ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತೆ. ನೀವು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಶಾರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ-ಉತ್ತರ ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆಸಕ್ತಿ. “ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ ಪ್ರಶೋಪಾಧ್ಯಾಯರು, ನೀನೊ....ಪ್ರಶ್ನೆಗುವರಿ.... ಅಲ್ಲಲ್ಲ....ಪ್ರಶ್ನೆಸುಂದರಿ....ಏಕೆಂದರೆ ‘ಗುವರಿ’ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೀನು ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿದ್ದಿ”-ಎಂದರಂತೂ ಶಾರಿ ಮೂಗಿನ ತುದಿಗೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ತಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗೆ ರೇಗುತ್ತಾಳೆ.

ಅದರಂತೆ ಅವಳು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು “ಮನೆ ಬಂದೊಡನೆ ತಲೆ ಬಾಗಿಲು ನೋಡಿದೆ. ತಟ್ಟಿದೆ....ನೀನು ತೆಗೆದೆ”-ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಿದೆ.

“ಅದಲ್ಲರೇ ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದು....ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೊಡನೆ ಏನು ನೋಡಿದ್ದಿ ಅಂತ.”

“ಓಹೊ...ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದೊಡನೆಯೋ...ಸರಿಸಿ ನಿನ್ನೇ...ನೋಡಿದ್ದು... ನಿನ್ನ ತಿದ್ದುಪ (ತಿದ್ದಿದ ರೂಪ) ತೆಳುನೋಟ, ತಿಳಿನೋಟ....”

“ತೇಲು ನೋಟ ಮೇಲು ನೋಟ....ಹೂಂ....ಹೊಡೀರಿ ನಿಮ್ಮ ಗಾಡಿ....”

“ಅವನ್ನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನನ್ನು ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯ ! ಅದಕ್ಕೇನಾ ನಾನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟೊಂಡು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರೋದು, ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟೊಂಡು, ಹೊಸ ಬ್ಲೌವುಜು ತೊಟ್ಟೊಂಡು ಹೊಸ ಗಂಟು (ತಲೆ ಗಂಟು) ಹಾಕೊಂಡು....ಅಂತ ನಿನ್ನ ‘ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿ’ಯನ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಿಬಿಡ್ತೀ.”

“ಹೌದ್ರಿ....ನಾನು ಕೇಳೋದೆಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಾವಳಿ ಮಾಡೋಕೆ ಅಲ್ವಾ...ಈಗೇಕೆ ಮಾತು, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮನ್ನೇನಾದ್ರೂ ಕೇಳಿದ್ರೆ ಕೇಳಿ.”

“ಯಾರ್ನು ಕೇಳಿ....ನಿನ್ನೇ ಕೇಳೋಲ್ಲ....ಅಥವಾ”

“ಆ ಗೋಡೆ ಕೇಳಿ”-ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದ ನಾಗಿಣಿಯಂತೆ ಬುಸು ಗುಟ್ಟಿದಳು ಶಾರಿ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಹೆಂಗಸಲ್ಲವೆ, ಕೋಪಗೊಂಡರೂ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ, ನಗುನಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

“ಹಾಗಂದ್ರೆ....ನಿನ್ನಾದ್ರೂ ಕೇಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಗೋಡೇನಾದ್ರೂ ಕೇಳ ಬಹುದೂ ಅನ್ನು....ಯಾವ ಗೋಡೇನಾದ್ರೂ ಕೇಳಬಹುದೋ....ಎದುರಿಗಿರುವ

ಗೋಡೇನೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಆಗುತ್ತೋ”-ಎಂದು ನಾನಂದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಮುಖ ಪರಚಿ ಕೊಂಡಂತೆ ಆಯಿತು.

“ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೂ ಒಂದೇ ಗೋಡೇನೂ ಒಂದೇ.”

“ಹೌ. .ದೇ....ಹೌ... ದು!”-ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಶಾರಿ ಸಿಡಿಮಿಡಿ ಗೊಂಡಳು.

“ಕೋಪಗೊಂಡಾಗ ನೀನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಮಂಗೀನೆ ಕಣೇ”-ಎಂದೆ.

“ಟೆಣಾರ್” ಎಂದು ಅವಳ ತಾಳ್ಮೆಯ ತಂತಿ ಹರಿಯಿತು. ಉಷ್ಣದ ಅತಿರೇಕವೇ ಶೀತದ ನೀರಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ನೆಗೆದು, ಹರಿದು, ಗದ್ದದಿಂದ ತೊಟ್ಟಕ್ಕು ವಂತಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಜಲಾಮುಖಿಯಾಯಿತು.

ಅವಳ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗನ್ನೇ ಹಿಡಿದು ಕಣ್ಣಿನ ಬಳಿಗೆ ತಂದೆ. (ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಅವಳಿಗೆ ನನ್ನ ‘ಕರ್ಫಿಫ್’ ಕಂಡರಾಗದು. ಅದನ್ನು ಅವಳು ಹಿಡಿದರೆ ಚೊಚ್ಚಲು ಬಯಕೆಯವರಂತೆ ಆಡಿ ಬಚ್ಚಲುಮನೆಗೆ ವಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಓಡುತ್ತಾಳೆ.) ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಒರಸತೊಡಗುತ್ತ “ಇಂಥ ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಹೇಗೆ?”-ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಮಾಡಿದೆ. “ನಿನ್ನ ‘ಗಗನಚುಕ್ಕಿ ಭರಚುಕ್ಕಿ’ ನಿಲ್ಲಿಸೇ” ಎಂದೆ.

ಅವಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚುಮಾಡಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ವಭಾವ ತೋರಿಸಿದಳು. ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಅಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ‘ಸೊರ್’ ಎಂದು ಮೂಗ ನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಜೋರಾಗಿ ಸಿಂಡರಿಸಿದಳು.

ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋದೆ. ಮೂಗು ಹಿಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದೆ. ಅವಳು ಕೆಂಪಾದಳು. ಮಿಂಚಿದಳು, ಮಿಸುಕಾಡಿದಳು. ಅವಳ ‘ಕೋಪದ ಹನ’ ನಾಯಿತು.

“ನಿಮಗೆಲ್ಲೋ ಮಾಡೋಕೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ”-ಎಂದಳು.

“ಕೆಲಸ ಇದೆ....ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡೋದು”-ಎಂದೆ. ಕಿಂಚಿತ್ ಮಂದಹಾಸ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಳುಕಿ, ನಾನು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಆದರೂ, ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುದಿನ ಮಳೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದು,

ಒಂದು ಹದ ಮಳೆಯಾದಾಗ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನೀರಿರದಿದ್ದರೂ, ನೆಲ ನೀರುಂಡ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ತೋರಿಸುವಂತೆ, ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಸುನಗು ಬಂದು ಹೋದ ಚಿಹ್ನೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

“ಅಲ್ವೇ ನಾನೇನ್ ಹೇಳ್ತೆ....ಅಳೋ ಅಂಧದು.”

“ನನ್ನ ಪುನಃ ರೇಗಿಸಬೇಡಿ.”

“ಕಮಂಗಿ ಅಂದಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ರೇಗಿದರೆ?”

“ನಾನು ಕಮಂಗಿ ಅಲ್ವೆ ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ....”-‘ಪುನರಾಯನ್ ಮಹಾ ಪೂರ’-ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು. ನಾನು ಆಕೂಡಲೆ,

“ಅದರರ್ಥವೇನಾದ್ರೂ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀನಷ್ಟು ರೇಗ್ತಲೇ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ.”

“ಅದಕ್ಕರ್ಥ ಬೇರೆ ಇದೆ....ಬೇಳೆಕಾಳು.”

“ಹೌದೇ, ಕಮಂಗಿ ಅನ್ನೋದು ಹಳಗನ್ನಡ; ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ ಅಂತಾರೆ.”

“ಹೂಂ ...ಹೌದಾದು....”

“ನಿಜವಾಗ್ಲೂ ಕಣೇ. ನೀನು ‘ಎಲ್ಲೆ ಸ್’ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಗ ತತ್ಸಮ-ತದ್ಭವಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದಿತ್ತು!”

“ಇಂಥಾ ‘ಬರುಡೆ’ಗೆ ಸರಿ ನೀವು.”

“ಇನ್ನೆಂಥಾದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಲ್ಲ ನಾನು!....ನಿನ್ನ ‘ಜಲಪಾತ’ ನಿಂತಿತೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು....ನಾನಿನ್ನು ಹೋಗ್ತೇನೆ ‘ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್’ ಕಾಯ್ದಾ ಇರ್ತಾರೆ.”

“ಅಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಘಂಟೆಯಿಂದ, ಮನೇಲಿ ಕಾಯ್ದಾ ಇರೊ ನಮಗಿಂತ ಹೊರಗಡೆ ಕಾಯ್ದಾ ಇರೋರೆ ಹೆಚ್ಚಾದ್ರೆಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ....ಈ ಗಂಡಸ್ರೇ ಇಷ್ಟು....”

“ನೋಡು ಆಗ್ಲೇ ಇಷ್ಟು....ಮಾತಾಡಿಸಿದ್ರೆ ಮೇಲು ಬೀಳೋದು, ಇಲ್ಲವೆ, ಮಳೆಗರಿಯೋದು. ಈ ಹೆಂಗಸ್ರೇ ಇಷ್ಟು!”

ಮಳೆಗಾಲದ ಕಾರ್ಮುಗಿಲು ಆವರಿಸಿದಂತೆ ಮುಖ ಕಪ್ಪಿಟ್ಟಿತು. ತೂತು ತಪ್ಪಲೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸೋರುವಂತೆ ಕಣ್ಣೀರು....ವಿಷಯ ವಿಷಮಿಸಿತೆಂದು ನನಗರಿವಾಯಿತು. ನಾನೇ ಮುಂದುವರಿದು :

“ಏನೇ, ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಕೂಡಲೆ ಏನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು ಅಂತಾನೆ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು....ಏನಾದ್ರೂ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾ....”

“ಏನು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿದ್ದೀನಿ ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣಾಂತನೇ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಇರೋದು; ನನ್ನ ಕೈಲೇ ಹೇಳಿಸೋಕೆ ‘ಪ್ಲಾನ್’ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಿಲ್ಲಾ....ಅದೆಲ್ಲಾ ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ!”

“ನೀನು ಮಾಡೋ ಬದಲಾವಣೆ ನನ್ನದ್ದೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು. ದಿನಾ ಒಂದೊಂದು ಬದ್ಲಾವಣೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ತಿ. ಇದನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಲ್ಲಿಡೋದು, ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಇಲ್ಲಿಡೋದು, ಇದನ್ನು ಹಾಕೋದು...”

“ಈಗ, ಅದನ್ನು ತೆಗೆದೇ ಇದನ್ನು ಹಾಕಿರೋದು....ಆ ‘ಇದು’ ಯಾವುದು ಅಂತ....ನಾನು ಹೇಳೊಲ್ಲ ನೀವೇ ಹೇಳ್ಬೇಕು.”

“ನೀನು ಹೇಳ್ವೆ ಇದ್ರೆ ನಾನೇ ಹೇಳ್ತೇನೆ. ಆದ್ರೆ ಅದನ್ನು ನೀನು ಒಪ್ಪೋಲ್ಲ!”

“ಅದೇಕೆ ಒಪ್ಪೋಲ್ಲ.. ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಯಾರು ತಾನೇ ಒಪ್ಪೋಲ್ಲೋದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ....ಹೊಸಲು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೆ ಏನು ಕಂಡಿ ಅಂತ.”

“ನನಗೇನು ಕಾಣಿಸಿತು?”-ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನನಗೇ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಥವಾ ಅಶ್ಚರ್ಯವಾದವನಂತೆ ನಟಿಸಿದೆ-ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ! ನನಗೇನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ರೂಮಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿ ನೋಡಿದೆ. ಅದರೂ ನನಗೇನೂ ಗೋಚರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಬಾರಿ ಕೋಣೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಡಿದೆ, ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದೆ, ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ನೋಡಿದೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಿ, ನೋಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಿದೆ, ಮುತ್ತಿದೆ. ಕುಳಿತ ಕುರ್ಚಿಯ ಹಿಡಿಯ ನ್ನಲ್ಲಾ ಡಿಸಿದೆ. ಮೇಜನ್ನು ಎಳೆದಾಡಿದೆ. ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಂಡೆ. ಕೊನೆಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಸ್ತಾದೆ. ಶಾರಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಬೇರೆ ಗತ್ಯಂತರವಿಲ್ಲದೆ “ರಾತ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಅಂದೆ. ಅದಕ್ಕವಳು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ ಚಿಕ್ಕದಾಯಿತು.

ನಾನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ನೆಲ ನೋಡಿದೆ. ವಡೆ ಚೂರು ಚಟ್ನಿ ಚೆಡ್ಡೆ. ಮೈಸೂರು ಪಾಕ್ ಪುಡಿ....ಥಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅರ್ಧಮಿಡೀಸನಂತೆ....

ಹೊಸಲು ದಾಟಿದ ಕೂಡಲೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ವಡೆಚೂರು, ಮೈಸೂರು ಪಾಕ್ ಪುಡಿ....“ಅದನ್ನೇ ತಾನೇ ನೀನು ಮಾಡಿರೋದು....ಹೌದೋ.... ಇಲ್ಲೋ” ಎಂದು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಹೇಳಿದೆ.

—‘ಉಹೂಂ’ ಎನ್ನು ವರ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಾರಿ ತಲೆಯಾಡಿಸಿದಳು, ಮೌನದಿಂದ.

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ಈ ವಡೆ ಚೂರು....ಮೈಸೂರುಪಾಕ್ ಪುಡಿ ಚಟ್ಟಿ....ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು!”—ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

“ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಕಾಮಾಕ್ಷಮ್ಮ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ಹುಡುಗ ಒಂದೇ ಸಮನೆ ರಂಪಾಟ ಮಾಡಿದ ‘ತಿಂಡಿ ತಿಂಡಿ’ ಅಂತ, ಹೋಟಲಿನಿಂದ ಒಂದು ವಡೇನು, ಮೈಸೂರುಪಾಕನ್ನ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲೇ ಕುಳಿತು ಚೆಲ್ಲಾಡ್ತಾ ತಿಂದ. ಅವರು ಈಗತಾನೇ ಹೋದ್ರು....ಕಸ ಜಾಡಿಸಬೇಕು ಅನ್ನೋ ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀವು ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿದ್ದಿ.”

ನಾನು ಸೋಲನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ಗಡಿಯಾರ ನೋಡುತ್ತ “ಆಗಲಿ, ಈಗ ಹೊತ್ತಾಯಿತು, ರಾತ್ರಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ”—ಎಂದು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಾರಿಯಾದೆ.

* * * *

ರಾತ್ರಿ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಲೇ ವಡೆ, ಮೈಸೂರುಪಾಕ್, ಕೇಸರಿ ಹಾಲು ಇತ್ಯಾದಿ ನನಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದುವು. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಿರಿಯುವವರೆಗೂ ತಿಂದೆ. ತಿನ್ನು ವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ಕೊಂಚ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೊಟ್ಟೆ ಭಾರವಾದ ಮೇಲೆ ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಗೆ ಒರಗಿ ಶರೀರವನ್ನು ಸಡಿಲಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟು, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ‘ಎ’ ಆಕಾರವಾಗಿ ಅಗಲಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನಿಸುಗಳ ರುಚಿಯ ಪುನರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮನೋಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಜಿಹ್ವಾಸುಖವನ್ನು ಮರುಕಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ.

“ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ....ಹೇಳಿದ್ದಾ”—ಎಂದು ಶಾರಿ ಕೂಗಿದಾಗ ನನಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಪುನರಾಗಮನವಾಯಿತು.

ನನಗೆ ಪೀಕಲಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ತಿನ್ನಿಸು ತಯಾರಿಸಿ, ತಿನ್ನಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿಸಿದವಳಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸುಳ್ಳನ್ನಾದರೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ....

ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಆಸೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಮುಸುಕಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಖ ಅಗಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡುಗಡೆಯ ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ :

“ಅಲ್ವೇ, ನಿನ್ನ ‘ಕರಾಟ’ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗೋಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಅದು (!).... ನಾನೇನು ಗಮನಿಸಲಿಲ್ಲಾ ಅಂತ ತಿಳ್ಳೋಬೇಡ. ನಾನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ತಕ್ಷಣ ‘ಅದ’ನ್ನೇ ನೋಡಿದೆ. ನಾನು ‘ಅದ’ನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೇಳೋಣ, ನೀನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆ ಹೇಳೋಣ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಲ್ಲ.”

ಶಾರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ನನಗೆ, ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡವಳಂತೆ ಅವಳು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡಿದಳು. ಮೂಗಿನ ‘ಬೇಸರಿ’ ಫಳಪಳಿಸಿತು.

“ಹಾಗಾದ್ರೆ....ಅದು ಏನು?”-ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರೆ ಶಾರಿಗೆ ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕು. ಅವಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತೃಪ್ತಿ, ಸಂತೋಷ. ಈ ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳ ಕುತೂಹಲ ತಡೆಯಲಾರದೆ, ಅವಳೆದೆ ಹಿಂದಕ್ಕೂ ಮುಂದಕ್ಕೂ ‘ಜೀಕಿ’ಯಾಡುತ್ತಿತ್ತು !

ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆ....ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ... ಅಷ್ಟೆ!-ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಆಗ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ‘ಸರಸ’ವನ್ನು ಹಾಗೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಲ್ಲದಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ, ವಿಧಿಯ ಆಟವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬೊಮ್ಮನ ಬರವಣಿಗೆಯೇ ಬೇರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ನಮ್ಮಂತೆ ಫೌಂಟನ್‌ಪೆನ್ ಅಥವಾ ಪೇನಾಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ಬರೆದರೆ ತಾನೇ ಅವನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗೋದು, ತಾನು ಹಿಂದೆ ಏನು ಬರೆದಿದ್ದೆ, ಮುಂದೇನು ಬರಿಯಬೇಕು ಅಂತ; ಆಫೀಸ್ ಕಾಪಿ ಇಟ್ಟಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಅವನು ಬರಿಯೋದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೇ ಇದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ, ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ಅಂದರೆ ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಬರೆದಿದ್ದನ್ನೇ ಬರೀತಾನೆ....ಬರೀಬಾರದನ್ನೇ ಬರೀತಾನೆ....ನನ್ನ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಾ ಅದೇ !

“ಅದು....‘ಅದೇ’ ಕಣೀ.”

“ಅದೇ....ಎನು ಅಂತ ಕೇಳ್ತಾ ಇರೋದು.”

“ಅದೇಕಣೀ.”

“ಅದೇ ಇದು, ಇದೇ ಅದು ಅಂತ ನನ್ನ ಸತಾಯಿಸಬೇಡಿ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಒಪ್ಪೋಲ್ಲ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ‘ಅದು-ಇದು’ ಬಿಟ್ಟು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕು.”

ನಾನು ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ (ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ) ಪುನಃ ಸುಳ್ಳಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವುದು ಯಾವುದು? -ಎಂದು ಎರಡು ಕ್ಷಣ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ‘ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸೀರೆಯೇ ಭಾಷಣಂ’-ಎಂದು ಹೇಗೂ ಹೊಳೆಯಿತು. ಸರಿ ಅದರ ಮೇಲೇ ಭಾಷಣ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

“ನೀನಿವತ್ತು ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದಿ, ಅದೇ”-ಎಂದು ಲೊಟಕೆ ಹಾಕಿ ತೆಳುವಾಗಿ ಹುಬ್ಬು ಎಗರಿಸಿ ನಸುನಕ್ಕೆ.

ಶಾರಿಯ ಮುಖ ನಿರುತ್ಸಾಹದ ದ್ರಾವಕದಲ್ಲಿ ಜಾಲಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಟೊಮಾಟೊ ಹಣ್ಣಿನಂತೆ ಕೆಂಪಗೆ ಮಿಂಚುತ್ತಿದ್ದ ಮುಖ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ನವಿಲು ಕೋಸಿನಂತೆ ಬಿಳುವಾಗಿ ಸುಕ್ಕುಸುಕ್ಕಾಯಿತು. ಅವಳ ಉತ್ಸಾಹದ ಮಂಜು ಗಡ್ಡೆಗೆ ಬಿಸಿ ತಗುಲಿತು.

“ಎನು! ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದೇನೆಯೆ?....ಈಗ ಸರಿಹೋಯ್ತು! ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ನಾನೂ ನೀವೂ ಹೋಗಿ, ಅದಾರೊ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತ ಜವಳಿ ಅಂಗಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.ಅಂತ ಹೇಳಿ, ಅವನಂಗಡೀಲೇ ತರಲಿವ್ವಿ. ಬಣ್ಣಾ ಹೋದ್ರೆ ವಾಪಸು ತಗೋತೀನಿ ಅಂತ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದನಲ್ಲಾ!”

“ಹಾದೇನು?....ಹೌದು ಕಣಿ!....ನನಗೆ ಎಲ್ಲೋ ಜ್ಞಾನ. ಅಂತೂ ಈ ಸೀರೆ ಒಳ್ಳೆ ಹೊಸದು ಕಂಡಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತಾ ಇದೆ....ಈ ಸೀರೆ ನಿನಗೆ ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ ಕಣಿ....ಈ ಸೀರೇಲಿ ನೀನು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣಿಸ್ತಾ ಇದ್ದಿ....ನೀನು ಯಾವಾಗ್ಲೂ ಈ ಸೀರೇನ ಉಟ್ಟೊಂಡಿರಬಾರ್ಡಾ! ಈ ಸೀರೇನ ಈಚೆಗೆ ಉಟ್ಟೊಂಡಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ”-ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದೆ.

ಶಾರಿ ಇದ್ದಿದ್ದು ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ :

“ಅಯ್ಯೋ, ನೀವು ಸರಿ. ನಿನ್ನೆ ಅಲ್ಲ ಮೊನ್ನೆ ಅದನ್ನೇ ಉಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದೆ. ಈಗ್ಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಹಿಂದೆ ಅದನ್ನೇ ಉಟ್ಟೊಂಡಿದ್ದೆ....ದಿನಬಿಟ್ಟು ದಿನ ಅದನ್ನೇ ಉಟ್ಟೋತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ನನಗಂತೂ ಈ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು ಉಟ್ಟು ಬೇಜಾರಾಗಿದೆ.”

“ಹಾಗಾದ್ರೆ ಈ ಸೀರೆ ತುಂಬಾ ಬಾಳ್ಕೆ ಬಂತು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಈ ತರಹ ಸೀರೆಗಳೇ ಈಗ ಬರ್ತೀಲ್ಲ”-ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳ ಸೆರಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಸವರಿದೆ.

“ನನಗೆ ಈ ಸೀರೆ ಕಂಡ್ರೇ ಆಗೊಲ್ಲ. ಮೊದಲ್ದಿ ಸಲ ನೀರಿಗೆ ಹಾಕ್ತಾನೇ ಬಣ್ಣಾ ಹೋಯ್ತು. ವಾಪಸು ಕೊಟ್ಟು ಬನ್ನಿ ಅಂತ ನಿಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ನೀವು ‘ಆತ ನನ್ನ ಫ್ರೆಂಡ್ ಕಣೇ, ಏನಾದ್ರೂ ತಿಳ್ಕೊತಾನೆ, ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿರೊಲ್ಲ.... ಲೊಟ್ಟಿ ಲೊಸಗ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿದ್ದಿ....ಈ ಸೀರೇನೋ ಎಷ್ಟು ಉಟ್ಟು ಹರೀಲೊಲ್ಲದು.”

ನಾನೂ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದರ ಬಣ್ಣ ಹಾಕಿದವನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಾ ಅದನ್ನು ನೇದವನಿಗೆ ಗ್ರಹಚಾರ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ, ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮರೆಸಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧನಾದೆ. ಆದರೆ ಮರುಗಳಿಗೆ ಯಲ್ಲೇ ನಿರಾಶನಾದೆ.

ನಿಮಗಿನ್ನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ....ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪುನರಾಯನ್ ಮಹಾ....ಯಂತೆ ಬಂತು ! ಅವಳ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಉತ್ಸಾಹವಿರಲಿಲ್ಲ. ವ್ಯಥೆಯ ಸೋಂಕಿತ್ತು. ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಎಂದು ಹೆಂಗರಳು ಕುಲುಕಾಡಿತು. ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಟತೊಟ್ಟೆ. ಆದರೆ ನಾನು ಹಟ ತೊಟ್ಟೇನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ನನ್ನ ಹಟ ಎಂದಿಗೂ ಗೆದ್ದಿಲ್ಲ, ಇದುವರೆಗೂ. ಅದರೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟೆ. ಅವಳನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದೆ. ಅವಳ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ಹಾರದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಉತ್ಸಾಹ ಬರಲಿಲ್ಲ.

“ನಾನು ಸೋತೆ!”-ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಆಕಳಿಸಿ ನಿದ್ದೆ ಬಂತೆಂದು

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಾನು ಎದ್ದಾಗ ಶಾರಿ ಅಡಿಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ನಾನು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಏನೋ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ರೆ ಬದಲಾವಣೆ ಎಲ್ಲಿ ಆಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಆಗಿದೆ, ಏಕೆ ಆಗಿದೆ ಅನ್ನೋದು ಇನ್ನೂ ಹೊಳೆಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ತಲೆಗೆ. ಶಾರಿಯನ್ನು ಕರೆದೆ. “ಹೋಗ್ಲಿ, ಇದೊಂದು ಸಾರಿ ನೀನೇ ಹೇಳ್ಬಿಡೆ, ಏನು ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿದೆ ಅಂತ....ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಾನು ಹೇಳ್ತೇನೆ. ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ.”

ಶಾರಿ ಜುಗುಪ್ಸೆಯಿಂದ : “ಈ ಸಾರಿ ನಾನು ಹೇಳೋಲ್ಲ... ಅದೆಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತೀರೋ ಹೇಳಿ” ಎಂದಳು.

* * * *

ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಪಟ್ಟೆ, ಹಾಳಾದ್ದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಛೇರಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಬರುವಾಗ ರೂಮಿನಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಏನೇನೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿಲ್ಲ ದಂತೇ ಕಂಡಿತು. ಎಲ್ಲವು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ.

* * * *

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳನಂತರ ನಾನು ನನ್ನ ಕಛೇರಿಯ ಗೆಳೆಯನೊಬ್ಬನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆತ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನು ಕೇಳಿದ :

“ಅಲ್ಲಯ್ಯ, ನನ್ನ ‘ಮಿಸೆಸ್ಸು’ ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದು....ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಒಂದು ಟೀಬಲ್‌ಕ್ಲಾತ್ ತೋರಿಸಿದಳಂತೆ. ಲಾಂಗ್ ಕ್ಲಾತ್ ಮತ್ತು ಉಲ್ಲನ್‌ದಾರ, ಸಿಲ್ಕ್‌ಪೀಸ್ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಹಾಕಿದಾಳಂತೆ.... ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಂತೆ. ಆ ಡಿಸೈನ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೊಡಸವ್ವಾ ನನ್ನ ಮಿಸೆಸ್ ಹಾಕಬೇಕಂತಿದ್ದಾಳೆ.”

“ಆವತ್ತಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೇಳಬೇಕಂತಾ ಇದ್ದೆ. ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಅದು ನನಗೆ ಮರ್ಮೋಗ್ತಾ ಇತ್ತು. ಇವತ್ತು ಮರ್ಮೋ ಇದ್ದೆ. ‘ಅವಳು’ ಒಳಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು....” ಎಂದ.

‘ಟೀಬಲ್ ಕ್ಲಾ ತೇ’-ಎಂದುಕೊಂಡೆ ನಾನು. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಏನೆಂದನೋ ಒಂದು ನನ್ನ ‘ನಿಗಾ’ಕ್ಕೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯ ನನಗೆ ಶಾರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅವಳು ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಿರುವುದೇನು ಅನ್ನೋದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು ! ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಮುದಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ‘ನಿಧಿನಿಕ್ಷೇಪ’ ಸಿಕ್ಕಿದಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಶಾರಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದಾಗ ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತು. ಅಥವಾ ನನಗೆ ಹಾಗೆ ಕಂಡಿತೋ ಏನೋ.... ನಾನಂತೂ ನಿಧಾನಮಾಡದೆ ರೂಮಿನ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಟೀಬಲ್ಲಿನ ಮುಂದೆ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿ ಕುಳಿತೆ. ನಸುನಕ್ಕೆ. ಟೀಬಲ್ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿದ್ದ ‘ಕ್ಲಾತ್’ಅನ್ನು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ‘ಶಾರೀ’-ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೆ.

‘ಏನು?’-ಎಂದು ತನ್ನ ಸಹಜವಯ್ಯಾರದಿಂದ ಅವಳು ಬಳುಕುತ್ತಾ ಬಂದಳು. ಎಂದಿಗಿಂತಲೂ ಅಂದು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಂಡಳು. ಬಹುಶಃ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಾಗೆ ಕಂಡಳೋ !

“ನಿನ್ನ ಬದಲಾವಣೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದು ‘ಟೀಬಲ್ ಕ್ಲಾತ್’.... ಹೊಸದಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದಿ. ಅದು ಟೀಬಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ರೀವಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಒಂದು ಕಂಪು, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ಮಂಪು ಅಲ್ಲಲ್ಲ....ವೆಂಪು....” ನಾನು ವೆಂಪು ಅನ್ನ ಬೇಕಂತಲೇ ಹೋಗಿ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸಾದಿನನಾಗಿ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ‘ಮಂಪು’ ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ.

ಶಾರಿ ಇದರಿಂದ ‘ಕುಷಿ’ಯಾಗುವಳೆಂದು ನಾನು ಕಾತರದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸಿದೆ. ಆದರೆ ನನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆ ತಪ್ಪಾಯಿತು.

“ಏಕೆ ‘ಮೌನಂ ಗರ್ವತ್ರಸಾಧನಂ’ ಎಂದು ‘ಗುಡುಂ’ನೆ ಕೂತಿದ್ದಿ.... ಕೊನೆಗೂ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾ ಅಂತಾನೆ”-ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಉಹುಂ....ಕೊನೆಗೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆಲ್ಲಾ ಅಂತ. ಈಗ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದ ದಿನಬೆಳಗಾದರೆ ಅದರ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ನೋಡಿದ್ದಿ....ಆದ್ರೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ....”

“ಈಗ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆಲ್ಲಾ....ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು....”

“ಈಗಲ್ಲ ಇಲ್ಲ....ಈಗ ಹಾಕಿರೋದು ನಿಮ್ಮ ‘ಚೌಕಳ’ ಟವೆಲ್.... ನಿನ್ನೆಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿತು, ಆ ಟೀಬಲ್‌ಕ್ಲಾತ್ ಹಾಕಿ. ಆದ್ರೂ ನೀವು ಹೇಳ್ತೀಲ್ಲ, ಒಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿ. ಬದಲು ನಿಮ್ಮ ‘ಚೌಕಳ’ ಟವೆಲ್ ಹಾಸಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೀವು....ಹೊಗಳ್ತಾ....”

ನಾನು ನಿರಾಶನಾದೆ. “ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೋಡೆ. ಏನು ಬದಲಾವಣೆ ಯಾದ್ರೂ ತಟ್ಟನೆ ಹೇಳದಿದ್ದೆ ಕೇಳು....”

“ಹಾಗೂ ?”

“ಹಾಗೇ....”

“ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಿ ಯಾಕೆ ಜಂಬಾ ಹೊಡೀತೀರಿ....ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಕಾಮಾ ಕ್ಷಮ್ಮ ಈ ಸೀರೆ ತರಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ಈ ಕಲರು ತುಂಬಾ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನನಗೆ ಈ ಬಣ್ಣ ಅಂದ್ರೆ ಬಹಳ ಆಸೆ ಅಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಇದನ್ನು ನೀನೇ ಮೊದಲು ಉಟ್ಟೊಂಡು ನೀರಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕೊಡು....ಹೇಗಿದ್ದ್ರೂ ನೀನು ಬಸುರಿ.... ಬವಕೆ ಅಂದು ಇಲ್ಲೇಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ರು...ಆ ಹೊಸಾಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟೊಂಡು... ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಂದೇನೆ ನಿಂತೊಂಡಿದ್ದೇನೆ....ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ಮಾತಾದ್ರೂ ಹೇಳಿದ್ರಾ ?”-ಎಂದಳು.

ನಾನು ಸೋತು ಸಪ್ಪಗಾದೆ.

ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮವಳೆ....*

‘ಕಿಷ್ಕಿಂದ ವಿಲ್ಲಾ’

ತರಲೇಪೇಟೆ.

ದನಾಂಕ: ೨೮-೧-

ಪ್ರಾತಃಕಾಲ

ಹೊಳೆನೀರು-ಕಲ್ಲು ಅಂಡ್ ಕಂಪನಿ.

ಮಹಾಶಯರೆ,

ಕಳೆದ ಸಾರಿ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿದ್ದಾಗ, ಹಾಕಿದ್ದ ಒಂದು ‘ಸ್ವೆಟರ್’ನ್ನು ನೀವು ಕಳುಹಿಸಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜವಾನನನ್ನು ಪುನಃ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಯಿತು. ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಚೀಟಿ ತಂದಿರುವ ಜವಾನನ ಕೈಲಿ ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ. ಅದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜರೂರಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,

ಎ. ರಮಣಿ.

*

*

*

*

ದನಾಂಕ: ೨೮-೧-

ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ

ಮಹಾಶಯರೆ,

ಜವಾನನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಕಳುಹಿಸಿದರಂತೆ! ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ಹುಡುಕಿ ನಿಮ್ಮ ಜವಾನನೊಡನೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟಿರಂತೆ. ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಎಂದರೇನು ಬಂತು. ನೀವು ಎಜುಕೇಟೆಡ್ ಎಂದೂ, ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ವಾಷಿಂಗ್ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವರೆಂದೂ, ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತು ವ್ಯವಹಾರವರೆಂದೂ ಕೇಳಲ್ಪಟ್ಟು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಹಾಕಿದೆ. ದಯೆಯಿಟ್ಟು

*‘ಮಾರ್ಗರೆಟ್ ಇಲಿಯನ್’ ಎಂಬ ಮದುವೆಯಾದ ಹುಡುಗಿಯು ‘ಆಲ್ ಫಾರ್ ದಿ ವೆಸ್ಟ್’ ಎಂಬ ಕತೆಯ ಭೂತಾಂತರ.

ಎಳ್ಳಷ್ಟು ತಡಮಾಡದೆ, ಸ್ಟೇಟರ್ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇರಲಿ, ಏನಾದರೂ ಆಗಿರಲಿ, ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ. ನಾನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ ಜವಾನ ನಮ್ಮ ಜವಾನನಲ್ಲ. ಬೇರೊಬ್ಬರ ಜವಾನ. ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಜವಾನನ ಕೈಲೇ ಕಳುಹಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಜವಾನನನ್ನೇ ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,

ವಿ. ರಮಣಿ.

*

*

*

*

ದೀನಾಂಕ : ೨೯-೨-

ಶ್ರೀಮತಿ ವಿ. ರಮಣಿಯವರಿಗೆ

ವಂದನೆಗಳು.

ನಿಮ್ಮ 'ಸ್ಟೇಟರ್' ಇದೀಗ ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆ. ಅದನ್ನು ಈ ದಿನವೇ ನಮ್ಮ ಜವಾನನೊಂದಿಗೆ, ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ದಯೆಯಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗದಂತೆ ಕಾಯಾ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ ಭರವಸೆ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ವಿಶ್ವಾಸ ಎಂದಿನಂತೆ ಇರುವುದೆಂದು ನಂಬಬಹುದೇ?

ಇಂತು,

ನಿಮ್ಮ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವ,

ಹೊಳೆ ನೀರ್ಗಲ್ ಕಂಪನಿ,

ರಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಆಫೀಸ್ : ರಜಕಾದ್ರಿ

ಡೊಂಕು ಬಾಲಯ್ಯನ ರಸ್ತೆ.

ಕಿರಚೂರು.

ಟೆಲಿಫೋನ್: 21 A

ಟೆಲಿಗ್ರಾಮ್: 'ನೀರ್ಗಲ್'

ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿ: ಪುರವಾಹಿನಿ ಉಪನಗರ.

ಕಿರಚೂರು.

ದನಾಂಕ : ೨೯-೨-

ಮಹಾಶಯರೆ,

ನೀವು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದ 'ಸ್ವೆಟರ್'ನ್ನು ಇದೀಗ ವಾಪಸು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರಣ, ಅದು ನನ್ನದಲ್ಲ. ನಾನು ಕೆಂಪು ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ನಮ್ಮಪ್ಪನಾಣೆಗೂ ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೀವು ಯಾವತ್ತೂ ಗಮನಿಸುವುದು. ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಕೆಂಪೆಂದರೆ ಕಿರಿಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

ನಮ್ಮ 'ಸ್ವೆಟರ್' ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ 'ತರದಾದು' ಮಾಡಿ.

ಇಂತು ನಿಮ್ಮವ,

ಶ್ರೀಯುತ ವೆಂಕಟರಮಣಿ.

*

*

*

*

ದೀನಾಂಕ : ೧-೩-

ಮಹಾಶಯರೆ,

ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗಂಡುಸರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷಮಾಪನೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆದ ಗುಮಾಸ್ತಿಯ ದೋಷವಿದು. ಅನ್ಯಥಾ ಭಾವಿಸಬಾರದಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ನೀವು ಕೆಂಪು ಉಣ್ಣೆಯ ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ಯಾವತ್ತೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಕಛೇರಿಯ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೂ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಿಮಗೆ ಇನ್ನಾವುದಾದರೂ ಬಣ್ಣದ ಉಣ್ಣೆಯ ಸ್ವೆಟರ್ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನೂ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಮೊದಲೇ ಮನವರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವಂತೆ, ಯಾವ ರೀತಿಯ, ಯಾವ ಅಳತೆಯ ಸ್ವೆಟರ್‌ನ್ನು ನೀವು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೀರಿ, ಇಷ್ಟಪಡುವ 'ಸ್ವೆಟರ್' ನ ಬಣ್ಣವಾವುದು ತಿಳಿಸಿ. ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಪಾತ್ರ,

ಹೊಳೆನೀರಗಲ್ ಕಂಪೆನಿ.

ದನಾಂಕ : ೩-೩-

ಮಹಾಶಯರೆ,

ನನಗೆ ನನ್ನ ಅಳತೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ದರ್ಜೆಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವನು ಹೇಳೋಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ತಂದುಬಿಡುತ್ತಾರೋ ಎಂಬ ಭೀತಿ ಅವನಿಗೆ! ಅದರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಸ್ಟೇಟರ್ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಹಾಕಿದ್ದು. 'ಮಾರಿಗೆ'ಯದಲ್ಲ. ಆಟಗಾರರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದು. ಬಿಗಿಯಾದ ಅಂಗಿಯಂತೆ ಮೈಗೆ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ, ತೆಗೆದು ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವೂ, ಅರ್ಥಗಂಟಿಯೂ ಬೇಕಾಗುವುದು.

ಹೇಗಾದರೂ, ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಗಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಭಾವನೆ ಕೊಡಲೇ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಭಾವಚಿತ್ರ ಲಗತ್ತಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಈಜುಗೊಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕುವಾಗ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕ ಚಲ್ಲಣ, ಚಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಿಂತ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿದೆ, ಆ ಭಾವಚಿತ್ರ ದಯವಿಟ್ಟು 'ಸ್ವೆಟರ್'ನ್ನು 'ತಲಾಷ್' ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಿ.

ನಿಮ್ಮವನೇ,

ವೆಂಕಟರಮಣಿ.

ಮರೆತ ಮಾತು :

ನನಗೆ ಈಜಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆ 'ಭಾವಚಿತ್ರ' ತೆಗೆಸಿರುವುದು.

ವಿ. ರ.

*

*

*

*

ದಿನಾಂಕ : ೫-೩-

ಮಹಾಶಯರೆ,

ನಿಮ್ಮ ಭಾವಚಿತ್ರ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾವು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಂದಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ರಿಜಿಸ್ಟರ್ಡ್ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಸಿ ತೂಗು ಹಾಕಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಆ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ಸೈಜಿಗೆ ಆಗುವ ಸ್ಟೆಟರುಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ತೆಗೆದಿರಿಸಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಫ್ಯಾಕ್ಟರಿಗೂ ಆ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆವು.

K4312

ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರಿನಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಗುರುತಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಿಮ್ಮ,
ಹೊಳೆ ನೀರ್ಗಲ್ ಕಂಪೆನಿ.

* * * *

ದಿನಾಂಕ : ೭-೩-

ಗೆಳೆಯರೆ,

ಆ ಸ್ವೆಟರಿನ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಗುರುತಿಲ್ಲ! ಕೇವಲ ಶಾಲಾ ಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದ ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಗುರುತನ್ನು ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಎರಡು ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸೇರಿಲ್ಲ. ನಾನು ಬಾಡಿಗೆಗಿರುವ ರೂಮಿನ ಮನೆಯ ಮುದುಕಿಗೆ 'ನನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗೆ ಕಸೂತಿ ದಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡ' ಎಂದು ಹೇಳಲಾರೆ! ಏಕೆಂದರೆ ಅಕೆ ವೃದ್ಧಮಾತೆಯಂತಿಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದ ಅಮೆಜಾನ್ ನದಿಯಂಥವಳು....ಮಾತೂ ಅಷ್ಟೆ. ಗಾತ್ರವೂ ಅಷ್ಟೆ!

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,
ವಿ. ರಮಣಿ.

* * * *

ದಿನಾಂಕ : ೯-೩-

ಗೆಳೆಯರೆ,

ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುದುಕಿ ವೃದ್ಧ ಮಾತೆಯಂತಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅಮೆಜಾನ್ ಪ್ರಕೃತಿಯವಳೆಂದೂ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆವು. ಇದು ನಮಗೆ ಬಹಳ ವಿಷಾದ ವೆನಿಸಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರ್ ಹುಡುಕುವುದು ಇನ್ನೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು, ನಿಮಗೆ ಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ, ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾವು ಕಾತರರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆ ರೀತಿ ಭರವಸೆ ಕೊಡಲು ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,
ಹೊಳೆ ನೀರ್ಗಲ್ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿ.

ದ್ವನಾಂಕ : ೫-೪-

ಗೆಳೆಯರೇ,

ನಿಮ್ಮಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಈಗ ಮನೆ ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಮನೆ ಮದುಕಿ 'ಆಕೆ ವೃದ್ಧಮಾತೆಯಲ್ಲವೆಂದೂ, ಅಮೆಜಾನ್ ಪ್ರಕೃತಿಯವಳೆಂದೂ, ನಾನು ಬರೆದಿದ್ದಕ್ಕೆ ನೀವು ವಿಷಾದ ಸೂಚಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದ ಪತ್ರವನ್ನು ಅವಳು ಓದಿರಬೇಕು. ಅದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಉಜ್ಜಾಟನೆ....

ನನ್ನ ಹೊಸ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ 'ಸುಖವಿಲ್ಲಾ' ಸಂತೇಪೇಟೆ. 'ಸುಖವಿಲ್ಲಾ' ಅನ್ನುವುದು ಅಂಚೆಯವನಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ.

ನಿಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸಿ,
ರಮಣಿ.

ಮರಿತ ಮಾತು :

ಸ್ವೆಟರ್ ಏನಾದರೂ ಸಿಕ್ಕಿತೆ? ಆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ.
ರ.

* * * *

ದ್ವಿನಾಂಕ : ೬-೪-

ಗೆಳೆಯರೇ,

ನಿಮ್ಮ ವಿಳಾಸ. ಸಂತೋಷ. ಅದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದೇ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರೇ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರನ್ನು ಹುಡುಕುವ 'ಸಾಹಸ'ದಲ್ಲಿ ನಾವಿನ್ನೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ.

ದಯವಿಟ್ಟು ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಅದರಿಂದ ನಿಮಗಾದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲು ಸಂಕೋಚವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವಾಸ ಏಕರೀತಿ ಇರಲಿ,

ನಿಮ್ಮದೇ ಆದ :

ಹೊಳೆ ನೀರಗಲ್ ಕಂಪನಿ.

ದನಾಂಕ : ೮-೪-

ಮಹಾಶಯರೆ,

ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ. ಏರು-ಪೇರು. ನೌಕರಿ ದಂಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಸಕ್ತಿ.

ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಹಾರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನನ್ನ ಸ್ವೆಟರ್ ಬೇಕು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದರವಿದೆ. ಮೂಢ ಪ್ರೇಮವಿದೆ, ಅದು ನನ್ನ ವಾಲಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾಗದ ವಸ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಹೆಣೆದದ್ದು ನನಗಾಗಿ. ಕೇವಲ ನನಗೊಬ್ಬನಿಗಾಗಿ. ಅದನ್ನು ಹೆಣೆದದ್ದು ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಹುಡುಗಿ. ನಾನು ಅವಳನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವಳಿಗಾಗಿಯೇ ನಾನು ದುಡಿದು ಧನ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುವುದು.

ನೋಡಿ, ಇದುವರೆಗೂ ಮರೆತೇ ಇದ್ದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮುಂದಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಳಭಾಗಕ್ಕೆ 'ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮವಳೇ ಆದ ತ್ರಿಪುರ' ಎಂದು ಅದೇ ಬಣ್ಣದ ದಾರದಲ್ಲಿ ಕಸೂತಿ ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಗುರುತು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಹುಡುಕುವುದು ಸುಲಭವಾಗಬಹುದು. ದಯವಿಟ್ಟು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಹುಡುಕಿಸಿ. ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ತಲುಪಿಸಿ.

ನಿಮ್ಮ....

ರಮಣಿ.

*

*

*

*

ದಿನಾಂಕ : ೧೦-೪-

ಮಹಾಶಯರೆ,

ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರನ್ನು ನಾವು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿದೆವೆಂದು ತಿಳಿಸಲು ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಸ್ವೆಟರು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದೂ ಇಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ರೀತಿಯ 'ಸ್ವೆಟರು'ಗಳು ಮೂರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಮೂರರ ಮೇಲೂ, ನೀವು ಹೇಳಿದ ಜಾಗದಲ್ಲೇ 'ಎಂದೆಂದಿಗೂ ನಿಮ್ಮವಳೇ ಆದ ತ್ರಿಪುರ' ಎಂದು ಕಸೂತಿ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅನುಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮೂವರ ಪೈಕಿ ಯಾರಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬೃಹದ್ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು, ಆದ್ದರಿಂದ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆವು.

ನಿಮ್ಮ ಸ್ವೆಟರನ್ನು ಈ ದಿನ ಕಳುಹಿಸಲಾಗಿದೆ....ತೊಂದರೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ
ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಇನ್ನೆಂದಿಗೂ ಈ ರೀತಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ನಿಮ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇತ್ಯರ್ಥ
ಮಾಡಿದ್ದೇವೆಂದು ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಇಂತು....

ಹೊಳೆನೀರ್ಗಲ್ ಕಂಪನಿ.

*

*

*

*

ಲೇಖಕನ ಮಾತು : ಅಂದಿನಿಂದ ವಿ. ರಮಣಿ ಪತ್ನಿಯಿಲ್ಲ!

ಗತವೈಭವ

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ 'ಕಚಗುಳ' ಇಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯಂತೆ 'ಚಂಗನೆ' ಎಗರಿ ನಿಂತರು. ಸೊಂಟವನ್ನು ಬಿಲ್ಲಿನಂತೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ, ಒಳ ಅಂಗಿಯ ಕೊನೆಗಳನ್ನು ಎಳೆದು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನೂ ಕಾಚಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಅವು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದರು, ಪೇಟೆ ಪತ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು.... ಸೊಂಟ ತಡಕಿದರು 'ಪ್ರನಾಳ'ದ ಷರಾಯಿಗಳೂ.... ಗೈರುಹಾಜರಿ.

'ಆಫೀಸರು.... ಕಛೇರಿ.... ಆಯಿತು ಕೆಲಸ. ಮುಗಿಯಿತು ಕತೆ'— ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ ಕೈಕೈ ಹಿಸುಕಿಕೊಂಡು ನಖಶಿಖಾಂತ ನಡುಗಿದರು.

'ಇಲ್ಲಾ... ಇದೊಂದು ಸಾರಿ ಮನ್ನಿಸಿ'—ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚುತ್ತ ದೇಹಾದ್ಯಂತ 'ಧರ'ಗುಟ್ಟಿದರು. ಪಂಚೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಎರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಒಂದು ತೂತು ಈ ನಗೆತವನ್ನೂ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಎಂಬಂತೆ, ಅನಾಮತ್ತು ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಒಳಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹಿಗ್ಗಿತು. ಪಂಚೆಯ ಈ ಅಂಚ್ಛೇದನ, ಅದರ ಬೆಲೆ.... ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ನರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಿರ್ಜೀವ ಮಾಡಿತು. ಈ ಗಲಾಟೆಗೆ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಯಿತು.

"ಯಾಕ್ರೀ.... ಯಾಕ್ರೀ.... ಹೀಗಾಡ್ತಾ ಇದೀರಿ...." ಎಂದು ಭಯಾಶ್ಚರ್ಯಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದಳು. ಎದ್ದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಭುಜ ಹಿಡಿದು ಮೋಟಾರಿನ ಗೇರಿನಂತೆ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ, ಕೆಳಕ್ಕೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಜಗ್ಗಾಡಿದಳು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಮ್ಮನ 'ಧೀರಿ' ಗನುಗುಣವಾಗಿ ತಟ್ಟಾಡಿದರು. 'ಆ.... ಹೂಂ'—ಎಂದು ಹಲುಬಿದರು. 'ಹುಚ್ಚುಗಿಚ್ಚೇನಾದ್ರೂ ಹಿಡೀತೇನ್ರಿ.... ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ' ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕಿರಿಚಿದಳು ಅಮ್ಮ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಂಭಕರ್ಣನ ಭಾವಮೈದ-ಅವರ ತಂಗಿ ಮಹಾನಿದ್ವಿಗಳಂತೆ! ಅದನ್ನು ಅಮ್ಮ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಅಮ್ಮನ 'ಕಿವಿಪರಚು' 'ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಅಮಲನ್ನು ಹರಿಸಿ ಹತೋಟಿಗೆ ತಂದಿತು. 'ಕೊಕೆಯಿನ್' ಇಂಜಕನ್ ಪ ಬಾವಳಿದ.

ಶಸ್ತ್ರತ ರೋಗಿಯಂತೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಬರತೊಡಗಿತು. ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರು. ಸುತ್ತ ನೋಡಿದರು.

ಇದು ಕಛೇರಿಯಲ್ಲ, ಮನೆ. ನಾನು ಅಫೀಸರ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿಲ್ಲ, ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತಲೇ, ಅವರ ಸೊಂಟ ಸರಳರೇಖೆಯಾಯಿತು. ನರಗಳು ನಾಡಿಗೆ ಅನುಕೂಲಿಸಿದವು. ಅಮ್ಮನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದು 'ವೀರಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ಬಸವಣ್ಣ' ನಿಂತಂತೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಾಚಿಕೆಯಾಯಿತು. ಅಮ್ಮನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಏನೋ ಒಂದು ಕನಸು ಕಣೇ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಕನವರಿಕೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಆಕಳಿಸಿದರು. ಹಳೇ ಸೈಕಲ್ಲಿನ ಹ್ಯಾಂಡಲ್ಲಿನಂತೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಡೆ ಸೊಂಟ ತಿರುವಿ, ಮೈ ಮುರಿದು, ಕೈ ಕೊಡವಿ, ಕಾಲು ಜಾಡಿಸಿ, ಕುತ್ತಿಗೆ ನುಲಚಿ (ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಕುತ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ!) ಲಟಕೆಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು.

ಆಗ ಬೆಳಗಾಯಿತು.

ಈ ರೀತಿಯ ಕನವರಿಕೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಹೊಸದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಅವರು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಾರನೆಯ ದಿನದಿಂದ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಗಾಬರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕನವರಿಕೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪುನಃ 'ದಿಂಬೋನ್ಮುಖ'ರಾಗತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಅಮ್ಮ :

“ಹಾಸಿಗೆ ಸುತ್ತಿಡಬೇಕು ಏಳಿ.... ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಇದೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.

“ತಡೆಯೇ ಕೊಂಚ ಮಲಗಿಕೋಬೇಕು” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ.

“ಪಾಪ! ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಿ ಇನ್ನೂ.... ಬೆಳೆಯೋ ಮಗು.... ಇನ್ನೂ ಬೆಳಕು ಹರಿದಿಲ್ಲ!”

“ಅಲ್ಲವೇ ನಾನು ಬಲಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಎದ್ದೋ, ಎಡಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಎದ್ದೋ ಮರ್ದೋಗಿದೆ”

“ಸರಿ.. ನಿಮ್ಮದಿದ್ದೇ ಇದೆ 'ಗಿರಾಗತಿ'....”

“ಎದ್ದ ತಕ್ಷಣ ದೇವರ ಫೋಟೊ ನೋಡಲಿಲ್ಲ”

“ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ....”

“ಸರಿಯಾಗೇ ಹೋಯ್ತು.”

“ಪಾಪ.... ಈಗೇನು ಕೆಟ್ಟೋಗಿರೋದು ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡ”

“ನಿನ್ನ ಮುಖಾನೇ....ಕೆಟ್ಟೀಗಿರೋದು....”

“ಅಂದ್ರೆ....”

“ಮೊದಲು ಶಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ನೀನು ಈಗ ಚಾಮುಂಡಿ.”

ಹೀಗಂದಾಗ ಅಮ್ಮನಿಗೆ ರೇಗುತ್ತೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ರಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಧಾಂಗಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ಅರ್ಧ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ‘ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಪ್ರಮಾಣ.’ ಅವಳಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ನಾವು ಹುಷಾರಾಗಿರಬೇಕು....ಇಲ್ಲವಾದರೆ....

ಸ್ತ್ರೀಯರು ಚಂಚಲರು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರ ಕೋಪವೂ ಚಂಚಲ. ಕೋಪ ಬರುವುದೂ ಬೇಗ, ಹೋಗುವುದೂ ಬೇಗ. ಅಮ್ಮನಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ! ಅಪ್ಪಾಜಿಯು ಮುಖವನ್ನು ರಗ್ಗಿನಿಂದ ಹೊರತೆಗೆಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಮ್ಮನ ಮೂಗಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೋಪ ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ, ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಟು ನಗೆ ತುಳುಕುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹೆಂಡಾಂತರ (ಇದು ಗಂಡಾಂತರದ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ಹೆಂಗಸರಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ಗಂಡಾಂತರ) ದೂರವಾದಂತೆ. .

“ಅಲ್ಲೇ....ಏಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಭಯಪಟ್ಟಿರಿ....ಏನು ಕನಸು ಆದು ? ”

“ಏನೂ ಇಲ್ಲೇ, ಲಂಚನಿರೋಧ ಶಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಹೋಗಿರುವ ‘ಮೂಗರ್ಜಿ’ಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಚಾರಣೆಯಾಯಿತೆಲ್ಲಾ. ಅದೇ ಕನಸು....”

“ನೀವು ಲಂಚಾ ತಗೋತಿರಿ ಅಂತ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪುಕಾರಿದೆ ...ಕೊಂಚ ಹುಷಾರಾಗಿರಬೇಡವೆ ? ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ಅಮ್ಮ.

“ಬಿಡೇಬಿಡೇ ಇಂತಹವೆಷ್ಟೋ ನೋಡಿದ್ದೀನಿ....ಈ ವಯಸ್ಸಿಗೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ.

ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅಮ್ಮ ಅಷ್ಟು ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಮಾತು ಆರಂಭಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಅಮ್ಮನ ಆರನೆಯ ಮಗು ಎದುರಿಗೆ ಅಳತೊಡಗಿತು. ಅವಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮನೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ವಾಕಿಂಗ್‌ಗೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಯೂ ಹೋದರು. ‘ಇವತ್ತೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಅವಸರವೇ ?’ ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ರೇಗಿದರು. ಅಮ್ಮ ಮುಂಚೆ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ವಾಕಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಬಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿ 'ಉರಉರ' ಅನ್ನುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋದಾಗ ಏನಾಗಿತ್ತೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಬಂದವರೇ ಚೌರದ ಸೆಟ್ಟು ಕೇಳಿದರು.

'ನನಗೆ ಕೈಬಿಡುವಿಲ್ಲ, ನೀವೇ ತಗೊಳ್ಳಿ' ಅಂದರು ಅಮ್ಮ. ಉರಿಯುವ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೊಗೆ ಹಾಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ. ಅವರ ಕೋಪವಿನ್ನುಡಿ ಸಿತು. ಅವರ ತರಹವೇ ಬೇರೆಯಾಯಿತು. ಚೌರದ ಸೆಟ್ಟನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಕೊಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರು 'ಒರಟಾಪರಟ' ಚೌರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಸದ್ದು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚೌರದ ಲೋಟವನ್ನು ಬಚ್ಚಲುಮನೆಗೆ ತಂದು ಕುಕ್ಕಿದರು. ತಂಬಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಗುದ್ದಿ ಉರುಳಿಸಿದರು.

ಅಮ್ಮ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ 'ಜೆಂಬು ಗುದ್ದಿ ಮೈಯೇಕೆ ನೋಯಿಸಿಕೊಳ್ತೀರಿ' ಎಂದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ 'ಹೂಂ' ಎಂದು 'ಹೂಂಕರಿಸಿ' ಸ್ನಾನಕ್ಕೇಳಿದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ಅಮ್ಮ ಹುಡುಗರ ಮೇಲೆ ಹಾರಿಬೀಳ್ತಾಳೆ. ಹುಡುಗರು 'ಹಾಂ ಹೂಂ' ಎಂದರೆ 'ದವದಪ' ಚೆಚ್ಚುತ್ತಾಳೆ.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಆತುರಾತುರವಾಗಿ ಸ್ನಾನಗೃಹವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಾಲು ಜಾರಿ ನಿಮಿಷಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಅಂಗತ್ರನಾಗಿ ಮಲಗಿದರು. ಇಡೀ ಭಾರವನ್ನು ಮೊಣಕೈ ಹೊತ್ತು ನಿಂತು ಮೂತಿ ನೀರಾ ಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿತು. ಮೊಣಕೈ ತರಚಿದರೂ ದವಡೆ ಮುರಿಯಲಿಲ್ಲವೆಲ್ಲಾ! ತರಚಿದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಟೆಂಚರ್ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು 'ಉರಿ ಉರಿ' ಎಂದು ಉಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಹ ಬಚ್ಚಲಿನ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನವಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ಈಸಾರಿ ಗಾಯಕ್ಕೆ ನೀರು ಬೀಳದಿರಲೆಂದು ಮೊಣಕೈಯನ್ನು ಹಸುವಿನ ಕೊಂಬಿನಂತೆ ಮೇಲಕ್ಕೇತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಮ್ಮನ ಕೈಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡರು.

*

*

*

ಅಪ್ಪಾಜಿ ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಮ್ಮ ದಫಾರನೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತಲೆ ಮೂಸಿ ನೋಡಿದಳು. 'ಅಯ್ಯೋ ನಿಮಗೇನು ಹಿಡಿದಿದೆ .. ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ ಸವರಿಕೊಳ್ಳೋಕೇ'—ಎಂದು ಗಾಬರಿಯಾದಳು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ತಲೆಗೂದಲಿನಲ್ಲಿ ತರ್ಜನಿಯನ್ನಾಡಿಸಿ ಅಮ್ಮ ಮೂಸಿ ನೋಡಿ “ಲಾಟೇನಿನ ಬತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡಿದಂತಿದೆ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಈ ವಾಸನೆ ಬರತ್ತಾ ಇತ್ತು....” ಎಂದಳು.

“ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಿನಿಂದ ಬಡ್ಕೋತಿದೀನಿ ಈ ಹಳೇ ತೈಲದ ಸೀಸೆ ಯಲ್ಲಿ ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ ತರಿಸೋದು ಬೇಡಾ ಅಂತ. ನನ್ನ ಮಾತೆಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ.... ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಇದು ಕೆಂಪು ಸೀಮೆಯೆಣ್ಣೆ ಬೇರೆ....ಗೊತ್ತೇ ಆಗೊಲ್ಲ ! ”

“ಅಷ್ಟು ಗೊತ್ತಾಗೊಲ್ವೇ....ವಾಸನೆ....”

ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ವಾಸನೆಯೊಂದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗೊಲ್ಲ. ಸಂತತವಾದ ಜ್ಞಾನಚೂರ್ಣದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಮೂಗು ಮದೋದಕವಿಲ್ಲದ ಆನೆಯ ಗಂಡ ಸ್ಥಲದಂತೆ ಸತ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಸಪ್ತೆಯಾಗಿದೆ.

“ಹೂಂ....ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಹೇಳಬೇಡ್ವೇ....” ಎಂದರು ಅಪ್ಪಾಜಿ.

“ನೀವು ಕೇಳಬೇಡ್ವೇ....” ಎಂದಳು ಅಮ್ಮ.

ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೋತ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಮೂಗಿಗೆ ನೆಶ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲು ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿಯೇರಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ರೇಗಿತು. ಏಟು ತಿಂದ ‘ಬಾಕ್ಸರ್’ನಂತೆ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಬುಸುಗಾಡಿದರು. ಮತ್ತೆ ತಲೆ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು ಅಪ್ಪಾಜಿ. “ಇವತ್ತೂ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಡಿಬಿಡಿಯೇ.....ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನಿಧಾನ ನಿಲುಕಡೆ ಕಲಿಯಿರಿ”—ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು.

“ಈಗೇನಾಯಿತು ...ನಿನಗೆ, ಮಹಾ ಹೇಳೋಕೆ ಬಂದಳು ಪ್ರವೀಣೆಯಂತೆ....ನಿಧಾನವಂತೆ....ನಿಲುಕಡೆಯಂತೆ....”

—ಎಂದು ಒಳಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಯೂ ಕೇಳದಂತೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೋದರು ಅಪ್ಪಾಜಿ.

*

*

*

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊರಟರು. ಅಮ್ಮ ಬೇಗ ಬೇಗ ತಬೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು :

“ಅಲ್ಲೀ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀರಿ ?”—ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಏ ಪಿಶಾಚಿ....ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಮಂಡೀ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕೊಂಡಿದ್ದಿ. ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ‘ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀರಿ’ ಅಂತಿ. ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾರೆ. ಆಫೀಸಿಗಲ್ಲದೆ....”

“ಅಲ್ಲಿ. ..ಆಫೀಸಿಲ್ಲ....”

“ಆಫೀಸೇಕಿಲ್ಲ ಇವತ್ತು. ಯಾವ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸತ್ತ. ಯಾವ ರಾಜ ಘಟ ಒಗೆದ. ಯಾವ ರಾಜಕಾರಣಿ ಕಾಲವಾದ. ಯಾವ ಮುತ್ಸದ್ಧಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ”

“ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ನೀವೇ. ” ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳದೆ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಒಂದೇ ಉಸರಿಗೆ ಹೊಸಲು ದಾಟಿ ನಡುರಸ್ತೆಗೆ ನೆಗೆದು, ಮುಖ ಮೂಗು ಉದ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆದರಿದ ಹುಂಜದಂತೆ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕುವ್ವಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಇವರಿಗೇನು ಹುಚ್ಚೋ ಬೆವ್ವೋ? ಎಂದು ಅಮ್ಮ ಅಂದುಕೊಂಡು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ತಾನು ಬಿಟ್ಟುಬಂದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಹೋದಳು. “ಇನ್ನೂ ಊಟ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಊಟ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸೋದು ಏನು ಕತೆ....” ಎಂದು ಪೇಚಾಡಿದಳು ಅಮ್ಮ.

*

*

ಅಪ್ಪಾಜಿ ದಿನವೂ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲೇ ಹೊರಟರು. ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೊಡನೆ ಸೌದೆ ಡಿಪೋಗೆ ಜನರು ಮತ್ತು ವಂತೆ ಅವರನ್ನು ಮುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿವಿಧ ರಂಗುನಷ್ಟಗಳಿಂದಲಂಕೃತವಾದವರು ಹ್ಯಾಟು, ಸಿಂಬೆ, ಗಾಂಧಿಟೋಪಿ, ಸಾದಾಟೋಪಿ, ಮಕಮಲ್ಲುಟೋಪಿ, ಜರೀ ರುಮಾಲು....ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೊಡೆಯ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಮೂಗಿಗೆ ತಗುಲಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬನ್ನಿ ಮಾತೋಡೋಣ ನಿಧಾನವಾಗಿ....ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದು ವರಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು, ಸ್ವಾಮಿ ನನ್ನದೇನಾಯಿತು, ನನ್ನ ಮಗನದೇನು ಮಾಡಿದಿರಿ. ನನ್ನ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಗತಿಗಾಣಿಸಿದಿರಾ; ನಿಮ್ಮ ಕೈಲೇ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ನಿಮ್ಮ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿವಿ....ನಾನು ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಯೊಂದಿಗ. ಈ ರೀತಿ ಗೋಳರೆಯುತ್ತ ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಹಿಂದಡಿಯಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಈ ಅಧಿಕಾರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಏರಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಕರು, ಆಕ್ಷೇಪಕರು, ಉಪೇಕ್ಷಕರು, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು... ಎಲ್ಲರೂ ಬಗ್ಗಿನಿಂತು ಕಾಡಿ, ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಎತ್ತ ತಿರುಗಿದರೂ ಚಾಚಿದ ಕೈಗಳು, ಆಲಿಸಿದ ಕಿವಿ, ಓರೆಯಾದ ಮಂಡಿ, ಬಗ್ಗಿದ ಸೊಂಟ, ಬಾಡಿದ ಮೀಸೆ, ದೀನ ಮೋರೆಗಳು, ಒಣ ತುಟಿಗಳು, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಗದ್ದಲದೊಂದಿಗೆ ನಡೆದು ನಡೆದು ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ರೂಢಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಈ ದಿನ ಒಂದು ನರಸಿಕ್ಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ದಿನಚರಿಯಲ್ಲಿ ವೈಶ್ಯಾಸವಾದುದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಮೇಲೂ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡದಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗಲೇ ಜಗಳ ಕಾದಿದ್ದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಮೀನಾದರು.

‘ಆ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನಾದರೂ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ!’ ಅಂದುಕೊಂಡರು.

ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನದು ಮಾಗಡಿ ರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಯಾದರೂ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಆತ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಸಹಬಾಲಿಸು (ಹಿಂಬಾಲಿಸು ಅನ್ನುವಂತೆ)ತ್ತಿದ್ದ....ಅವನು ಬಂದಕೂಡಲೆ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ‘ಅವರು ಹೀಗಂದ್ರು. ..ಇವರು ಹಾಗಂದ್ರು... ಆ ಹೆಡ್ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡ್ರೆ ಮೇಲ್ವೇಲೆ ಹಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಒಳಗೆ ಕತ್ತರಿ ಹಾಕಬೇಕಂತ ಕಾದಿದಾನೆ’. ಇತ್ಯಾದಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನುಳಿದು ಮತ್ತೆಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನೂ ಈ ದಿನ ಬಂದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅಪ್ಪಾಜಿ ತೋಳ ಸಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಮುಂದೆ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡೊಡನೆ ‘ಶಿರಸಾಷ್ಟಾಂಗ’ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚುರುಕುಚಂದ್ ತಪಶೀಲ್‌ಮಲ್ ಸಹ ಈ ದಿನ ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದ. ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಗೂನು ಬೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಧಾರಾಳಯ್ಯ ಸೊಂಟವನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೇ ಹಾಯ್ದು

ನಡೆದ. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. 'ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಇವರಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಬಂದಿತೆ? ಇರಲಿ ಇರಲಿ....' ಎಂದು ತುಟಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಡೆದರು.

*

*

*

ಎಂದಿನಂತೆ ಹನ್ನೊಂದು ಘಂಟೆ ಹೊಡೆದಾಗ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕಛೇರಿಯ ಹೊಸಲಿಗೆ ಬೂಟ್ಟು ತಗುಲಿಸಿದರು. ಜವಾನ ಎಂದಿನಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ಓಡಿಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈಚೀಲ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಿಂತಿದ್ದ.

'ಈ ಗೂಬೆಗೇನು ಬಂತು . ಇವತ್ತು' ಅಂದುಕೊಂಡು ಕೈಚೀಲದೊಂದಿಗೆ ಕಛೇರಿಯೊಳಹೊಕ್ಕರು. ಒಂದುಬಾರಿ ಕೆಮ್ಮಿದರು. ಈ ರೀತಿ ಕೆಮ್ಮಿದಾಗ ಗುಂಪುಗೂಡಿದ್ದ ಗುಮಾಸ್ತರೂ, ಜವಾನರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರದ ಸರಾಕು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹರಟೆಯ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಕಛೇರಿ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೆಮ್ಮಿದ ಕಾಲು ಗಂಟೆಯೊಳಗಾಗಿ ಅಚ್ಚೊತ್ತುವ ಯಂತ್ರಗಳ ಚಟಚಟ, ಲೇಖನಿಗಳ ಕೊರಕೊರ, ಗಂಟೆಗಳ ಟಿಣಟಿಣ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತಾಳಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ? ಈ ದಿನ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೆಮ್ಮಿದಾಗ ಗುಮಾಸ್ತ ಜವಾನರಾದಿಯಾಗಿ ಯಾರೂ ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಲಿಲ್ಲ. ತುಟಿಪಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹೆಡ್‌ಕ್ಲರ್ಕ್ ಕಿತಾಸತಯ್ಯ ಇನ್ನೂ ಬಂದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಕೆಮ್ಮಿನ ವುನರುಚ್ಛಾರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆದರೆ ತಲೆಗೆ ಬಂದ ಕೋಪವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ತಂದು ಕೊಳ್ಳದೆ ತಡೆದು, ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯ ಕದದ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಭುಜದಿಂದ ದಬ್ಬಿ ಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಖಚಿತಾಸನದ ಕಡೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಆಸನಾರೂಢರಾದರು.

ತಮ್ಮ ಮೇಜಿನ 'ಡ್ರಾಯರಿನ' ಬೀಗವನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಣಾಳದ ಷರಾಯಿಗೆ ಕೈತೂರಿಸಿದರು. ಬರೀ ಕೈ ಮೇಲಕ್ಕೇ ಬಂದಿತು. ಶರಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲೂ ತಡಕಿದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಗಾಬರಿಗೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತು ಜೇಬುಗಳನ್ನೂ ಒಂದುಕಡೆಯಿಂದ ಶೋಧಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಸತ್ತೆಯಿಲ್ಲ.

ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದವನು ಇಂದು ಬೀಗದಕೈ ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಬಹಳ ವೇಚಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅಮ್ಮನೂ ಜ್ಞಾಪಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದು ರೇಗಿದರು. ಕಾಲಿಂಗ್ ಬೆಲ್ ಒತ್ತಿದರು, ಕಿವಿ ತೂತಾಗುವ ವರೆಗೂ. ಯಾರೂ

ಬರಲಿಲ್ಲ. ತಾವೇ ಎದ್ದು ಹೊರಗೆ ತಲೆಹಾಕಿ ನೋಡಿ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದಿನ ಸ್ವಾಲಿನ್ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಎರಡು ಮಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ತಲೆಯೂರಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಜವಾನನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿದರು. ಜವಾನನು ಎದ್ದಕೂಡಲೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ, “ನಿಮ್ಮ ವಿಜಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕೊಡಿ ಇಲ್ಲಿ. ಆ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತ್ಕೊಳ್ಳಿ... ಕರೆದಾಗ ಬನ್ನಿ....ಸಾಹೇಬ್ರಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ನಿದ್ರಾಸನ ಹಾಕಿದ.

ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಅರಚಿ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಬೇಕಾಯಿತು ಅಪ್ಪಾಜಿ.

“ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಮ್ಮಾವ್ರ ಹತ್ತಿರ ಕೇಳಿ ಬೀಗದ ಕೈ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗು.... ಹೂಂ. . ಬೇಗ ಓಡು” ಎಂದರು.

ನಿಂಗನೂ ಅವನ ಜೊತೆಯಾಳುಗಳೂ ನಕ್ಕರು. ಗುಮಾಸ್ತರೂ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಯಿತು. ಅವರು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಕುಣಿದಾಡಿದರು.

“ಹೋಗ್ತಿಯೋ ಇಲ್ವೋ.... ಇಲ್ಲ ಸರ್ವಿಸ್ ಬುಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಬರೀತೀನಿ.... ಶುಧ್ಧನಾಲಾಯಕ್ಕು, ಅವಿಧೇಯರು, ಗೂಬೆಗಳು....”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಸರ್ವಿಸ್ ಬುಕ್‌ಗಾಗಿ ಹುಡುಕಾಡಿದರು, ಅದೂ ಬೀರಿ ನಲ್ಲತ್ತು. ಬೀಗದ ಕೈ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ನಿರಾಶರಾದರು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಳಿದು ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು. ಆ ನಗು ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ಅವಮಾನದ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆಳಸಿತು. ಕೋಪ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಪ್ಪುಶಾಯಿಯ ಲೇಖನಿಯನ್ನು ಮರೆತು ಕೆಂಪು ಶಾಯಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಅದ್ದಿ ಆ ಬೆರಿಕೆ ಮಸಿಯೊಳಗೆ ಗೀಚಿದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ‘ಫೈನ್’ ಹಾಕಿರುವುದಾಗಿ ‘ಮೆಮೊ’ ಓದಿ ಹೇಳಿದರು.

ಇದರಿಂದಲೂ ಯಾರೂ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳದೆ ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂದೇ ನಾಗುವುದೋ ಎಂದು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲರಾಗಿದ್ದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೆಡ್‌ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಕಿತಾಪತಯ್ಯನವರೂ ಅವರ ಸಂಗಡ ಧೂಮ ಸೇನರಾಯರೂ, ಅವರ ಬಾಲದಂತೆ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನೂ ತಲೆಹಾಕಿದರು.

ಧೂಮಸೇನರಾಯರ ಮುಖ ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಗುಮಾಸ್ತರೂ ಜವಾನರೂ ಗಂಡು ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಂಡ ಹೆಣ್ಣುಹುಡುಗಿಯರಂತೆ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ

ಚದುರಿ ಯೋಗ್ಯಾಸನಗಳನ್ನು ಏರಿದರು. ಜವಾನರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಧೂಮಸೇನರಾಯರ ಕೈಚೀಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಗಮನಿಸಿದರು. 'ನಾನು ಕಛೇರಿಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ.' ನನಗಿಲ್ಲದ ಮರ್ಯಾದೆ ನನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ....ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರು.

“ಎನ್ನಿ ಕಿತಾಪತಯ್ಯ ಗಂಟೆ ಹನ್ನೊಂದೂವರೆಯಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟುದಿನ ಹೇಳೋದ್ರಿ....ಒಂದು ಸಾರಿ ಬರೇಹಾಕಿದ್ದೆ ಗೊತ್ತಾ ಗುತ್ತೆ. ಪಾಪ! ಏನೋ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ....” ಅಪ್ಪಾಜಿ ರೇಗಿದರು.

ಆದರೆ ಕಿತಾಪತಯ್ಯ ತನ್ನ ಸಹಜರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೇಟವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕದಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಜಿನ ಬಲಗಡೆ ನಿಂತು ನಾಲಿಗೆಯಿಂದ ತುಟಿ ಸವರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದೇವರ ಮುಂದಿನ ಪೂಜಾರಿಯಂತೆ ಬಗ್ಗಿ ಕೈಕೈ ಹಿಸುಕಿಕೊಂಡು ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತ 'ದಯವಿಟ್ಟು' ಎಂದು ಕ್ಷಮಾಪಣೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ!

“ಇವೆಲ್ಲ ಹೇಳಲು ನಿಮಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ”—ಎಂದುಬಿಟ್ಟು ಕಿತಾಪತಯ್ಯ.

ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಕೊಂಚ ಸಂದೇಹವಾಯಿತು. ‘ಇದೇನು ಈ ದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗ್ತಾ ಇದೆ’—ಎಂದು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಹೀಗಾಯಿತು.

‘ಈ ಕಛೇರಿ ಕದೀಮರಿಗೇನು ಬಂತು, ಈ ದಿನ. ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಮುಷ್ಕರವೇನಾದರೂ ಹೂಡಿದ್ದಾರೋ....ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲೇನು ಮಾತ್ತಿತ್ತಿ ದರೆ ಮುಷ್ಕರ.... ಗುನಾಸ್ತರು ಲಂಚನಿವಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನ ಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮುಷ್ಕರ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷೆ ಬೇಡವೆಂದು ಮುಷ್ಕರ; ಶ್ರೀಮಂತ ಮಹಿಳೆಯರು ವಜ್ರದ ಮೂಗುಬಟ್ಟು ಇಡಬಾರದೆಂದು ಬಡ ಹೆಂಗಸರ ಮುಷ್ಕರ, ಸೂಳೆಯರು ಅಲಂಕಾರ, ಟಾಯಿಲೆಟ್ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಗಂಡಸನ್ನಾ ಕರ್ಷಿಸಬಾರದೆಂದು ಗೃಹಿಣಿಯರ ಮುಷ್ಕರ, ಗೃಹಸ್ಥೆಯರು ಗೃಹದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ಸೂಳೆಯರ ಮುಷ್ಕರ, ಕೆಲಸ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಸಂಬಳ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನೌಕರರ ಮುಷ್ಕರ, ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಎಲ್ಲಾ

ಬುದ್ಧಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದೆಂದು ದಡ್ಡರ ಮುಷ್ಕರ.... ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ಕೋಣನ ಮುಂಜಿಗೂ ಮುಷ್ಕರ ಮಹಾಬಾಣವೆ ! ’

ಈ ಮುಷ್ಕರದ ಗಾಳಿ ತಮ್ಮ ಕಛೇರಿಗೆ ಬೀಸಿದೆಯೆಂದೇ ಅಪ್ಪಾಜಿ ತಿಳಿದರು, ತಡಬಡಾಯಿಸಿದರು. ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಎದೆಗುಂದುತನವನ್ನು ಕಛೇರಿಯಲ್ಲೇ ತೋರ್ಪಡಿಸದೆ ಕರ್ತವ್ಯಾಭಿಮುಖರಾದರು. ಕಿತಾಪತಯ್ಯ ನವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ, ಸಹಜವ್ಯಗ್ರತನದಿಂದಲೇ “ಎಲ್ಲಿ ಆ ಕೋತಿಲಾಲನ ಫೈಲು ತನ್ನಿ...” ಎಂದರು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಿತಾಪತಯ್ಯ ಗಮನಿಸದೆ ನಿಂತಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ, ಧೂಮಸೇನರಾಯರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಹುಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಸನ್ನೆಮಾಡಿದ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಜೋರಾಗಿ ಕಿರಚಿದರು. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಕಿತಾಪತಯ್ಯನೂ ಅಭ್ಯಾಸಬಲದಿಂದ ಹೆದರಿ ಫೈಲು ತರಲು ಹೋದ.

ಧೂಮಸೇನರಾಯ ಮಾತಾಡದೆ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಬೀಗದ ಕೈ ಗೊಂಚಲನ್ನು ತೆಗೆದರು. ‘ಅರೆ,’ ನನ್ನ ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲು ನಿಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೆ? ಎಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು?’—ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಬೀಗದ ಕೈಗೊಂಚಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ‘ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್’ ಅಂದರು.

ಧೂಮಸೇನರಾಯರು ಮೇಜನ್ನು ಗುದ್ದಿದರು. ಅದರ ರಭಸಕ್ಕೆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಕಾಲಿಂಗ್ ಬೆಲ್, ಬ್ಲಾಟರ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ತೂರಾಡಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದವು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹರಿಯುವ ಶಾಯಿಯಿಂದ ತೋಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ಲಾಟಿಂಗ್ ಅಣಕಟ್ಟಿದರು. ಧೂಮಸೇನರಾಯರ ಮುಖ ನೋಡಿದರು.

“ಈ ಬೀಗದ ಕೈ ಹೇಗೆ ಬಂತು ಅಂತ ಕೇಳಿರಾ? ನಿಮ್ಮ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಕಿತಾಪತಯ್ಯ ಕೊಟ್ಟ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಅವನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ.”

“ಛೇ.... ಛೇ...”

“ನೀವು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರೀ ಆಜ್ಞೆ ಕೊಡಿಸಿತು” ಅಂದರು. ಹಾವಾಡಿ ಗನ ಸುತ್ತ ಜನ ಸೇರುವಂತೆ ಕಛೇರಿಯ ಆಸಾಮಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಹೇಬರ ಕೋಣೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಆಸಾಮಿ, ‘No admission’ ಬೋರ್ಡನ್ನು ಹಸ್ತಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಒಳನುಗ್ಗಿದ್ದ.

“ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಆರ್ಡರ್ ಬರುತ್ತಲೂ ಕಛೇರಿಯ ಕ್ಯಾಷ್ ಮತ್ತು ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಿತಾವತಯ್ಯನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಿಲ್ಲವೆ. ಎಕ್ಸಾಟಿನ್ ಪನ್ ಸಿಗುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಬಂದ ಆರ್ಡರನ್ನು ಹೊರಬಿಡದೆ ಎಂಟು ದಿನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೊಂದು ‘ಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್’ ರಿವೈಂಡರ್ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ?... ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ‘ಚಾರ್ಜ್ ಹ್ಯಾಂಡೋವರ್’ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೇ, ನಿನ್ನೆ. ಪುನಃ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದು ದರ್ಬಾರ್ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಜೀಪಿನ ವೆಟ್ರೋಲ್ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆಗೇ ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.” ಧೂಮಸೇನ ರಾಯರು ಒಂದೇ ಉಸುರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದರು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಆಗ ಹೊಳೆಯಿತು. ನಿನ್ನೆಯ ದಿನ ತಮಗೆ ರಿಟೈರ್ ಆಯಿತು ಎಂದು. ಅವರ ಜೀವ ಒಂದು ಹಿಡಿಯಾಯಿತು. ಹಾಳು ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿ ಕಡೆಗೂ ಕೈಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಅಪ್ಪಾಜಿಗೆ ಆಗ ಹೊಳೆಯಿತು. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಚಾಡಿ ಹೇಳಲು ಬರೆದಿದ್ದು, ಹೆಡ್‌ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಕಿತಾವತಯ್ಯ ಅವಿಧೇಯನಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದು, ಚುರುಕ್‌ಚಂದ್ ಕಂಡೂ ಕಾಣದೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಜವಾನ ಬೀಗದ ಕೈ ತರಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನಿಂತಿದ್ದು, ಜವಾನರು, ಗುಮಾಸ್ತರು ತಮಗೆ ಸರಿಸಮ ನಿಂತು, ತಮ್ಮನ್ನು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದು—ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅವರು ‘ರಿಟೈರ್’ ಆದದ್ದೇ ಕಾರಣ.

ಧೂಮಸೇನರಾಯನಿಗೆ ಜಾಗ ಕೊಟ್ಟು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದರು.

* * * *

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಪುನಃ ಕಛೇರಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಅದೇತಾನೆ ಪ್ರವಾಸ ಬಂದಿದ್ದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೂ ತಿಳಿದು ಅವರು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಅಪ್ಪಾಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ‘ಎನ್ರಿ ರಾಯರೇ.... ಇಷ್ಟುದೂರ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ....’ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು.

‘ಎನ್ನಿಲ್ಲ. ಎನ್ನಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅಪ್ಪಾಜಿ ಉಗುಳು ನುಂಗಿದರು.

“ನನಗೆ ‘ರಿಟೈರ್’ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು. ಎಂದಿನಂತೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.”

“ನೋಡೆ, ರಾಯರೆ, ಈ ರೀತಿ ಮರವು ಬಂದಾಗಲೇ ‘ರಿಟೈರ್’ ಮಾಡಿಸುವುದು. ಈಗಲಾದ್ರೂ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತೋ....”

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಕಛೇರಿಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ತಂದರು.

“ಹೋಗಿಬರ್ತೀರಾ. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರತ್ತಾ ಇರಿ. ಈಗೇನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಿಡುವು ಇರುತ್ತದೆ....” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೋಪವನ್ನು ಗಂಟಲೊಳಗೇ ಅದುಮಿಕೊಂಡು ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಂಡರು, ತುಟ ಕಡಿದುಕೊಂಡರು. ಸೋತ ಜೆಟ್ಟಿಯಂತೆ ಜೋಲುಮೋರೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಯ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದರು. ಗೇಟಿನ ಬಳಿಬಂದಾಗ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಕಛೇರಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಗತವೈಭವವನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡರು. ತಾರುಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಂತೆ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟರು. ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

ಅಮ್ಮ ಬೆಳಗ್ಗಿನೇ ಹೇಳ್ತಾ ಬಂದಳು, ಈ ದಿನವೂ ಗಡಿಬಡಿಯೇ ಅಂತ.... ಅಪ್ಪಾಜಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಬೇಸ್ತು !

ನಳಮಹಾತ್ಮೆ!

‘ಇಲ್ಲೋಡಿ....ಬಾಗಿಲು’

ಆಗತಾನೇ ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖವಿಟ್ಟು ಮುಗಿಲನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಆ ಹುಡುಗಿ. ಅವಳಿಗೆ ನಾನು ಕೂಗಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಉದ್ದನೆಯ ಕೂದಲು ಗಾಳಿಗೆ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಹಳೆಯ ಕೊಡೆಯ ಚೂರು ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದುವು. ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಓಲೆಯಿರಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಈಚೆಯೋ ಆಚೆಯೋ ಆಗಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಆ ಮುಖವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಮೇಕಪ್ ಇಲ್ಲದೆ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದ ಕೆಂಪು ವೆಪ್ಪುಮೆಂಟಿನಂತೆ ಮೆರಗುಹೀನವಾಗಿತ್ತು. ಮುಖವನ್ನು ಒಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅದೃಶ್ಯಳಾದಳಾಕೆ.

ಹೊರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಿದ್ದ ಜಾಜಿಯ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೆ. ‘ವಾಣೀವಿಲಾಸ’ ಎಂದು ಮನೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಬೋರ್ಡು ನೋಡಿದೆ. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳಿದ ಮನೆಯೂ ಇದೇ ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಈ ಕಡೆಗೆ ಓಡಾಡಿದೆ. ಬೂಟಿನಿಂದ ಗೇಟನ್ನು ಗುದ್ದಿದೆ. ಬೂಟಿಗೆ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಣ್ಣು ಉದುರಿತಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಪುನಃ ಕೂಗಿದೆ. ಕಿಟಕಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ತೋರಿಸಿ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದ ಹುಡುಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಜಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ನಾನು ಕೂಗಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಅವಳ ಹೆಸರಾದರೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪಾಜಿ ಅದನ್ನಾ ದರೂ ಹೇಳಿದ್ದರಿ.... ಅದೂ ನಿಜ....ಯಾವುದೂ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಅದು ಹೇಗೆ ಹೆಸರು ಹಿಡಿದು ಕೂಗುವುದು. ಬರಿ ‘ಮಿಸ್’ ಎಂದು ಕೂಗೋಣವೇ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಬೇಡ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಷರಾಯಿ ಜೇಬಿನಿಂದ ಕರವಸ್ತ್ರದ ಕೊನೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಾಲಹಿಡಿದು ಇಲಿ ಯೆಳೆಯುವಂತೆ ಎಳೆದೆ. ಅಲ್ಲಾ ಹುಡುಗಿಯರು ಕೂಗಿದ ಕೂಡಲೇ

ಬರುತ್ತಾರೆ.... ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ನಸುನಕ್ಕು, 'ಹಲೋ' ಎಂದ ಕೂಡಲೇ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ನನ್ನ ಗೆಳೆಯರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇ.... ನಾನೇ ಹಲ್ಲುಗಿರಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು 'ಬೊಂಬ್ಬಾ' ಬಾರಿಸಿದರೂ ಯಾರೂ ಓ ಕೊಡಬಾರದೆ !

ಜೈಲು ಮುಂದಿನ ಸಿಪಾಯಿಯಂತೆ ಜಾಜಿ ಬಳ್ಳಿಯ ಆ ಕೊನೆಯಿಂದ ಈ ಕೊನೆಯವರೆಗೆ 'ಪಾರಾ' ತಿರುಗಿದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು.

ಅದೇ ಹುಡುಗಿ ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದು, 'ಬಂದಳು' ಅನ್ನುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ನಾನು ಕೂಗಿದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ....

ಬೇಟೆಗಾರನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಹರಿಣಿಯಂತೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಳು. ಕುಳಿ ತಲ್ಲಿ ಕೂಡಳು ಆ ಹುಡುಗಿ. ಮತ್ತೆ ಕಿಟಕಿಯ ಹತ್ತಿರ ಅವಳು ನಿಂತಿದ್ದಾಗ ಅವಳು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ಅರಳಿದ ಕೆಂಪು ಗುಲಾಬಿಯಂತೆ ಮುಖ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಮಿಂಚು ಬೆಡಗು, ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿನ ಗುಳಿಗಳ ಮೋಹಕತೆ, ಮುಂಗುರುಳ ತಂಡ.... ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಬಾಗಿ ಬೀಗುವ ದೇಹಮಾಟ ದೂರ ದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ ಚೆಲುವೆ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರಬಹುದು !

ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಬೆಳಕಿನ ಬಣ್ಣದ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಉಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಿಟ್ಟೆಯ ಚಿತ್ರ; ಅದರ ಮಧ್ಯೆ ಹುಡುಗಿ, ಎಲೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಅರಳಿನಂತ ಹೊಸ ಗುಲಾಬಿಯಂತೆ ಕಂಡಳು.

ಸದ್ಯ ಹಜಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹಾರಿ ಬರಬಾರದೆ ಹುಡುಗಿ.... ನನ್ನ ಕೂಗಾ ದರೂ ಕೇಳಿಸಿತು.... ಅಗೋ.... ಹಾಡತೊಡಗಿದಳು. ನಾನಿಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸದವಳಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.

ಹೊಗೆಯ ಬಂಡಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾದ ಮೇಲೆ ಊದುವಂತೆ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟೆ. ವಾಪಸು ಹೋಗೋಣವೇ ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಛೇ.. ಛೇ ಅಪ್ಪ ರಂಗಣ್ಣನವರನ್ನ ನೋಡಿಕೊಂಡೇ ಬರಬೇಕೆಂದು, 'ಅದೇನೊ ನಿನ್ನೆ ಸಂಜೆ ಹೇಳಿದ್ದ ರಂತಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಅವರೇನು ಹೇಳಿದರು ಅನ್ನೋದನ್ನು 'ಚಾಚೂ' ಮರೆಯದೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು' ಹೇಳಿ ನನಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಲವಂತನಾಡಿ ಅಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ಹಾಗೇ ವಾಪಸು ಹೋದರೆ....ಅಪ್ಪಾಜಿ....ದೂರ್ವಾಸವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗಲಿ.... ಮತ್ತೆ ಕೂಗಿ ನೋಡೋಣ.

ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ಆ ಹರಿಣಿ ವರಾಂಡಾಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಂದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ವಸ್ತು ವೊಂದನ್ನು (ದೂರಕ್ಕೆ ಅದು ಪುಸ್ತಕದಂತೆ ಕಂಡಿತು) ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುನಃ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

‘ಪುಸ್ತಕ ಓದಲು ಹೋದಳೇ ಮಹಾರಾಯತಿ. ಬಹುಶಃ ಕಾದಂಬರಿ ಇರಬೇಕು. ಕಾಮಿನಿಯರಿಗೆ ಕಾದಂಬರಿ ಕಂಡರೆ ಕಲ್ಪಸಕ್ಕರೆ ಕಂಡಂತೆ. ಅನ್ನ ನೀರು ಆದಕೂಡಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕಟವಾದ ಕಾದಂಬರಿ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ‘ಭರ್’ ಎಂದು ಓದಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಓದಿದ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ, ಓದಿದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೆಸರೇನು, ಕಥೆಯೇನು, ಅದರಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳಾವುವು ಎಂದು ಕೇಳಿದರಂತೂ ದೇವರೇ ಗತಿ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿಗೂ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಪಾರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೋಗಲಿ, ಕಾದಂಬರಿ ಸಾಮಾಜಿಕವೋ, ಐತಿಹಾಸಿಕವೋ ಅಥವಾ ಪೌರಾಣಿಕವೋ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, “ಅಯ್ಯೋ ಯಾವುದೋ, ಅದು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಮಗೇನು....ಹೊತ್ತುಹೋದ್ದೆಲ್ಲ ಒಂದು” ಅನ್ನೋದು’ ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನನ್ನ ಮನೋಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ನನಗೆ ಇನ್ನಾವುದೂ ಭೂಮಿ-ಕಾಣಿ ಇಲ್ಲ) ಸಾಹಿತ್ಯಸೌಧ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ನಲಿದೆ. ಗೇಟಿನ ಸಲಾಕೆಯ ಬಿಸಿ ತಗುಲಿ ನನ್ನ ನಲಿವು ನಿಂತು ನೋವು ಆರಂಭವಾಯಿತು.

ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ನೋಡಿದೆ. ಯಾರೂ ಬಂದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾದ ಹುಡುಗಿಗಂತೂ ನನ್ನ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸೊಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಿಕ್ಕವರಿಗಾದರೂ ಕೇಳಿಸಬೇಡವೆ! ಬಂದವರಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯದಂಥ ಎಂಥ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಮನೆಯಿದು! ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲ-ಯಾರಾದರೂ ಕಳ್ಳಕಾಕರು (ನಮಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಗುವ ‘ಕಾಕಾ’ಗಳಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ) ನುಗ್ಗಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋದರೇನು ಗತಿ! ಎನ್ನಿಸಿತು. ‘ರೀ’ ಎಂದು ರೋದಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಅರಚಿದ್ದಾಯಿತು. ಕೂಗಿದ್ದಾಯಿತು. ಬಿಸಿಲು ಬೇರೆ, ಒಂದುಕಡೆ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಮಾಡಿ, ಚುರುಗುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ದಿಜ್ಞಾಢನಾಗಿ ನಿಂತೆ. ಇದಕ್ಕೇನುವಾಯ್ ?—
 ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಹಲಕೆಲವು ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಥಾನಾಯಕ
 ರೇನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅರ್ಧಾತ್ ಲೇಖಕರು ಏನೇನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆಂದು
 ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಒಂದೊಂದಾಗಿ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡೆ. ಅಂಥ ಸಾಲಭ್ಯಗಳೇನಾ
 ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಲ್ಲವೆ?—ಎಂದು ವಿಕ್ಷಿಸಿದೆ, ತರ್ಕಿಸಿದೆ....ಗಗನಚುಂಬಿ
 ಗಳಾದ ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟಿಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದರ
 ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಒಣಗಿನಂತಿದ್ದ ಮೋಟು ಮರದ ಸಹಾಯದಿಂದಲೇ, ಕಾಳ
 ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, ಗೋಡೆಗೆ ಯಾರೊ ತಗುಲಿಸಿದ್ದ ಹಗ್ಗದ ತುದಿಯನ್ನು ತನ
 ಗಾಗಿಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದವನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಹತ್ತಿ, ಅದೇ
 ಹಗ್ಗದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಒಳಗಿಳಿದು ಊರಿನ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಜನಸಂದಣಿಯ
 ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಅರಮನೆಗಳ ಮಹಾದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದೆ,
 ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಬಿದ್ದರೂ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಚೂರಿಯಿಂದ ಹೋರಾಡಿ ಹೆಣ
 ಗಳನ್ನು ಉರುಳಿಸಿ, ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ತಲುಪಿ
 ಹಂಸತಾಲಿಕಾತಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ನಿದ್ರಾಲೋಲುಪಳಾಗಿರುವ ಶತ್ರುರಾಜ
 ಕುಮಾರಿಯನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದಿತ್ತುವ ಕಟ್ಟಾಳುವನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡೆ....ಕೇಲು
 ಕುದುರೆ, ಮಂತ್ರದ ಮಣಿ, ಚಾಪೆ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹೇಗೋ ಸಂಪಾದಿಸಿ
 ಕೊಂಡು ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಸಣಕಲವೀರರ ಚಿತ್ರಗಳೂ ನನ್ನ
 ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸುಳಿಯದಿರಲಿಲ್ಲ....

ಅಂಥವರೆಲ್ಲ ಎಂಥೆಂಥ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಪ್ತಸಮುದ್ರ
 ಗಳನ್ನೂ ಸಪ್ತವಲಯಗಳನ್ನೂ ದಾಟಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನದೇನು ಮಹಾ, ಒಂದು
 ಏಳಡಿ ಗೇಟನ್ನು ದಾಟುವುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ, ಈ ಕಂಠಶೋಷಣೆಗಿಂತ
 ಲಂಘಿಸುವುದೇ ಪರಮಸುಖವೆಂದು ತಿಳಿದೆ. ಮೆಲ್ಲನೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಸರಿ
 ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಸ್ತ್ರಸನ್ನಧನಾಗಿ ಗೇಟಿನ ಅರ್ಧದವರೆಗೂ ಹತ್ತಿನಂತೆ. ಕ್ಷಣ
 ಕಾಲ ಮೈಜುಮ್ಮೆಂದರೂ, ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಉತ್ಸಾಹ ಬಂದು, ಆ
 ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದೆ.

ಬಾಟುಗಾಲಿನಿಂದ ಒಣನೆಲದ ಮೇಲೆ ಧುಮುಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಶಬ್ದ
 ಕೊಂಚ ಜೋರಾಗಿಯೇ 'ಧಬ' ಎಂದು ನೆಲಸದ್ದು ಮಾಡಿತು. ಧುಮುಕಿ

ಮೊಡನೆ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಮಾಯಾದೀಪ ಹಚ್ಚಿದಾಗ ಬರುವ ಹೊಗೆಯಂತೆ ಧೂಳೆದ್ದು ಸರಾಯಿ ಹಾಳಾಯಿತು. ಮುಖದ ಬಣ್ಣ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಬೇಗ ಬೇಗ ಇದ್ದುದರಲ್ಲೇ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದೆ. ನನ್ನ ಶೋಕೀಲೋಚನ (ಶೋಕಿಗಾಗಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಸುಲೋಚನ) ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಕ್ಲೀನ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ, ಮುಖದ ಧೂಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಂದು ಬಾರಿ ಕೊಡವಿ ಡಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು, ಅನಂತರ ಬಗ್ಗಿ ಬೂಟ್ಟು ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅಷ್ಟುಹೊತ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ರೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಯಾರೊ ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಅವನ ಕೈಲಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಸುಲಿದು ರಸ ಒಸರುತ್ತಿದ್ದ ದವ್ವ ಈರುಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಬತಾಯಿ ಚಾಕು ಇತ್ತು. ಈರುಳ್ಳಿ ರಸದಲ್ಲಾಡಿದ್ದ ಅಂಗೈ ಕಂದುಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದವು. ಹಸ್ತಸಾಮುದ್ರಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಸವರಿದಂತೆ ಅಂಗೈ ಗೆರೆಗಳೆಲ್ಲ ಕೊಳೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈರುಳ್ಳಿಯ ಖಾರದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಅವನ ಕಣ್ಣುಮೂಗುಗಳು ಅಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಸರದಿಯ ಮೇರೆ ಎಡ ಬಲ ಮುಂಗೈಗಳಿಂದ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನನ್ನ ರೆಟ್ಟಿಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗತೊಡಗಿದ. ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ: “ಗೇಟು ಧುಮುಕಿ ಗಿಡದಡಿ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿಯಾ?”-ಎಂದನಾತ.

ನನಗೆ ಈ ಏಕವಚನದ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ರೇಗಿತು. ಇವನಿಗೇನು ‘ನ್ಯಾನ್ಸ್’ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು, ನನ್ನ ರೆಟ್ಟಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದವನನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಕ್ರೂರವಾಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಅವನು ನಿಂತ ನಿಲುವು.... ಎಣ್ಣೆಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ತೇಲಿದ್ದರೂ ಬಾಚಣಿಗೆ ಕಾಣದ ಕ್ರಾಪು-ಅದನ್ನು ಕ್ರಾಪೆನ್ನಲು ಧೈರ್ಯ ಬೇಕು-ಬೆವರಿನಿಂದ ನೆನೆದು ಕೊಳೆಯಾದ ಬಿಳಿ ಅಂಗಿ, ಮೋಟು ಪಂಚೆ.

ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನುಳಿದ ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಪ್ಪೇ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಈ ಅವತಾರ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವನೇ ಅವರ ಮನೆಯ ‘ನಳ’ನೆಂದು ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ಆತ ತನ್ನ ಮಸೀಭೂತಕರದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಕೋಟು ಹಿಡಿದಿದ್ದ. ಜೊತೆಗೆ ಈರುಳ್ಳಿಯಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸಿದ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ ವಾಸನೆ ಬೀರ ತೊಡಗಿದ. ಅದರವಾಸನೆ ನನಗೆ ಮೊದಲೆ ಆಗದು....

“ಧೂ....ಮಸಿಯಾಗುತ್ತೆ, ಬಿಡಯ್ಯಾ”-ಎಂದೆ.

ಆತ ತಾನು ಮೊದಲು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹಿಡಿದ. ಅಲ್ಲೂ ಅವನ ಕರೀಕೈಯ ಮುದ್ರೆ ಬಿತ್ತು. ನಾನು ಮತಿಗೆಟ್ಟೆ.

“ಧೂ....ದರಿದ್ರಾ, ಕೋಟಿಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಯ್ತು ಕೈಬಿಡು....ರಂಗಣ್ಣನವ ರಿದ್ದಾರೆಯೋ ? ”-ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಅಡಿಗೆಯವನು ನನ್ನ ಎಡ ತೋಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಲ ತೋಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಿರುಗಿಸಿ ಜಗ್ಗಿಸುತ್ತ,

“ಈ ಚಾನ್ಸ್ ಗೇನ್ಸ್ ನಮ್ಮತ್ರ ನಡೆಯೊಲ್ಲ....ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಬಂದುಬಿಟ್ಟು ಗೇಟು ದಾಟಿ ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಸಾಮಾನು ಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸೋದು, ಸಂಜೆಯೊಳಗೆ ಅವನ್ನು ಗುಜರೀಪಾಲು ಮಾಡೋದು. ಇಂಥವೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ನಡೆಯೊಲ್ಲ...ಪೋಲೀಸ್ ಸೂಪರಿಂಡೆಂಟ್ ಪಶು ಪತಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷವಿದ್ದೆ. ಬ್ಲಾಕ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಭೀಮಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷವಿದ್ದೆ. ಕತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿಮೂಟಿ ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸಲಾರದೆ ಬಿಟ್ಟೆ. ನಾನು ಎಷ್ಟು ಮನೆ ದೊನ್ನೆ ಎತ್ತಿದೀನಿ ಅಂತಬಲ್ಲೆ ಈ ಚಾನ್ಸ್ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ನಡೆಯೋದೇ ಇಲ್ಲಾ....ಇಂಥ ಎಕ್ಸ್ ಪೆನ್ಸನ್ ಕಳ್ಳರನ್ನು ಸಾವಿರ ಜನ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ ಈ ವಯಸ್ಸಿಗೆ”

“ಎನಯ್ಯಾ ಬಾಯಿ ಹೋದ್ದಾಗೆ ಮಾತಾಡ್ತೀಯಾ..... ಹಜಾರದ ಸಾಮಾನು ಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಜವಾಬ್ದಾರನೇ? ನಿನಗೆಲ್ಲೋ ಬುದ್ಧಿ ಸ್ವಾಧೀನ ವಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊ....ಸುಮ್ಮನೆ ತುಟಿಯೆಲ್ಲ ಹರಟಬೇಡ....”

“ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆಯಾ..ಕಳ್ಳನೊಂದಿಗೆ.. ಒಳ್ಳೇ ಕೋಟ್ ಬೂಟ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ ವೇಳೆ ಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡೋದು....ಇಂಥ ‘ರೋಫ್’ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ನಡೆ ಯೊಲ್ಲ. ಕೇಳಿದರೆ, ರಂಗಣ್ಣರಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹಾಗೆ....ಹೀಗೆ ಅನ್ನೋದು....”

“ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಹೋಗಿ ರಂಗಣ್ಣನೋರೊಡನೆ ಅಥವಾ ಮನೆಯವರನ್ನೂ ಬರಹೇಳು.”

“ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ....”

“ಈಗ ನೋಡಿದೆ. ..ಯಾವುದೋ ಹುಡುಗಿ. .ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ”

“ಎಲಾ ಇವನ! ಹೊಂಚು ಹಾಕ್ತಾ ಕಾಯ್ತಾ ಇದ್ದಿಯೇನೋ ಹಾಗಾ ದರೆ....ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸದಿದ್ದರೆ....” —ಎಂದುಕೊಂಡು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಗ್ಗದ ಹುರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸನ್ನದನಾದ. ನನ್ನ ಕೋಪ ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ದಾಟಿತು. ಕಿವಿ ಕೆಂಪಾದುವು. ಶಿರೋನರಗಳುಬ್ಬಿ ಗಂಟಲು ಗಡುಸಾಯಿತು, ಧ್ವನಿ ಬಿರುಸಾಯಿತು.

ಈ ಮುರ್ಮುಳ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೆ ಕೈಕಟ್ಟಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಾ ನೆಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸದಂತೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತು ಝಳಿಸುತ್ತ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹೆಣಗಿದೆ, ಮೈಯನ್ನು ಅತ್ತಲಿಂದಿತ್ತ ನುಲಿದಾ ಡಿಸಿದೆ. ಇದರಿಂದಾದ ಪರಿಣಾಮವೆಂದರೆ ಅಡಿಗೆಯವನು ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತ್ವರಿಗೊಳಿಸಿದನು. ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಣಯಾವೇಶದಿಂದ ಬರಸೆಳೆದಪ್ಪುವ ಉನ್ನಾದ ನಾಯಕನಂತೆ ಎಳೆದು ನನ್ನ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನೂ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡ. ನಾನು ನಿರುಪಾಯನಾದೆ. ನನ್ನ ‘ಬಿಸ್ಕೆಟ್’ ಕಲರ್ ಕೋಟು ‘ಸ್ಲೇಟ್’ ಕಲರ್ ಆಯಿತು.

ನಾನು ತತ್ಪಾರಾಧಕನಾಗಿದ್ದುದೇ ತಪ್ಪಾಯಿತು. ಅದೇ ಈ ರಾಧಾಂತಕೈಲ್ಲಾ ರಹದಾರಿಯಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದೆ. ಇವನು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಕೈ ಬಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ‘ಸರ್ವಂ ಲಂಚಮಯಂ ವಿಶ್ವಂ’ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ದೇವರಿಗೆ ಕಾಯಿ ಹೊಡೆಯಲು ಪೂಜಾರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡೊಲ್ಲವೆ? ಅದೇ ರೀತಿ. ಇವನಿಗೂ ಏನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸೇವಕರುಗಳಿಗೇ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟು ತರಬೇತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಈತನದೂ. . ಛೇ! ಛೇ! ಎಂಥ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ. ಇವನ ಪಾಲಿಗೆ ಕೊಂಚ ‘ಲಂಚಾವೃತ’ವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದಿದ್ದು ಎಂಥ ಪ್ರಮಾದವಾಯಿತು ಎಂದುಕೊಂಡು, ಈಗಲೂ ಕೈ ಮಿಂಚಿಲ್ಲವೆಂದು “ಆ ಕೋಟಿನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಇದೆ” ಎಂದೆ ಅವನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ.

ಈ ನಾಲ್ಕಾಣೆ ಅಡಿಗೆಯವನ ಕೋಪವನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಿ ಅವನ ಮೃಗೀಯ ವರ್ತನೆ, ನಿಂತು, ನನಗೆ ಹಗ್ಗಬಂಧನದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಯಾಗುವು

ದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಅಡಿಗೆಯವನು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದ. ನನ್ನ ಊಹೆ 'ಜಲಲಿಖಿತ'ವಾಯಿತು.

“ನಾಲ್ಕಾಣೆ ನಿಮ್ಮತ್ರಾನೇ ಇಟ್ಟೊಳ್ಳಿ....ಲಂಚ ಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳೋಕೆ ನೋಡ್ತೀರೋ...ನಾನು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮನೆಲಿದ್ದೆ”....

“ಅದಕ್ಕೇ ನಾನು ಲಂಚ ಕೊಡೋಕೆ ಬರ್ರಾ ಇರೋದು....ನಾಲಿಗೆ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡು....”

“ನಾಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿಯೋದು ಕೊಂಚ ತೋರಿಸಿ....”

“ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ಇದೆಲ್ಲ....ಮನೆಯವರನ್ನು ಬರಹೇಳು”

“ನಾನೇನು ಮನೆಯವನಲ್ಲದೆ ಅಡವಿಯವನೆ?”

“ನಿನ್ನತ್ರ ಏನು ಮಾತು...ಯಾರಾದರೂ ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಬರಹೇಳು..”

“ನಾನೇನು ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗನೇ ...ಗಡ್ಡಮೀಸೆ ಬಂದಿಲ್ಲವೇ ...”

“ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನಾದ್ರೂ ಬರಹೇಳು....”

“ಆಗ್ಲೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೀಯೋ ಅಣ್ಣಾ . ಬಹಳ ದಿನದಿಂದ ಹಿಡಿಯ ಬೇಕು ಅಂತ ಹೊಂಚುಹಾಕ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಇವತ್ತು ಸಿಕ್ಕೆ. ಇನ್ನೇನು ಯಜಮಾನ್ರು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರೊ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವರೇ ವಿಚಾರಣೆ ನಡಸಿಕೊಳ್ಳಿ.”

“ಒಳ್ಳೆ ಯಜಮಾನ್ರು ...ನಿನ್ನಂಥ ಅಸಂಸ್ಕೃತ ಆಳನ್ನು ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವರು !....ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಲಾಟೆಯಾದ್ರೂ ‘ಗುಡುಂ’ ಅಂತ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಹುಡುಗಿ ಕಿವಡಿಯೋ. ..” ಎಂದೆ.

ಅಡಿಗೆಯವನು ಮಾತು ಇದ್ದಿದ್ದೂ ಜೋರು ಮಾಡಿದ. ಹೋದ ವಾರ ಒನಕೆ ಹೋಯಿತು, ಮೊನ್ನೆ ಅನ್ನದ ತಪ್ಪಲೆ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಯಿತು. ತುರಿಯೋಮಣಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ: ಮಚ್ಚು ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆ ಹಾಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅದೂ ಹೋಗಲಿ ಅಂದ್ರೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಕಾರಿನ ಲೈಟು ಗಳು ಮುಂಗಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾದರೆ ಏನು ಗತಿ. ಸಕ್ಕದ ಮನೆ ಯಿಂದಲ್ಲ ಇದೇ ಕಂಪ್ಲೇಂಟು. . ಅಲ್ಲಿಗೂ ನೀನೇ ಹೋಗ್ತೀಯೋ....ಇಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಗ್ಯಾಂಗಿನವರೇ ಇನ್ನಾರಾದ್ರೂ ಇದಾರೊ? ಅಮ್ಮಾವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ನಾನೇ ಸಾಗಿಸಿದೆನೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿ ನನ್ನ ಬೈದು ಬೈದು ಕೆಡ

ತ್ತಾರೆ....ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮಾವರಿಲ್ಲ ಮನೇಲಿ, ಹರಿಹರಕ್ಕೆ ತಂಗೀ ಮನೇಗೆ ಹೋಗವೈ. ಇದ್ರೆ ಈಗಲೇ ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿ....”

“ಏ, ಮಡೆಯಾ ...ಯಜಮಾನ್ಯ ಬರ್ಲಿ....ಆಗ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ ನಾನು ಯಾರು ಅಂತ.”

“ಅದೆಲ್ಲ ಬಿಡಯ್ಯಾ.. ಬಲುಮಾತುಗಾರನಂತೆ ಕಾಣ್ತೀಯಾ. ಸಳಗಿದ ಕಳ್ಳರೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ....ಒಂದು ಸಂಸಾರಕ್ಕಾಗುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಜಮಾ ಯಿಸಿದ್ದೀ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೀನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೀಯೋ ಇಲ್ಲ ಗುಜರೀವಾಲು ಮಾಡಿದೆಯೋ....ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಂದುಬಿಡು....ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿ ನಿಂದ....ಇಲ್ಲ ಅದರ ಬೆಲೆ ಏನಾಗುತ್ತೋ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು....ಇಲ್ಲ, ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಕೊಡ್ತಾರೆ. ಯಜಮಾನ್ಯ ಅಮ್ಮಾವ್ರ ಮಾತ್ನೇ ಕಟ್ಟೊಂಡು ನನ್ನನ್ನೇ ಪೋಲೀಸಿಗೆ ಕೊಡ್ತೀನೆ ಅಂತಾರೆ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಿಡ್ತಾರೈ?”

“ಲೋ, ಸ್ವಲ್ಪ ಗೌರವದಿಂದ ಮಾತಾಡು. ನಿನ್ನ ಮನೆ ಸಾಮಾನು ಹಾಳು ಮೂಳು ಕಂಡವರಾರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದವರ ಮೇಲೆ ಕಳ್ಳತನ ಹೊರಿಸೋದು....”

“ನನಗೇನ್ ಬಿಡು ಪೋಲೀಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ನೀನೇ ಬಾಯಿಬಿಡ್ತೆ.”

“ನೀನೊಬ್ಬ ತಿಳಿಗೇಡಿ. ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡೋನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆಯವನ ಕೂಡ ಮಾತಾಡೋದಕ್ಕಿಂತ ಅವಿವೇಕಿಯ ಕೈಲಿ ವಾದ ಮಾಡಬಹುದು. ಹೋಗ್ಲಿ. ಆ ಹುಡುಗೀನಾದ್ರೂ ಬರಹೇಳು. ..ಯಾರು ಕಳ್ಳ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ನೀನೋ. .ನಾನೋ ?”

“ಆ. ಏನೆಂದೆ ? ನಾನು ಕಳ್ಳನೆ ? ಸಬ್ ಡಿವಿಜನ್ ಸಾಹೇಬರ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಆರು ವರ್ಷವಿದ್ದೆ. ದಿನಾನರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಆರು ವರ್ಷವಿದ್ದೆ. ಮನೇಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನನಗೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು....ನನ್ನ ಕಳ್ಳ ಅಂತಿ.”

“ಬಹುಶಃ ತಂಗಳನ್ನದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ. ತಂಗಳು ಮೇದು ಮೇದು ಮೆದುಳು ಮಂಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಹಿಂದಿನ ಯಜಮಾನರೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ‘ಡಕ್ಕಲಾ ಪಟ್ಟಿ’ ಕೊಟ್ಟು ಓಡಿಸಿರೋದು.”

“ಏನೋ ಕದೀತಾ ಇದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟಿ....ನನ್ನೇ ಕಳ್ಳಾ ಅಂತೀ....ಹಲ್ಲುದುರಿಸಿಬಿಡ್ತೇನೆ. ಜೋಕೆ,” ಎಂದು ಈರುಳ್ಳಿ ವಾಸನೆ ಕಾರು ತಿದ್ದ ಕೈಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆ ಹಿಂಡಿದ.

“ಸಧ್ಯ ನೀನು ಈರುಳ್ಳಿ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡುಬಂದ್ರೆ ಸಾಕು.. . ಥೂ ! ”

“ಏನೋ, ಈರುಳ್ಳಿ...ಈರುಳ್ಳಿ ಅಂತ ಬಲ್ ಮಾತಾಡ್ತಿ..ತಗೊ ಈರುಳ್ಳಿ” ಎಂದು ತನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಫಲಹಾರಕ್ಕೆಂದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಅನಾ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ ಬಲವಂತವಾಗಿ ತುರುಕಿಬಿಟ್ಟು ನಾನು ಮಾತನಾಡದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ. ನನ್ನ ಕೈಕಟ್ಟು ಮುಗಿಸಿದ್ದ ಅತ, ನನ್ನನ್ನು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ, ಎಳೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದ.

ನಾನು ಆಗ ಮಾತಾಡುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಯಲ್ಲಿ ಈರುಳ್ಳಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು. ಜೋರಾಗಿ ಉಸುರೆಳೆದುಕೊಂಡು ಈರುಳ್ಳಿಯನ್ನು ಉಗುಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆ. ನಾಲ್ಕೈದುಸಾರಿ ಜಗ್ಗಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗಲೆತ್ತಿ ಸಿದೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ‘ಹೋ’ ಎಂದು ನನ್ನ ಕಿರುಚು ಜೋರಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು.

ಆಗ ಹುಡುಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ಅಡಿಗೆಯವನು ನನ್ನನ್ನು ಕಂಬಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ :

“ಏನೋ ಅದು....ಅವಾಂತರ ? ” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ನೋಡ್ರವ್ವಾ, ಯಾವನೋ ಸೂಟ್‌ವಾಲಾ ಕಳ್ಳತನಕ್ಕೆ ಮನೆಗಿಳಿದಿದ್ದ. ಹಿಡಿದಾಕ್ತೆ. ಬಾಯಿಗೆ ಈರುಳ್ಳಿ ತುರುಕಿದ್ದೆ....ಉಗಿದು....ಕಿರಿಚಿದ ಅಷ್ಟೆ! ಯಜಮಾನನು ಬಲ್ಲಿ ಅಂತ ಕಾದಿದ್ದೇನೆ....”

ಹುಡುಗಿ ನನ್ನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಒಡನೆಯೇ ಬೆದರಿದ ಹರಿಣಿಯಂತೆ ಕಣ್ಣನ್ನು ಪಿಳುಗುಟ್ಟಿಸಿದಳು “ಐ ಆಮ್ ಸಾರಿ, ತಾವಾರು ? ” ಎಂದಳು.

“ನಾನು ರಾಮಣ್ಣನೋರ ಮಗ. ರಂಗಣ್ಣನವರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು” ಎಂದೆ....ಹುಡುಗಿಗೆ ಬಹಳ ರೇಗಿ ಹೋಗಿ ಹಿಂದಕ್ಕೋಡಿಬಂದು ಅಡಿಗೆಯವನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಥಳಿಸಿ “ಕತ್ತೇ ಮಗನೆ..ಇವರನ್ನೇನೋ ನೀನು ಕಳ್ಳರು ಅಂತ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳೋದು. ..

ತಲೆ ತಿರುಗುತ್ತದೆಯೋ....ಅವರ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಯಿತು ಅಂತ ಕೇಳಿಕೊ” ಎಂದಳು.

“ನೋಡ್ರವ್ವಾ ಇವರು ಗೇಟು ಹಾರಿಬಂದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಇವರು ಗೇಟು ಏಕೆ ಹಾರಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ”

“ಕೂಗಿ ಕೂಗಿ ಸಾಕಾಯ್ತು ಹಾರಿದೆ” ಎಂದೆ ನಾನು.

“ಓಹೊ ಈ ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂಗಿದಿರೋ” ಎಂದಳು ಹುಡುಗಿ.

“ಹೂಂ” ಎಂದೆ.

“ಛೇ! ಛೇ! ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಹಾಗಾದ್ರೆ. ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಕ್ಕೆಂದು ಬೇರೆ ಕಡೆ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಗಿಲು ಇದೆ” ಅಂದು ಚಿಕ್ಕ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. “ಅಲ್ಲೋ....ಯಾರು ಏನು ಅಂತ ವಿಚಾರಿಸಬೇಡವೇ! ” ಎಂದಳು, ಆ ‘ನಳ’ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ.

“ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮೆದುಳಿದ್ದರೆ ತಾನೇ.. .” ಎಂದೆ.

ಅಡಿಗೆಯವನು ನೆಲ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ. ಹುಡುಗಿ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ನಾಚಿಕೆಯಾಗೊಲ್ವೇ...ಹೆಣ್ಣುಂಡೇಗಂಡ... ಏ ನಾ ದ್ರೂ ಅ ನಾ ಹು ತ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ತೀ....ಧೂ ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕ, ನಡೀ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ....” ಎಂದು ರೇಗಿದಳು. ರೇಗಿ ಕೆಂಪಗಾದಳು. ಕೆಂಪಗಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದಳು. ನಾನು ಕೈ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಅಡಿಗೆಯವನು ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಜ್ವತ್ತ, ತನ್ನ ಸ್ಲಾನೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟುಹೋಯಿತೆಂದು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದ.

“ದಯವಿಟ್ಟು ಏನೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ. ನೀವು ಆ ಚಿಕ್ಕ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಾಡುವುದು ಆ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದಲೇ, ಯಾರಾದ್ರೂ ಕೂಗಿದರೂ ನಾವು ನೋಡೋದು ಆ ಬಾಗಿಲನ್ನೇ. ಆಗಲೇ ಯಾರೋ ಕೂಗಿದ ಹಾಗಾಯಿತೆಂದು ನಾಲ್ಕೈದು ಸಾರಿ ಹೊರಗೆ ಇಣಕಿ ಆ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ನೀವೇ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ಆಗ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದವರು.”

“ಓಹೊ. ಸರಿಸರಿ ನನಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಗಲ್ಲ. ಇದೇ ಮೇನ್ ಗೇಟ್, ಅಂತ ಕೂಗಿಕೂಗಿ ಸಾಕಾದೆ.”

“ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ....ಅಯ್ ಆಮ್ ವೆರಿ ಸಾರಿ....ಆ ಅಡಿಗೆಯವನಿಗೆ ತಕ್ಕದ್ದು ಮಾಡ್ತೇನೆ....ಇದೇನು ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರೋದನ್ನು ಬಿಚ್ಚದೆ ಹಾಗೇ ಹೊರಟುಹೋಗವ್ವೆ....ಬಿಡಿಬಿಡಿ ನಾನು ಬಿಚ್ಚಿಬಿಡ್ತೇನೆ” —ಎಂದಳು.

ಅಡಿಗೆಯವ ತನ್ನ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ಜೀರಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಗಂಟು ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಹುಡುಗಿಯ ಕುಸುಮ ಕೋಮಲವಾದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ, ಮಿಸುನಿವರ್ಣದ ಉಗುರುಗಳಿಂದ ಆ ಗಂಟು ಬಿಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನೇ ಈ ಗಂಟು ಬಿಡಿಸಲು ಕರೆಯುವುದು ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಕ್ಕುಂದೆನ್ನಿಸಿತೇನೋ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ. ಆದದ್ದಾಗಲಿ ಎಂದು ಅವಳು ಗಂಟೆಗೆ ಹಲ್ಲೇ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗ ಅವಳು ಕುಂಕುಮದಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿ ಮಿಂಚಿದಳು. ಒಂದೆರಡುಬಾರಿ ಆ ಗಂಟು ಅವಳ ಹಲ್ಲೆಗೂ ಕೈಕೊಟ್ಟಿತು. ಆಗ ಅವಳ ಹಲ್ಲು ನನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ತಿವಿದವು. ಅವಳ ತುಟಿಯ ಬಣ್ಣವೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೈಗಳ, ಗಂಟೆ ಗ್ರಥ ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜ ಲಜ್ಜೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ಅವಳು ಗುಂಟೆನೊಂದಿಗೆ ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೂಳೆಯನ್ನು ಪದೇಪದೇ ಅಗಿಯುವ ನಾಯಿಯ ಮರಿಯಂತೆ ಅವಳು ಮುದ್ದಾಗಿ ಮೈದೋರಿದಳು ನನಗೆ.

“ಅರೆ, ಚಾಕು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತೆಲ್ಲಾ” ಅಂದೆ ನಾನು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು.

ಕೈಯೆಲ್ಲ ಎಂಜಲಾಗಿತ್ತು. ಬಣ್ಣವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಒರಸ ಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗತ್ತಿದಳು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ರಂಗಣ್ಣನವರು ಕೇಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು.

“ಇದಾರೆ....ಇವರು ?....ಶಾರಿ....ಇದೇನೆ ಇದು ಹುಡುಗಾಟ....”

ಆ ಹುಡುಗಿ ನಾಚಿ ನೀರಾಗಿ ಕೋಣೆಗೆ ಹರಿದುಹೋದಳು. ನಾನು ಬೆವತ್ತುಹೋಗಿದ್ದೆ. ಪ್ರೈಮರಿ ಸ್ಕೂಲಿನ ಮಾಸ್ತರು, ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಬಂದಾಗ ಇರುವಂತೆ ನಾಸಾಗಿದ್ದೆ.

“ನಾನು ರಾಮಣ್ಣನೋರ ಮಗ....ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಏನೋ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆನೆಂದು ಅಪ್ಪ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.”

“ಓಹೊಹೊ....ರಾಮಣ್ಣನ ಮಗನೋ....ಬಾರೆಯ್ಯ....ಒಳಗೆ....”

“ಲೇ ಶಾರಿ....ನೀನೇ ಕಿಲಾಡಿ ಕಣೆ....ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗೋ ಹುಡುಗನ್ನ ನಾನು ಮೊದಲು ನೋಡೋಣಾಂತ ಇದ್ರೆ....ನೀನೇ ಮೊದಲು....ಲೇ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ಯೆ....”

ಶಾರಿ ಆ ದಿನ ಪುನಃ ಈಚೆಗೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ರಂಗಣ್ಣನವರು ನನಗೆ ಅಂದಿ ನಿಂದಲೇ ವರೋಪಚಾರಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅದೇ ಅಡಿಗೆಯವನು ಬಂದು ಸಜ್ಜೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ನನ್ನ ಮುಂದಿಟ್ಟು, “ನೋಡಿದಿರಾ ಸ್ವಾಮಿ ನಳಮಹಾತ್ಮೆ!” ಎಂದ. ಸಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಶಾರಿಯ ‘ಕಿಸಿ ಕಿಸಿ’ ಸದ್ದು ತೂರಿಬಂದು ನನ್ನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆಸಿತು.

ನಮ್ಮ ತಾತ

ನಮ್ಮ ತಾತನನ್ನು ನೀವು ನೋಡಿಲ್ಲ. ನೋಡದೇ ಇದ್ದುದೇ ಒಳ್ಳೆಯ ದಾಯಿತು. ಅವರದು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿ. ಅವರಿಗೆ ಈಗ ೬೨ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸು. ಅವರಮುಖ ನೋಡಿದಕೂಡಲೇ ಅದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಹೇಳುವುದು ತಮಗೆ ಇನ್ನೂ ೪೪ ಕೂಡ ದಾಟಿಲ್ಲ ಎಂದು. ೪೪ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಅಂತರ-ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮುಖ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನರೊ, ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಹಿಂಚೋ ಮುಂಚೋ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ವಯಸ್ಸು ೪೪ ಎಂದೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿಷ್ಟೆ. ಅವರನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಅವರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ ತಾರೀಖು ಬಿಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಆಗಿದ್ದ ವಯಸ್ಸಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಅವರು ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ, ಚಳಿ-ಮಳೆಯನ್ನದೆ ೫ ಘಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಂದುಕಡೆಯಿಂದ ಕೂಗಿ, ಕರೆದು, ಬೆಳಗಾಯಿತು ಎಳಿ ಎಂದು ಅವಸರಿಸಿ, ಎದ್ದವರನ್ನೂ, ಎಳದೇ ಇದ್ದವರನ್ನೂ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ತೆಗಳಿ ಗಲಭೆಯೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬೆಳಗಿನ ನಿದ್ರೆ ಕೆಡಿಸಿದರಲ್ಲಾ ಎಂದು ಕೋಪ ಅವರ ಮೇಲೆ. ಆದರೂ ನಾವು ಯಾವುದಾದರೊಂದು ನೆಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಗೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇವೆ.

ಆಗ ತಾತ ತಡಮಾಡದೆ ಎದ್ದು ಒಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕಾಲುಗಳಿಂದ ಒದ್ದು, ಕೈ ಹಿಡಿದು ಗುದ್ದಿ, ಭುಜಗಳಿಂದ ಡಿಕ್ಕಿಸಿ, ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ನಿಂತು, ಕೈಕಾಲು ಮಡಿಸಿ ಉಸಿರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಬಿಡುವುದೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಾತನ ಈ ದ್ರಾವಿಡ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ಹೊರಗಿನವರಾರಾದರೂ ಹೊಸದಾಗಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ 'ಇದೇನು ತಾತನಿಗೆ ಭೂತದ ಚೇಷ್ಟೆ ಇದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ತಾತ ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುವುದು ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬರಲೆಂದು ಎಂಬುದು ನಿತ್ಯ ನೋಡುವ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತು.

ನಮ್ಮ ಅವ್ಯಾಜಿ-ಅಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ “ಈ ಮುದಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಏನು ‘ಕಿಸಿ’ಯಬೇಕಾಗಿದೆ” ಎಂದು ತಾ ತ ನಿಗೆ ಕೇಳಿಸದ ಹಾಗೆ ಕೂಗಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಹಿರಿತನದ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಾತನ ಮುಂದೆ ತೆಪ್ಪಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪಪ್ಪಿ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ಎದ್ದು ತಾತ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ,

“ಏಕೆ ತಾತಾ ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತಿ”-ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

“ಕಾಲಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಬರಲೀ ಅಂತ” ಎಂದು ತಾತ ಉತ್ತರಿಸಿದರು.

“ಕೈಕಾಲುಗಳಿಂದ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಒದ್ದರೆ ಶಕ್ತಿ ಬರುತ್ತೇ ತಾತಾ”

“ಹೌದಮ್ಮಾ” ಎಂದರು.

“ಹಾಗಾದರೆ.... ತಲೆಗೂ ಶಕ್ತಿ ತಗೋ ತಾತ. ತಲೆಯನ್ನೂ ಗೋಡೆಗೆ ಹೊಡಿ” ಎಂದಳು.

ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು. ತಾತ ಆ ರೀತಿ ತಲೆಗೆ ಶಕ್ತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ನಮಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಲೀಸಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಅಂದುಕೊಂಡೆವು. ತಾತ ಆಗ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ, “ತಲೇಲಿರೊ ಬಲ ಇನ್ನೂ ಹೋಗಿಲ್ಲಮ್ಮಾ....ಅದು ಹೋದಮೇಲೆ ತಲೆಗೂ ತಗೋತೀನಿ” ಎಂದರು.

ತಾತ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೊರಡುವ ಸಂದರ್ಭ, ಆಗಿನ ‘ಮೇಕಪ್’ ನೋಡ ತಕ್ಕದ್ದು. ‘See make-up and die’ ಅನ್ನುವಂತದು. ತಲೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಕೆನ್ನೆಗಳ ಪೂರ್ತ ಮುಚ್ಚುವಂಥ ಮಂಕೀ ಕ್ಯಾಪ್. (ತಾತ ಇರುವುದೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮಂಕಿಯಂತೆ). ನಮ್ಮ ಮೂರನೆಯ ಹುಡುಗ (ಅವನು ಮಿಡಲ್ ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾಠ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾನೆ) ತಾತನ ‘ಮಂಕೀ ಟೋಪಿ’ಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವಯವಾರ್ಥ ಹೇಳುತ್ತ ಮಂಕಿ ಎಂದರೆ ಕೋತಿ, ಕ್ಯಾಪ್ ಎಂದರೆ ಟೋಪಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಂಕೀಕ್ಯಾಪ್-ಅನ್ನು ‘ಕೋತಿ ಟೋಪಿ’ ಎಂದು ಕರೆದರೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದು ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ತಾತನಿಗೆ ಈ ಟೋಪಿಯ ಮೇಲೂ ಇನ್ನೊಂದು ಪೇಟವಿರಬೇಕು. ಕೋಟು ಪೇಟವಿಲ್ಲದೆ ತಾತ ಹೊಸಲು ದಾಟಿದವರೇ ಅಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು

ಅಂಗುಲ ಉದ್ದ ಇಡಿಸಿದ್ದ ಫ್ಲಾನಲ್ ಸರಟು, ಅದನ್ನು ತೊಡಬೇಕಾದ್ರೆ ಸಂಕುಚಿತಾಸನ ಹಾಕಿ, ಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆಯಂತೆ ನಾಜೋಕಾಗಿ ಬಿಡಿಸಿ ತೊಡಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಬಿಗಿ, ಅಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಎಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತೋ ಎಂಬ ಭೀತಿ. ಆದರೂ ಆ ಫ್ಲಾನಲ್ ಅಂಗಿಗೆ ಪೆನ್‌ಷನ್ ಕೊಡಲ್ಲ ತಾತ. ನಮ್ಮ ಅಪ್ಪಾಜಿ ಇದನ್ನು ನೋಡಲಾರದೆ ತಾನೇ ಖುದ್ದು ಎರಡು ಫ್ಲಾನಲ್ ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ಹೊಲಸಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ತಾತ ಅವುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೀರಿನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಹಳೆಯ ಅಂಗಿಯೊಳಗೇ ಕತೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಗಿಯ ಮೇಲೊಂದು ಕರಿಯ ಕೋಟು, ಮೊಣಕಾಲು ಮುಚ್ಚುವಂಥದು. ಮೊಣಕಾಲಿನವರೆಗೆ ಬರುವಂತೆ ಕಚ್ಚಿಹಾಕಿ ಉಟ್ಟು ಪಂಚೆ. ಬೆರಳುಗಳೂ ಹಿಮ್ಮಡಿಯೂ ಹೊರನೋಡುವಂತಿದ್ದ ಉಣ್ಣೆಯ ಕಾಲುಚೀಲಗಳು ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ದಪ್ಪದಾರದ ತುದಿಗಳು ಹಿಮ್ಮಡಿಯ ಬಳಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಆಟ್ಟಿಯೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸವೆದು, ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ ಉರುಳಾಡುವಂಥ ಬೂಟುಗಳು.... ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಜೊತೆ ಕನ್ನಡಕಗಳು. ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೊಂದು ದಾರಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಓದುವುದಕ್ಕೆ, ಮಗದೊಂದು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಕನ್ನಡಕಗಳನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ತಂತು ಕಿವಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕಾರು ಬಾರಿ ಬಳಸಿ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಅವರು ನಡೆಯುವ ರೀತಿಯೋ, ಹೊಸದಾಗಿ ಹಿಮ್ಮಡಿ ಎತ್ತರದ ಸೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ನಡಿಗೆ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿ ಹುಡುಗಿಯಂತೆ. ನಮಗಂತೂ ಎಲ್ಲಿ ತಾತ ಜಾರಿಬಿದ್ದು ಒಸಡು (ಎಕೆಂದರೆ ಆಗಲೇ ಹಲ್ಲು ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ) ಮುರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ ಎಂಬ ಭೀತಿ. ತಮ್ಮ ವಾಕಿಂಗ್ ಆದ್ಯಂತ ಇದೇ ನಡಿಗೆ .

ಒಂದೊಂದು ಸಾರಿ ತಾತ ನನ್ನನ್ನೂ ವಾಕಿಂಗ್‌ಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು, ಜೊತೆಗೆ. ಅವರು ವಾಕಿಂಗ್‌ನಿಂದ ಬರುವುದು ಒಂಭತ್ತು ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಉಳಿದ ಹುಡುಗರು ತಿಂಡಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಂದು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಓಡಾಡಿ ಬಂದ ನನಗೆ ಅದು ಸಾಲದೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ತಾತನೊಂದಿಗೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ತಾತನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಚಪಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂಬುದು. ತಾಲ್ಲೋಕಾಫೀಸಿನಲ್ಲಿ 'ಇಂದಾ-ಗೆ'ಯಾಗಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಶಬ್ದಗಳು ಬಂದಿದ್ದವಾದರೂ ಹಿಂದೂ ಪೇಪರ್ ಓದುವಷ್ಟು ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಚಪಲ. ಆಗ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬಿಡುವಿದೆ. ಆದರೆ....

'ನಾನೇನಾದ್ರೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಓದೋದು ಬರೆಯೋದು ಕಲಿತೊಂಡಿದ್ದೆ.... ಈ ಮಿನಿಷ್ಟರ್-ಗಿನಿಷ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ' ಎಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು ಬಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೂ ನಿಜವಿರಬಹುದು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂತಹವರೇ ಅವರು. ತಾವು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ದಿಸೆಲ್ಫ್ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸ್ಟಡಿ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕನ್ನಡ ಸ್ವಯಂ ಬೋಧಿನಿ.... ಇತ್ಯಾದಿ ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಿ, ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಗೊಳಿಸುವ ಅನೇಕ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅವರು ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾನು ಎಲ್.ಎಸ್. ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಾತನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ದಿನ ಸಂಜೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟೆ. ನಾನು ಎಸ್. ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ವಾಸುಮಾಡಿದರೂ ತಾತ ಎಸ್, ನೊ, ಆಲ್‌ರೈಟ್ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಓದಿದ್ದು ಆಗಲೇ....ಮುಂದಿನ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮರವು. ಅದರೂ ಅವರ ಅರವತ್ತರ ಮೊದಲಿಗೆ ಅದೇ ಚಪಲ. ಮನೆಗೆ ಯಾರಾದರೂ ಬಂದರೆ ತೀರಿತು, 'ನನಗೆ ಕೊಂಚ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಹೇಳಿಕೊಡ್ತೀರಾ, ಕಲಿಯಬೇಕೊಂತ ಬಹಳ ಆಸೆಯಾಗ್ತಾ ಇದೆ' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಯಾರಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದರೆ ತಾತ 'ಅದೇನು ಬಿಡಿ ಮಹಾ.... ನಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ....' ಎಂದು ಡೋಂಗು ಹೊಡೆಯುವುದು ಸ್ವಭಾವ. ತಾವು ಯುವಕರಾಗಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದ ಮೆರಗು ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಬೇಸರ ಬರಿಸುವರೆಗೂ 'ಕೊರೆ'ಯುವುದು ತಾತನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

“ನಾವು ಹುಡುಗರಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ (!). ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು....” ಎಂದು ತಾತ ಆರಂಭಿಸಿದರೆ ಆ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ದಣಿದಿದ್ದ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು ಮಂಡಿಯ ಮಧ್ಯೆ ತಲೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಕೊಂಡು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಮುಂದುವರಿಸೇ ತೀರುತ್ತಿದ್ದರು.

“ಎಲ್ಲರೂ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಒಂದಾಣೆ ಕಳ್ಳೇಕಾಯಿ ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತ ತಲೆಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸೀನಿ ... ಅಲ್ಲ....ಪರಶು ...ಉಹುಂ....ಪಾಳಿ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ‘ಎನ್ರಯ್ಯಾ ಈ ಕಳ್ಳೆ ಕಾಯನ್ನು ಕಬಳಿಸುವಂತೆ ಎರಡು ಹಿಡಿ ಗರಿಕೆ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಯಾರಾದ್ರೂ ಗಸಗಸ ಅಗಿದು ನುಂಗಿಬಿಡ್ತೀರಾ ಎಂದು ಕೇಳಿದ.”

“ಎಲ್ಲರೂ ಒಬ್ಬರಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ‘ನಾವೇನು ಹಸುಗಳು, ಕತ್ತಿಗಳು, ಕುದುರೆಗಳು ಕೆಟ್ಟುಹೋದೆವೆ....’ ಎಂದರು. ಆದರೆ ನಾನು ‘ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ‘ನೀನೇನು ಕತ್ತಿಯೇ ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ‘ಅಲ್ಲಯ್ಯಾ.. ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ ಪಂಧ್ಯ ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಹಿಡಿ ಗರಿಕೆಯಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹೊರೆಗರಿಕೆ ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದೆ.”

“ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಕ್ಕರು. ನಾನು ರೇಗಿ ‘ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಪಂಧ್ಯ ಕಟ್ಟಲಿ....ತಿನ್ನದಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿ’ ಎಂದೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿ ‘ಹೂಂ’ ಎಂದರು. ಅಲ್ಲೇ ಹುಲ್ಲು ಕೀಳುವವಳ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಹೊರೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹಾಕಿದರು ‘ಇಗೋ... ಅಗೋ’ ಅನ್ನೋದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊರೆಯನ್ನು ತಿಂದೆ. ತಿಂದು ತೇಗಿದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಗೆದ್ದೆ....” ಎಂದು ಕತೆ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾರಾದರೂ ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ...ಎಂದು ನಕ್ಕರೆ ತಾತ ‘ಏಕದಂ’ ರೇಗಿ ‘ಈಗಲೂ ಹಾಕಿಸು ಒಂದು ಹೊರೆ ಹುಲ್ಲು, ಕಟ್ಟು ಒಂದು ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಪಂಧ್ಯ’ ಎಂದು ಹಾರಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪ ಅವರ ಸ್ನೇಹಿತರು, ‘ನಿಮಗೆ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಿಸೋ ಪಾಪಕ್ಕೆ ನಾವೇಕೆ ಹೋಗೋಣ, ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಯೂ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಪಾರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ತಾತ ಹೇಳುವ ತಮ್ಮ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಇದೆ. (ತಾತನೇ ಹೇಳಿದರೆ) ಅದು ಇದ್ದಿದ್ದೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿರುತ್ತೆ :

“ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದು ಸಾರಿ ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಟ್ರಾವಲರ್ಸ್ ಬಂಗಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೆವು. (ಟ್ರಾವಲರ್ಸ್ ಬಂಗಲೆ ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ತಾತನಿಗೊಬ್ಬರಿಗೇ ಗೊತ್ತು!) ಎಲ್ಲರೂ ಬೆಟ್ಟಹತ್ತಿ ಇಳಿದು ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿದು ದಣಿದು ಮಲಗಿದ್ದರು.

“ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಇರಬಹುದು. ಏನೋ ನೆಲ ಕೆರದ ಹಾಗಾಯಿತು. ನಾನು ಯಾವುದೋ ಬೆಕ್ಕಿರಬೇಕೆಂದು ತುಂಬಾ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದೆ. ನನ್ನ ಸಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಣ್ಣ ಮಲಗಿದ್ದ. ಅವನ ಕಾಲು ನೆಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತಂತೆ. ಅವನು ಕಿರಚಿಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಅಪರಿಚಿತ ಪ್ರಾಣಿ ತನ್ನೆರಡು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ವೆಂಕಣ್ಣಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಎದೆಯನ್ನು ಪರಚಿತಂತೆ. ಅವನು ‘ಹೋ’ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು ಎದ್ದ.”

“ಅವನು ಕೂಗಿದ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ‘ಕಿರುಬ ಕಿರುಬ’ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡು, ಕದ ಬಾಗಿಲೆನ್ನದೆ ಓಡಿದರು. ನಾನು ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಕಿರುಬ ‘ದುರುಗುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿತ್ತು. ನಾಲ್ಕುಡಿ ಉದ್ದ ಎರಡಡಿ ಎತ್ತರದ ಗರಡಿಯಾಳು ಕಾಲು-ಕೈಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಂತೆ, ನಿಂತಿತ್ತು. ಆಚೆ ನಿಂತಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಕೂಗಿ ‘ಬಾರಯ್ಯ ಓಡಿ ಬಾರಯ್ಯ’ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.”

“ಧೂ ಹೋಗ್ರಯ್ಯ ಒಳ್ಳೆಯ ‘ಸತಾಪಲು’ಗಳು ನೀವು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆ ಕಿರುಬದ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ. ನಾನು ನೋಡಿದೇಟೆಗೆ ಅದು ಹೆದರಿತು. ಹೆದರಿದ ಅದರ ಕಣ್ಣುಗಳು ಗಾಜಿನ ಗೋಲಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಕಾಲ ವಿಳಂಬಮಾಡದೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ ನೆಲದಲ್ಲೇ ತೆವಳಿದೆ. ಮೂಲೆ ತಲುಪಿದೆ. ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ಪಿಕ್ (ಕಬ್ಬಿಣದ್ದು ಅರ್ಧಾತ್ ಹಳೆಯ ಕೊಡೆಯ ಹಿಡಿ ಕಡ್ಡಿ) ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಅಲುಗಾಡದೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡೆ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆಗೆದು ಆ ಕಿರುಬನ ಗಂಟಲಿಗೆ ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ಪಿಕ್‌ನ್ನು ಜೋರಾಗಿ ನನ್ನ ಬಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ತಿವಿದೆ. ಆ ಕೋಲು ‘ಅನಾಮತ್ತು’ ಅದರ ಬಾಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ತುದಿ ಕಿರುಬನ ಜಠರ ರಸವನ್ನು ಕಲಕಿ ಗುಲ್ಮವನ್ನು ಗಡೀಪಾರು ಮಾಡಿತು. ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ಪಿಕ್‌ನ ಹಿಡಿ ಮಾತ್ರ, ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲಿರುವ ಕೊಕ್ಕೆಯಂತೆ ಈಚೆ ಉಳಿಯಿತು. ಆ ಹಿಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು

ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂಗಣ್ಣು ಹೊಡೆಸಿದೆ. ಕಿರುಬ ಅಂಗತ್ತನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ತಲೆದಿಂಬಿನ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಹಾಸಿಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಹಗ್ಗವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಕಿರುಬನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ನೇರಿಸಿ ಬಿಗಿದೆ. ಅದು ಸುಸ್ತಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಲಗಿತು. 'ಬನ್ನಿರಯ್ಯ ಅದರ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು' ಎಂದು ಆಚೆಯಿದ್ದ ಅತಿರಥ ಮಹಾರಥನ್ನು ಬರಹೇಳಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟು ಆ ಕಿರುಬನನ್ನೇ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ 'ಭೇಷ್' ಅಂದರು. ಆಗಲೇ ಈ ಕಿರುಬನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಪರಿವಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಬೇಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ದೊರೆಯೊಬ್ಬ ನನಗೊಂದು ಮೆಡಲ್ ಕೊಟ್ಟ. ತನ್ನ ಗುಡಾರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹಣ್ಣು, ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟ. ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೂ ಈ ಮೆಡಲ್ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವೇ ಇತ್ತು. ನನ್ನ ಮೊದಲ ನೆಯ ಮೊಮ್ಮಗ ಮೂರು ವರ್ಷದವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರಮ್ಮ ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಿಟ್ಟು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅವನು ಅಳತೊಡಗಿದ....ಅವನನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅವನ ಕೈಗೆ ಅದನ್ನು ಆಡಲು ಕೊಟ್ಟೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆ..ಅವನು ಕಳದೇ ಬಿಟ್ಟೆ..ಎಂಥ ಮೆಡಲು ಅಂತೀರಿ..ಅಂಥ. ಮೆಡಲನ್ನು ನಾನು ತಿರುಗಿ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೋಟನ ಕಾಲರಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ ಕಾಲರ್ ಜಗ್ಗಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಅದರ ಭಾರಕ್ಕೆ ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿಯೇ ಡೊಂಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ತೂಕದ ಮೆಡಲನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ."—ಎಂದು ತಾತ ಕತೆ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಈ ಕತೆ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿ ತಾತ ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಜಿರಲೆ ಅವರ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಅವರ ಅಂಗಿಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಸುಳಿತು. ತಾತ 'ಹೋ' ಎಂದು ಕಿರುಚಿ ಅಂಗೀ ಪಂಚಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಟು ಕೋಣೆಯ ತುಂಬ ಕುಣಿದು 'ಯಾರಾದರೂ ಜಿರಲೆಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಆಚೆ ಹಾಕಿ' ಎಂದು ಕೂಗಿದರು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಡುತ್ತಿದ್ದ ಐದು ವರ್ಷದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಆ ಜಿರಲೆಯನ್ನು ಮೀಸೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಬಂದು :

‘ಏನು ತಾತ ಕಿರುಬನನ್ನು ಕೊಡೆ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದಲೇ ಹೊಡೆದೆ ಎಂದು ಈಗ ತಾನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಒಂದು ಜಿರಲೆ ಬಂದ್ರೆ ಹಾರಾಡಿದೆ’ ಎಂದ. ತಾತ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸದಂತೆ ನಟಿಸಿ ವಾರಾದರು. ಆದರೆ ಆ ಹುಡುಗ ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಅವರ ತೊಡೆ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತು ಜಿರಲೆಯ ಮೀಸೆ ಹಿಡಿದಂತೆ ತಾತನ ಮೀಸೆ ಹಿಡಿದೆಳೆದ. ತಾತನ ಮೀಸೆ ಕೈಗೆ ಬಂತು. ತಾತನಿಗೆ ರೇಗಿಹೋಗಿತು. ಆದುವರೆಗೂ ತಾತನದು ಕೃತಕ-ಮೀಸೆ ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕರು. ತಾತ ನನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ರೇಗಿಬಿದ್ದರು.

ತಾತ ದೆವ್ವದ ಕತೆ ಹೇಳುವುದು ಜಾಸ್ತಿ. ದೆವ್ವಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹೆದರಿ ಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಹೇಳುವ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕತೆಯಿದು.

“ನನ್ನ ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೆವ್ವವನ್ನು ಹೇಗೊ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ! ಹೀಗೆ, ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮೂರಿನ ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ‘ಬಾಕಿ’ ವಸೂಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ವಾಪಸು ಹೊರಡುವುದು ಕೊಂಚ ತಡವಾಗಿ ಕತ್ತಲಾಗಿತ್ತು. ಬೇಗಬೇಗನೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಕುತ್ತ, ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದವರ ಜನ್ಮ ತೊಳೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮರದ ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಕುಳಿತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕತ್ತಲಲ್ಲಿಯಾರು ಅನ್ನುವುದು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ‘ಯಾರು?’ ಎಂದು ಕೂಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರು ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡಿದೆ. ‘ನೀನೇ’ ಎಂಬುವವರಿರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಯಾರೋ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಇದು ದೆವ್ವವೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅದನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಹಿಂದೇಕೆ ಬರಿ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾ, ಹೇಡಿ ದೆವ್ವಾ,’ ಎಂದೆ.

ಅದು ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಹೆಣ್ಣುರೂಪ ತಾಳಿ ಕಿಲಕಿಲ ನಕ್ಕಿತು. ನಾನು ಕೊಂಚ ಭಯಪಟ್ಟೆನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಅದರ ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ, ‘ಜಪ್’ ಎಂದು ಅದು ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದರ ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಕೂದಲು ನನ್ನ

ಕೈಲೇ ಉಳಿಯಿತು. ಅದನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅಂದರೆ, ಆ ದೆವ್ವ ನನ್ನ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳತೊಡಗಿತು. ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿದೆ. ಆ ದೆವ್ವ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಯಾದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಬಂದು 'ನನ್ನ. ಕೂದಲು ಕೊಡು ನಾನು ಹೋಗ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಿತು. ನಾನು 'ಇರಲಿ ಇರಲಿ' ಎಂದುಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ."

"ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಸೊಸೆ ನಾನಿಲ್ಲದಾಗ ಮನೆ ಘಾಳು ಕೊಡವು ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಭರಣಿಯಲ್ಲಿ ಏನೋ 'ಜುರ್' ಎಂದು ಸದ್ದಾಗಿ ಹೊಗೆ ಬಂದಂತಾಯಿತಂತೆ. ಆಕೆಗೆ ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿ ಅದರ ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ಕೊಡವಿಬಿಟ್ಟಳಂತೆ. ಕೂದಲು ಎಲ್ಲೋ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತು... ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ದೆವ್ವ ಇದುವರೆಗೂ ನನ್ನ ದಾಸಾನು ದಾಸನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗಿನ ಕಾಲದವರಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲಾ ಹೇಳಿದರೆ ನಗ್ತಾರೆ. ಹೋಗಲಿ ಒಂದು ದೆವ್ವ ನೋಡಿದ್ದಾರೋ ಈಗಿನ ಕಾಲದವರು ಕೇಳಿ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ತಾತನ ಮಾತನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮ ಆರು ವರ್ಷದ ಅರವಿಂದ ಒಂದು ದಿನ ತನಗೆ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಕೂದಲನ್ನು ತಾತನಿಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟು 'ಇಗೋ ತಾತ ಅವತ್ತು ದೆವ್ವದ ಕೂದಲು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು ಅಂದೆಯೆಲ್ಲಾ ಅದು ಸಿಕ್ಕಿದೆ' ಎಂದ. ಆ ದಿನ ತಿಂಡಿ ಮಾಡಿದ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅವನನ್ನು ಚೀಮಾರಿ ಹಾಕಿ ಉಳಿದವರ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಉರಿದುಬಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ದಿಟ್ಟತನದ ಹೊಸ ಹೆಜ್ಜೆ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಗತಿ

ಸಂಪಾದಕರು : ಆರ್. ಬಸವರಾಜ್ ಬಿ.ಎಸ್.ಸಿ. (ಆನರ್ಸ್)

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟನ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ
ಮೀಸಲಾದ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ

ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಪುಸ್ತಕ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಲೇಖಕರು, ವಾಚನಾಲಯಗಳು,
ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಓದುಗರಿಗೂ
ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಾಸಿಕ

ಡೆಮ್ಮಿ ಅಷ್ಟದಳಾಕಾರದ ೩೬ ಪುಟಗಳು ಬಿಡಿ ಸಂಚಿಕೆ : ಮೂರಾಣಿ
ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ : ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಎಂಟಾಣಿ ಮಾತ್ರ
(ಅಂಚೆ ವೆಚ್ಚ ಸೇರಿ)

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

★ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಹೊರಬೀಳುವ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ
ಸುದ್ದಿ ಸಂಗ್ರಹ

★ ಸ್ಥಿರ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳು

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿಯವರ 'ಮಾನಸ ಸರೋವರ'

ಶ್ರೀ 'ತ.ರಾ.ಸು.'ರವರ 'ವಿಹಂಗಮ ವಿಹಾರ'

ಶ್ರೀ 'ಜಿಜಿಜ್ಞಾಸ'ರವರ 'ವ್ಯರ್ಥಾಲಾಪ'

★ ವಿಸ್ತೃತ ಪುಸ್ತಕ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು, ಹೆಸರಾಂತ ಕತೆಗಾರರ ಸಣ್ಣ
ಕತೆಗಳು, ಸಂಗ್ರಹಿತ ಕಾದಂಬರಿ, ನಾನೆಂದೂ ಮರೆಯಲಾಗದ
ವ್ಯಕ್ತಿ, ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಲೇಖಕರ ಪರಿಚಯ.

★ ಪತ್ರಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

★ ವಾಚಕರ ವಿಭಾಗಗಳು—

'ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದು' ಮತ್ತು 'ನಿಮ್ಮ ಓಲೆಗಳು' ಇತ್ಯಾದಿ

ನೀವಿನ್ನೂ ಚಂದಾದಾರರಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇಂದೇ ಚಂದಾದಾರರಾಗಿರಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಶಾರದಾ ಪ್ರಕಟನಾಲಯ

ಅರಳೇನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೨

ಶೃಂಗರದಾ ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆಯು

ಬೆಲೆ ರೂ. ೮. ಪೈ.

೧.	ಕಾರವಾನ್ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೧	೪	೦
೨-೩.	ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಡೆಗೆ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೨	೪	೦
೪.	ಜೀವನಕಲೆ *	೧	೦	೦
೫.	ಮುಗುಳುನಗೆ *	೧	೪	೦
೬.	ಸ್ವಪ್ನಸುಂದರಿ (ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣ)	೧	೪	೦
೭-೮.	ಆಲದ ಹೂ	೧	೧೨	೦
೯.	ಹುಡುಗಾಟ	೧	೪	೦
೧೦.	ಶವದ ಮನೆ	೧	೪	೦
೧೧.	ಎದಿರೇಟು	೧	೮	೦
೧೨-೧೩.	ಸರ್ವಮಂಗಳ *	೪	೮	೦
೧೪.	ಕೇಡಿಗನ ಕಿಡಿಗಳು	೧	೦	೦
೧೫.	ದೇವತೆಗಳು ನಕ್ಕಾಗ	೧	೪	೦
೧೬-೧೭.	ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯ ಮೇಲೆ	೪	೦	೦
೧೮.	ನನ್ನ ರಸಿಕ ಮತ್ತು ಬಂಗಾರದ ಗೆಜ್ಜೆ	೧	೮	೦
೧೯.	ಹಾಳು-ಮೂಳು	೧	೦	೦
೨೦-೨೧-೨೨.	ಮೋಹದ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ	೫	೧೨	೦
೨೩.	ಸಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಸರಸ	೧	೪	೦
೨೪.	ಅನುರಾಗ	೧	೪	೦
೨೫.	ಜೋಳದ ಬೆಳೆಯ ನಡುವೆ	೧	೪	೦
೨೬-೨೭.	ಬಿಡುಗಡೆಯ ಬೇಡಿ	೩	೪	೦
೨೮-೨೯.	ಜರತಾರಿ. ಜಗದ್ಗುರು	೩	೧೨	೦
೩೦.	ಕಾನ್ವೆಂಟ್ ಗರ್ಲ್	೧	೦	೦
೩೧.	ಖಾನಾವಳಿಯ ನೀಲಾ	೧	೦	೦
೩೨.	ರಂಗನಾಯಕಿ	೨	೦	೦
೩೩.	ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ನೋಡು	೧	೦	೦
೩೪-೩೫.	ಕಲ್ಯಾಣಿ	೨	೮	೦

ಬಿಡಿ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೧.	ನಾಡಿಗೇರರ ನಗೆಬರಹಗಳು ೧	೧	೪	೦
೨.	ನನ್ನ ದೇವರು (ಕುವೆಂಪು)	೧	೪	೦

* ಪ.ತಿಗಳು ಮುದ್ರಿಸಿ.

